Gubcsi Lajos

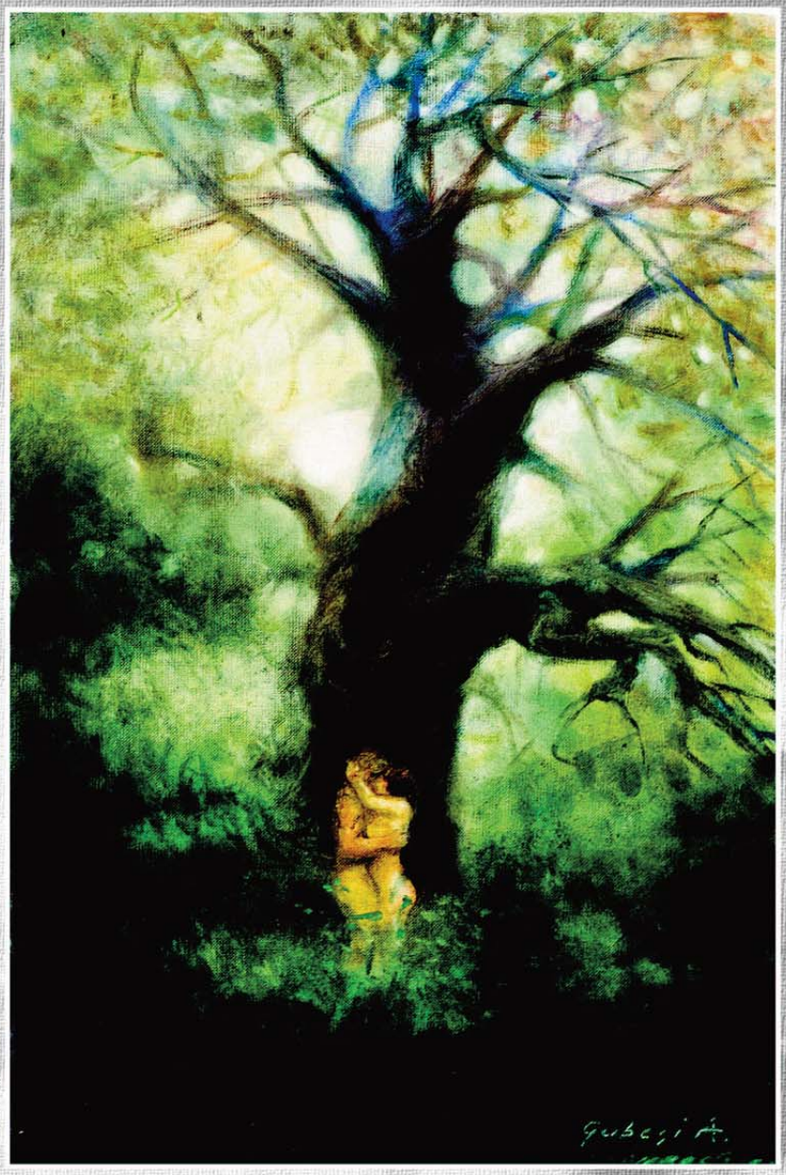

Legényregény

Páros villanások egy ezredfordulón

Gubcsi Lajos, 2011, Budapest

8. gyermekem,
Gubcsi Lél
születésének napján,
2011. június 8-án

szeretettel

Gubcsi Lajos

Legényregény

Páros villanások egy ezredfordulón

Gubcsi Lajos, 2011, Budapest

Könnyeket küldesz majd értem a kék égre, s én magányos, mennyei imákkal
koldulok örök bebocsáttatásodért. Addig bekötözött szemmel élünk, hogy csak
egymást lássuk, azt az utolsó földi búcsút, ameddig a soha eltart.
Tedd a szíved a szívemre, érintsd a könnyed a könnyemhez,
most még itt vagyunk.

Haza szerelem, 2000 : Ugye nem, ugye soha

Az első borítón *Gubcsi Attila festőművész Életfa* című olajfestménye, a hátsón *Ördögi* című alkotása, a könyvben található grafikák és olajfestmények ugyancsak az ő alkotásai, fekete-fehér változatban.

A regényben szereplő versek a szerző korábbi években megjelent lírai regényeiből származnak, olyan idézetek, amelyeket az internetes költészeti oldalak vettek át, s onnan idézzük vissza az általuk kiemelt, közkedvelt verseket, részben prózai írásokat. Többek között a szerző alábbi műveiben jelentek meg eredetileg:

Szem, fényvesztés (1998)
Valaki dobog a szívemen (1999)
Haza szerelem (2000)
Jó kedvedben teremtettél (2002)
Az élet túlsó oldala (2003)
Dallam az éjben (2008)

Köszönöm a verseket szerető internetes oldalak számomra ismeretlen, de szeretett szerkesztőinek, olvasóinak, hogy a honlapjaikra kiválasztott verseimmel nekem is segítettek a méltó választásban.

Gubcsi Lajos: Legényregény – Páros villanások egy ezredfordulón

© Gubcsi Lajos

Tördelő szerkesztő: Csépe László
Magyar nyelvi lektor: Varga Bótos Anna
A borítót Dani Attila tervezte.

ISBN 978-963-88520-1-4

Ez a könyv kísérlet annak illusztrálására, milyenek vagyunk mi férfiak bizonyos helyzetekben, s milyenek Önök, nők. Illetve milyenek is lehetnek.
Ha zavaró az alábbi kép, a hiba nem az Ön készülékében van.

Epilógus helyett

A gond:
„Elolvastam könyved első írásait, aztán még többet, mindet, amihez hozzáfértem. *Nő vagyok*, ne vedd zokon sajátos megjegyzéseimet.
Lél legszívesebben a nőire emlékezik és életét e nők ölébe helyezné, mint egy anyaméhbe, amelyből vétetett is, és innen szemlélné a külvilágot, amely körülveszi, amelybe belecsöppent és amelynek részese is, de azután mindig visszamenekül oda... Csak az anyaméh tulajdonosai cserélődnek. De fő: ott legyen mindig menedéke. Fedele és melege, amibe mindig visszatérhet.
Parázna történetek füzére is a könyv. Amilyent Boccaccio, Balzac is írt ugyanezen megfigyelései alapján. Paráznák és életszerűek. Az életből vétettek, amely nehéz, de a szerelem is az. A szerelem felelőssége minden ódiumával egyetemben. Amelyet vagy cipel az ember egész életén át, vagy ledobja a válláról, ha nagyon nyomja, és mint váltott lovakat újakra cseréli. Addig, amíg bírja, és amíg teheti.
Ezen érzések feldolgozása *lehet* üresen kongó sztorik egymás mellé helyezése, amelyek az ember elidegenedését érzékeltethetik, mint az Antonioni-filmek, a Fellini- vagy Bergmann-filmek szenvedő és megcsömörlött hősei. Mikor az embert már semmi sem köti. Mikor nem vállal harcot, kudarcot, szenvedést. Mikor csak a felszínre feljött mézréteget akarná minél gyorsabban felhabzsolni, s aztán más virágra, más kaptárra szállni. S amikor már ragacsos a méztől és émelyeg, beleragad az épp aktuálisba.
De *szolgálhat* a könyv témája pszichológusok remek tanulmányául is. Mikor válik a testek, a kéj, a szex rabjává az ember? Aki évszázadokon át kénytelen volt monogám lenni a vallás hatalmában. Milyen kényszerek, tudatalatti félelmek oldották meg azután a jelen erkölcsi zabláit? Mely az a határ, amin túl már kóros viselkedésről beszélhetünk? S mely az, amin belül a szertelenség még elnézhető kedvességnek, „életvarázsnak” tűnik? Mi az, ami már dühít, sért, megaláz és vért lázít? Mi az, ami még természetes, egészséges és elfogadható? Ez örök dilemma. Hogyan oldódnak a serdülőkori félelmek s fordulnak az ellenkező végletükbe? Mikor rokon a szexuális szenvedély az alkoholizmus hatalmával, amikor a két kábulat egymást erősítve találkozik? Erre biztos van komoly és tudományos magyarázat is.
Sokaknak biztosan tiltakozni fog az erkölcsi érzékük az írás ellen, másoknak pedig izgató olvasmány lesz. Vagy a kíváncsiaknak jó forrás az író életéről, amiből mazsolázni lehet unott órán, Dionüszoszi idillé, pásztoridillé változtatva egyszersmind a saját kielégítetlen vágyaikat.
Azonban ilyen jellegű könyvet nehéz megírni úgy, hogy valójában ne váljon se könnyű pásztoridillé, se zaftos szexponyvává, hogy írója ne adja ki magát, s ne meztelenítse le magát jobban, mint ahogy szeretné, s ahogy azt mások elfogadnák tőle, s ne sértse jelenlegi társát, egykori szerelmeit, s hogy az írás ne tűnjön egy rideg Don Juan hideg tekintetű, élveteg emlékiratainak, hanem egy valóban értékes, tanulságos mondanivalót hordozó mű szülessen.
A szexforradalom napjai már kezdenek leáldozni. Megint divatba kezd jönni a hűség. A szerelem, a kitartás, az egymásért való harc, a kapcsolat építése, amelyből a szerelem katedrálisa is létrehozható elég kitartással, szeretettel, akarattal, odafigyeléssel és művészettel. Erősödik a család, a gyermek és a hozzá kapcsolható más polgári értékek világa a nyugtalan tévelygés ellenében. Már nem döbbent meg, nem botránkoztat meg, nem háborít fel senkit az élvezetek mértéktelen habzsolása, amely kiégéshez, leépüléshez vezet. Talán unják is már. Lejárt. Kezdünk ismét megtisztulni. Sok volt a baj, a betegség, a szenvedés már emiatt.

Tartalommal kell megtöltenünk mindent. Az életet, a szerelmet, mértékkel, ésszel, jól sáfárkodva erőnkkel és lehetőségeinkkel. Mert minden mulandó és csak ez az egy életünk van. És ennek a vezérelvnek mindenből sugároznia kell. Mert csak így vihető át a szerelem a túlsó partra, csak őszintén, mindenért megdolgozva, a szerelemért pedig különösen…

A saját esendő női példámból kiindulva: rengeteget szenvedtem felelőtlen, hányaveti emberek, elsősorban férfiak miatt. Akik a nőket eldobható élvezeti cikknek nézik. Még mindig ez a fő áramlat, a divat, és ehhez sajnos a nők is partnerek. S azután ők isszák meg a levét. Mert a nőket, még a látszólag nagyon vagány nőket, és moderneket is a lelkük mélyén megviseli minden futó, megalapozatlan, szakítással végződő, elrontott kapcsolat, mert mindenki komolyabb értelmet, párt, barátot, szeretőt, szerelmet keresne magának egy életre talán, ha választhatna. Azután előbb vagy utóbb minden elromlik, mindenki fut tovább, keres, kerget valami délibábot, és azután senki nem lesz ettől boldogabb. Csak a csalódások száma szaporodik, ami végül is lélekölő. Ezért látom annak jeleit, hogy ma az inga kezd megint az ellenkező irányba kilengeni s a tradícióknak, monogámiának, szerelemnek megint rangja lesz.

Érdemes lenne ma azokat a nőket is meghallgatni, akik e visszaemlékezésben a futó kapcsolatok alanyai voltak, hogyan vélekednek egykori önmagukról, az átmeneti viszonyról Veled vagy mással. Vajon ők tényleg csak szexre szorítkozó kapcsolatot vártak-e Tőled és mást nem, vagy ez csak egy álarc volt, azért, mert csak ennyi jutott. S valójában csalódtak és kiégtek e kapcsolatok után és miatt. Mi lett velük, és hogyan élnek? S mi a véleményük azokról a férfiakról, akik virágról virágra szállnak, és soha nem találják, legalábbis nehezen azt, aki mellett igazán meg tudnak maradni monogámnak. Avagy monogám korukban is van titkolt kapcsolatuk, mert őket ilyennek teremtette a Jóisten.

Vörösmartyt idézem a kérdés feltevésekor:

„Mi az, mi embert boldoggá tehetne?
Kincs? hír? gyönyör?
Lehet mint bár özön,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm…"

Ez ma is nagyon aktuális és találó. Nincs is találóbb ennél. Valahogy a szívörömnél kellene tapogatózni. Talán boldogabbak lennénk, és megkímélnénk magunkat felesleges lelki megrázkódtatásoktól (mondom én női lélekkel és ésszel).”

* * *

A visszhang:

„Elolvastam a leveledet, és nagyon is értem. Férfi vagyok. Nekem is saját világom van. Ráadásul Iker jegyében születtem, Janus-arcú, azt mondják. Sokan úgy ismernek, mint a munka mesterét, akinek a keze alatt ég a tennivaló, s nem ismer mást, mint a családját, a nemzetét, a hazáját, azért kel és felkel még egyszer. Senki sem gondolta, hogy arcom másik fele csapodár. Kéjre vágyott élete meghatározóan hosszú részében, s eleget is tett e vágyának. Most e könyvvel lerombolom a megtisztelő képet, arcom eme ismeretlen fele csúffá teszi a másikat, a komoly emberét? Nem hiszem. Elég, ha igaz – ez a mottóm az életben. Elegendő, ha való.

Amit olvastál rólam, az igaz és való. Elhagytam sok mindenkit, miközben hű maradtam azokhoz, akiknek hűséget ígértem. A hűség? Bár ezt valójában kőbe vésték, más asszonyát meg ne kíván, az emberiség soha nem tartotta be. Többek között azért nem, mert a parancsolat nem rendelkezik arról, ha más asszonya kíván meg téged. Mi a teendő ekkor? A hűségre tehát saját fogalmamat alkalmazom. Ez pedig azt jelenti, hogy ne hagyd cserben a gyengébbet, ne hagyd el, akinek te vagy a reménysége, a biztonsága, csak te, és senki más. És e tekintetben soha nem vétettem a hűség ellen. Ezernyi kaland ellenére soha senki nem vádolt hűtlenséggel.”

Válasz helyett:

„Ugye nem, ugye soha
Csak megízlelem a könnyedet, s megérzem, hogy a szíved kihagy. Egy csepp sós ízéből tudom, hogy most nehezen ver. S szemed e nemes verítéke megsúgja azt is, ha majd szívtelen leszel. Én vagyok a könnyrendek bús lovagja. Látom e gyönyörű cseppben a tengert, a könnygyöngyben egész életedet. Elviszel hullámain az örök fagyba és a napfény forró birodalmába. A nevetés könnyei jelzik, ha újra ott sündörögnetek majd a szívedben. S a keserű könnyek multával újra felfénylő szemed sugallja, hogy lányszirmaid tártan várnak. Betakarlak. Később, a testremegés után ájultan kihunynak fényeid, a szemed helyén csecsemő tekintget, keresi, hol van, hol volt. Mi volt ez? Hála küld könnyet felém. Csendes, forró, észrevehetetlen, csak kettőnk között létező könnyeket. Meddig tart majd?
– Ugye nem hagysz el, soha? Ugye soha!? Nem emlékszem, melyikünk mondta mindig, nem is érdekes.
Soha nem tudtam, hogy a váratlanul felszökő gyönyör ilyen dús, boldog könnyzáport fakaszt. Megrendülten nézlek. Egyszer, majd, majd majdan mégis... nagyon nehéz lesz akkor.
– Ugye nem, ugye soha?
Nem tudok mit mondani, nem hazudhatok a jövőről most, amikor a jelen mindennél szebb, mint amiről valaha is tudtam. Nincs nagyobb fogda ennél a gyémántból vert könnybilincsnél. Nem fog engedni. Mossa az arcomat, tisztára, belefolyik a szemembe, most az enyémből is jön a nedves válasz, persze satnya és siralmas, de válasz: nem, persze hogy nem, soha.
Soha ne mondd azt, hogy soha, súgja valami bölcselet, nem is mondom soha, hogy soha, csak most, most az egyszer. És mindenkor, amikor elöntenek a szexuális felszabadulásod tengeráradatai. Állok, mint vihar- és tengervert szikla, és folyik rólam vissza a tengerkönny, a tengernyi apró gyöngy. Visszahullnak, újra engem keresnek, felmásznak rám, már tele a sziklaszám, belém hatolnak s visszaáradnak a mélybe, az ismeretlen lélekbe.
Kerestelek életünkben mindhiába, s most végre megismerlek eddig eltitkolt könnyeidben, amelyek átszivárogtak belém, itt maradnak mindig rejtett zugaimban. Összekeveredtek a fényeink. A szíved hallgatag, soha nem szól a szád, a szemed kizár, csak a könnyed könnyed árulkodik mindig. Egyszer meggypirosan ver, máskor verítékes s aztán selymes, végül elém lebegteti a lelked, a testedet tárja fel, forró óhajt hoz. Mindig színes. Dallam dalol benne. A szívhangodat a könnyed remegése adja át. Ezt látom, s így megérzem amazt. A szívedben van a könnyed forrása, oda folyik minden, mit a szemed megszeret. Így zártál engem is szemeden, könnyeiden keresztül a lüktetéseidbe, most már mindig benned dobogok.
„Szívedben vezéred bús könnyével” – jutnak eszembe régi soraim, s ha így van, halhatatlanná váltunk mindketten: én versemmel a Te szívedben, s Te az én szózatomban. Könnyeket küldesz majd értem a kék égre, s én magányos, mennyei imákkal koldulok örök bebocsáttatásodért. Addig bekötözött szemmel élünk, hogy csak egymást lássuk, azt az utolsó földi búcsút, ameddig a soha eltart.
Tedd a szíved a szívemre, érintsd a könnyed a könnyemhez, most még itt vagyunk. Kacag a tekinteted, Te vagy a szűz tűz az ágyamban, hangod hozzám bújik, a Te szemed az én lelkem tükre már, szíved bennem száll, testékem Téged feszít tágra. Igen, tudom, könny jön hamar, megint, vad, érzéki, a hirtelenül felzokogó, a szívhasító, az angyal eszmélő ébredése a földi bujaságból, a jaj!, hogy újra vissza kell mennie a hideg örök létbe a forró testi valóságból.
Ugye, soha, ugye, soha nem hagysz el, nem, ugye soha? – zokogja karod a nyakamban. Omlanak a könnyek, a párnára, a mellkasomra, az egész világba, fel a felhőkbe és minden tengerekre. Én háttal állok nekik, mert tudom, hogy így könnyebb látni könnyed. Nem, soha...
S évek múltán felkaptam az utolsó fényt, melyen az ő elhagyott könnye tört meg.”

(Haza szerelem)

I.

CSILLAGOK CSILLAGKÉPBEN

Hivatalosan Lehelnek keresztelték, de az apja megsúgta neki tizenhat éves korában, hogy nem ez az igazi neve, az ősi magyar törzsek kürtösének, a harcra hívó jeladónak a nevét viseli: Lélnek hívják. Csak kényszerből bővítették Lehellé.

A fiúnak nagyon megtetszett új neve, akkortól minduntalan harci kürtjébe fújt nappali éber álmaiban is, a gimnáziumba indulva, a kútra ballagva, és mindig, amikor a lányok előtt elpirult, zavarba jött, eloldalgott után. S hogy zavarának véget vessen, Lélnek érezte magát, az ismeretlen harcosnak, kürtje hangjára felágaskodtak a paripák, a vezérek előre mutattak, és megindult a félelmetes sereg, melynek nyilaitól az Isten sem tudta megóvni a totyogós Európát.

Szüksége volt erre az érzésre, el nem tántorodott volna tőle. Az álmok világában erős volt, legyőzött mindenkit, már a puszta megjelenésével is. Mindig szőrén ülte paripáját, nekieresztette a zablát, és csak akkor tért vissza a valóságba, ha tönkre verte az ellenség utolsó védősáncát is. A menekülőkkel nem foglalkozott.

Egy baja volt. A lányok. Félt tőlük, nem ismerte őket, nem tudott velük beszélgetni, életében mindeddig soha nem szólt hozzájuk magától.

Volt egy kezdeti kivétel, de azt most már szégyellte. Hétéves korában egy forintot ígértek az öccsével egy velük egykorú lánynak a második házból, ha átjön hozzájuk, és hátul, a kertben, a hatalmas tormalevelek között leveti – teljesen – a bugyogóját, megmutatja, mi van benne… Ez oly nagyon megtetszett neki, hogy ő is lehúzta a kis gatyáját, odalépett a lányhoz, a két test összeért, szinte nevetni lett volna kedve, olyan jó hangulata támadt ettől az érintkezéstől. Vesztére a nagymamája éppen odaért – leselkedett? –, a lányt kizavarta a kerti paradicsomból, őt bezavarta az istállóba, elárulta az anyjának, egész este imádkozni kellett az ágyban, a fal felé fordulva, és közben komoran méregette a két nő, hogy szívből teszi-e a megbánást. Nem tette szívből, és éppen ekkor jött rá homályosan, hogy az a bizonyos kacagó jó hangulat a lány testének érintésétől több boldogságot okoz neki, mint az imák sora.

Amikor tehát apja tizenhat éves korában megsúgta, hogy őt bizony éppen a pogány magyarok szeretetével akarta Lélre kereszteltetni, elmondta keserűen azt is, hogy nagymama és anya kőkeményen ellenállt a plébános biztatására. Most, hogy visszaidézte az első paradicsomi állapotot, beleértve a kiűzetést, most, hogy az egy évtizeddel ezelőtti kaland megidézése megremegtette és furcsa feszültséget keltett benne, most rájött, hogy nem akar többé imádkozni, hogy keres magának András atya, a derék plébános helyett olyan Évákat, akik nagyokat akarnak harapni az almából.

Tizenhat éves kora ellenére éretlen volt vágya kielégítésére. Osztálytársai már testekről hencegtek, olyan fotókat adtak kézről kézre, amelyekre ő rá sem mert pillantani. Neki még két, legyünk őszinték, három évet kellett várnia arra, hogy valaki végre a kerti kislány nyomdokába lépjen, és a settenkedő nagymama tűnjön el a képből. Még két-három évig elnyomta a hajdani büntetés, a megszégyenítő bűnhődés. De most, 1966 nyarán a pogány Lél belefújt a kürtjébe, kiengedte a zablát, és úgy érezte, hogy mostantól minden lovon, lányok véget nem érő láncán át legelsősorban neki van joga vágtázni, kifulladásig.

***

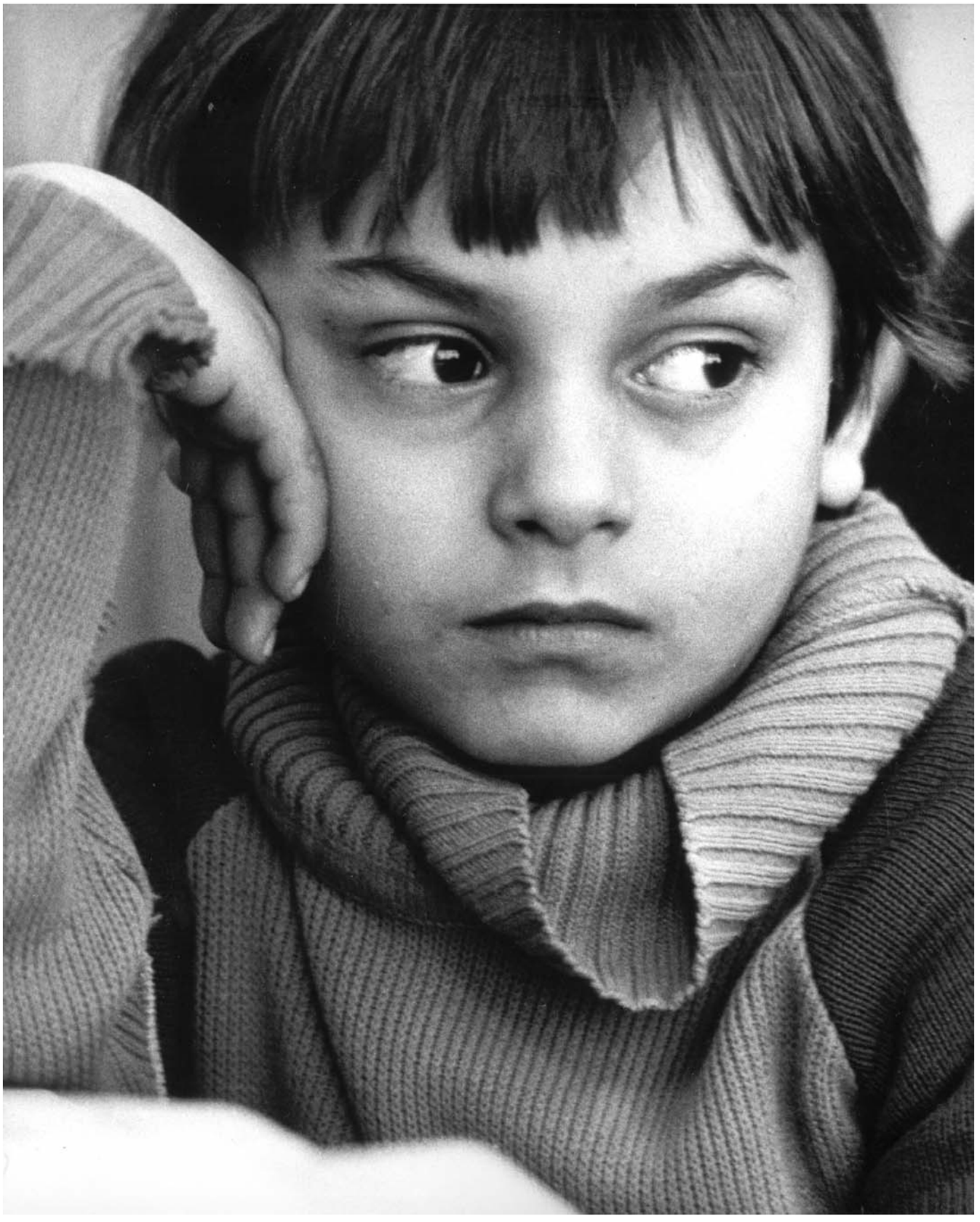

Buja, és talán buta gyerekkori képekből kellett kihámozni a kristálytiszta utat. Kisdiákként hazamenet az utcában néha bepillantott az alacsony házak ablakán, s bár csak egy elsuhanó, ismeretlen női alakot látott, azonnal megjelent előtte valami hatalmas, meleg, lágy, betakaró fehér tömeg, amit képzeletében és csekély fogalmi szókészletével női mellnek álmodott. S bár az árny az ablak mögött minderről mit sem tudva eltűnt örökre, hatalmasra nőtt mellei sokáig kísértették az ábrándozást. Zárt, szégyenlős életet éltek otthon, fel sem merült, hogy megpillanthatja anyjában a női formákat. Fiú testvérei ugyanazt a szűk, sánta cipőt járták e téren, mint ő, segítség sehol sem akadt a képzet konkrétabbá tételére. A tormaleveles lány megadhatta volna most ezt is, de ő már másnak adta: hadosztály működött a város szélén, a nővérével ott lettek gyakori látogatók, szegény volt a családjuk, szorgalmasan keresték a betevő falatot. Ez a lány profi lett, kinőtt közülük, szóba sem állt volna velük semmi konkrét formában – talán pénzért, azért minden bizonnyal, de Lél olyan spórolós gyerek volt, hogy soha, soha életében ezért egyetlen fillért ki nem adott volna. Maradt az alacsony utcai ablak, a suhanó árny, valakinek az anyja, felesége, nővére véget nem érő képekben...

Hihetetlen pontos, szép, kifejező a magyar nyelv. Érettségi. Mások a bizonyítványhoz kötik, a vizsgához, a szülők ahhoz, hogy valahogyan ki kellene izzadni egy új öltönyt a gyereknek, az utcai szomszéd nénik pedig ahhoz, hogy most már nem kérhetik meg, hogy hozzon nekik egy kanna vizet a kútról. Aki érettségizett?

Érett, ez a lényege, nem a bizonyítvány. És tényleg, Így van. Csak ekkorra, de ekkortól igen. Buta gyerek az, aki az érettségi előtt bujálkodik, henceg, széttár, behatol, legyen lány, illetve fiú. Éretlen. Van teste, de nincs esze, nincs lelke, nincs karaktere. A kismadár is hiszi: tud repülni, mikor óvatlanul kiül a fészek szélére. Reméli, hogy tud. Lehetne úgy is. S ha nem, egyetlen egyszer próbálja meg, semmi nem menti meg a zuhanástól, a pusztulástól. Lél ezt a madármesét, az oktalan kismadarat hozta fel a maga mentségére, pedig a teste már működött, jómaga működtette. De kellett volna már hozzá valaki más is. Egy idegen kéz, test, valami forróbb megoldás, mint a saját ágya. És itt az érettségi lényege. Meghoz mindent, még küzdened kell, esetlen vagy, járatlan, gyámoltalan és remegsz, de meglesz.

Kezedben a jól megérdemelt bizonyítvánnyal, rajtad az új öltönnyel, a záró banketten hozzád húzódó, véletlenül hozzád érő, beléd dörgölőző harmadikos lányok váratlan mosolyának melegében elhiszed, hogy most már mindent tudsz – jöhet az Éden, s az volna jó, ha naponta kiűznének onnan, viszel magaddal Évát, akárhányat.

Soha nem lesz igaz férfi az, akinek úgy hozza a sorsa, hogy ölébe pottyannak a lányok, hogy elég felhúznia a puskát, s sorozatlövésekkel leteríteni mindenkit, aki arra jár, aki önként jelentkezik. Most, halántékán ritkuló ősz hajszálakkal Lél visszatekint az összes Napba öltözött nőre, aki ráöntötte sugarát, s elmosolyodik: csak az kap meg mindent tőlük, aki vagy megküzd értük, vagy képes kitárt szívvel elfogadni feléje áramló kegyeiket, áldásaikat, testüket, jellemüket. Rothadt almát találsz minden fa alatt. Harsogó, a harapással már önmagában is gyönyört nyújtó tiszta gyümölcsöt azonban csak úgy kapsz, ha nem lopkodod a földről, hanem magasba nyújtod a kezedet érte, s gondosan leszakítod magadnak azt, amit mindig is kívántál.

***

1.

SZŰZ

Ősz hajú eltűnődik. 1965-66. Csak az érettségi vizsga, a velejáró tizennyolc év ivarérettsége hozta magával Lél felfokozott vágyait? Könnyen válaszolhatnánk igennel. Természetes, hogy egy fiatalember ebben a korban kitör magába fojtott szexuális szokásaiból, és egész lényével lányra vágyik. Volt azonban valami a levegőben, ami ezt ismeretlen élettörvények alapján robbanásszerűvé tette éppen akkor, éppen Magyarországon. Lél lehetett volna könyvmoly is, az is illik egy tősgyökeres kitűnő tanulóhoz. Maradhatott volna a füzetei, könyvei fölött, szótárakkal a kezében, futva újabb és újabb munkák, keresetek után: a kiegészítő jövedelemre mindenképpen rászorult.
Éppen ekkor azonban Nógrádverőcén egy KISZ-táborban megszületett a háztetőn a „Légy jó kicsit hozzám" című dal, és egy pici növésű fiatal, szemüveges, küllemre egyáltalán nem vonzó srác megremegtette a szíveket. Szörényi Levente meghazudtolt minden klisét. Nem kell szépnek lennie, undorító bájgúnárnak, akik addig gágogtak a képernyőn. Elég, ha kristálytiszta hangodon beleüvöltöd a levegőbe azt, amit a Beatles már évek óta üvölt: Szabadság, szerelem, e kettő kell nekem. Nemcsak a liverpooli gombafejűek olvasták Petőfit, hanem az Illés együttes is. Szörényi lett az élő példa arra, hogy a tehetség korlátozhatatlan. S hogy nagy úr is. A „Ne gondold" kiáltása az ósdi világ le- és felváltására sürget lázadó hangon. Ezt a generációt már nem lehet megfélemlíteni. S közben, e dalok keletkezésének idején megszületnek azok a gyerekek is, akiknél fel sem merül a félelem: szabadság van írva a homlokukra, a szüleik szégyenlős vágyai helyén akaratok látnak napvilágot.
S a Beatles. Az ócska rádiókészülékekre fülükkel tapadó kis magyar srácok, akik nem tudták, nem is kellett, nem is lehetett tudniuk, hanem bizony egész kitárt szívükkel, csodálkozásra nyílt hatalmas szemükkel érezték, hogy eljött az új világ, a szabadság és a szerelem, főleg pedig a kettő egybeolvadása, a szabad szerelem világa. Ezt Petőfi sem ismerte, túlszárnyalta mindez a lánglelkű költőt.
Mi volt a sorrend? – tűnődik ősz hajú. Az új generáció forradalma felgyújtotta az új magyar nemzedéket, és az – mint a világon mindenütt – változásra kényszerítette a vaskalapos hatalmat, az öregek avas zsírral átitatott világát? Vagy az történt, hogy Magyarország véletlenül éppen ekkor hagyta maga mögött 1956 és az azt követő vérengzés traumáját, és az egész társadalom valami mást, újat akart, s a fiataloknak az ölébe esett a lelkek forradalma, a szívek szabadsága?
Mindegy, igaz lehet mindkettő.
1964-ben még horkolt Magyarország, és csak a legjelesebb, a legbátrabb írók, költők, festők, szobrászok, filmrendezők, színészek merték kimondani: ébresztő, a gyilkosok aludni mentek.
1966-ban a Beatlest követve a Help! dallamától zengett a világ, s a Rubber Soul kemény ritmusára kezdett készülni lázadásaira. És a fiatalok mindannyian úgy érezték, hogy minden reggel elmondhatják boldogságtól erős hangon: A hard day's night volt a mai, lesz a holnapi, s milyen boldog is, aki ilyen éjszaka után ébred, ilyen nappal után tér nyugovóra. A fiúk a Beatlestől azt tanulták meg vigyorogva, hogy nem érdemes, nem szabad futni a lányok után. Ők ugyanis sokkal gyorsabban tudnak rohanni a fiúk után, s a sok felajánlkozó lány közül választani mégiscsak kellemesebb, mint árva kóróként ácsorogni ki- és megvetve, szorongó kis csávóként.
Szerelmes volt a virágbimbó, a lányok bimbója, a fák szirma és a lányok szirma. És a fiúk érezték, hogy nekik telnek meg a bimbók, nekik tárják ki magukat a szirmok, vége a hosszúra nyúlt, két évtizedes, a világégés nyomait viselő télnek-fagynak, nem rejtőzködik a tavasz, érik hamarosan a sok édes gyümölcs, elég odaállni, s az ölükbe hull mind.
A hatalom birtokosai szemében vizenyős pillantások kezdtek gyűlni, nem értették, mi történik az érzelmek kitárulkozó világában, puskájukban bent ragadt a töltény. Puritánnak szerették volna láttatni magukat, az erkölcs szigorú csőszének, pedig csak kihullottak a fő áramlatokból. 1968-ra eljött a forradalom, nemcsak az egyetemeken, az utcai barikádokon, nem csupán Párizsban és Prágában, hanem a párnákon is.

Csitri-csapda

Így, a forró tavasz leheletével az arcában, s a meleg nyár csókjával a tarkóján állhatott Lél is a fák alá, hogy a kezét nyújtsa a neki tetsző gyönyörű gyümölcsökért. Az első kéznyújtás bajjal járt. Legszívesebben eltörte volna a saját csuklóját, utólag nagyon bánta, hogy belekezdett. Pedig hallotta a gyümölcs harapástól harsogó hangját, az alma kemény volt, éppen megérett, szinte lelógott feléje az ágról, kiáltozva, vegyél le, kérlek.
A lány Szegedről érkezett a kisvárosba a nyári hőségben, a nagyszülőktől várt szeretetet a hiányzó szülői helyett. Félegyházán sztárnak számított egy szegedi lány. Igaz, még csak harmadikos gimista volt, de lerítt róla, hogy már mindent tud néhány évvel idősebb, nagymenő bátyja viselt dolgairól, főleg annak lányokhoz fűződő vonulatáról.
A lány tőlük néhány háznyira nyaralt, végül elunta a lekvároskenyér-ízű nagyszülői szeretetet, s felkereste Lélt, nem mennének-e el moziba este. Lélben bent akadt a levegő. Mit kell tenni ilyenkor? Ha elmegy, mire mond igent ennél a kis csivitelő, belevaló vagány lánynál. Ha nemet mond, élete végéig nem lesz nője, az biztos.
A mozi után hazafelé, mikor már közel voltak a házak, és szégyenteljesen ért volna véget az este, a lány megállt, hátulról átkarolta Lél derekát, majd eléje lépett, felemelte a fejét, egyenesen a fiú arcába, aki – mivel hetekkel ezelőtt éretté vált a bizonyítvány szerint – esetlenül, a torkában ugráló szívével elfogadta élete első csókját. Ilyennek képzelte. A szíve átugrott a lány szívébe, ott a kettős rezonancia hatására felerősödött, dobogtak együtt össze-vissza, a lányt már semmi sem tarthatta vissza attól, hogy magába szívja, lélegezze, áramoltassa az érett(ségizett) fiú összes félfelnőtt erejét, legalább azt, ami szájról szájra jár, mint a mese.
Ez volt az érettségi bizonyítvány első érezhető eredménye. Semmi más nem történt. A lány hívta, vonszolta volna az utca végén található kukoricásba, de kudarcot vallott. Lél annyira járatlan és félénk volt, hogy elképzelni sem tudta, mit tenne ő ott, így inkább nem tett semmit. Hazakísérte a lányt, az összes ház kapualjában és a magasabb nyárfák tövében át- és átpróbálták az első gyakorlatot, de mert ennyi is bőven kielégítette pontatlan vágyait, többet nem akart. Nem mert.
A következő estéken nem kellett moziba menni, kapualj, fa bőven volt a környező utcákban. Tudta mindkét ház szülői-nagyszülői gárdája, mi történhet, és boldogok voltak. A lánynál azért, mert egy ilyen nagy, okos, érettségizett fiú veszi gondozásba az ő egyébként bővérűnek tartott kis csitrijüket, Lélnél pedig azért, mert már kezdtek aggódni: e fiúból pap lesz, akárki meglátja, de legalábbis könyvmoly.
A nyári szünidő utolsó napján a lány Szegedre hívta Lélt. Nem is tagadta, csillogó szemekkel mesélte, hogy a szülei néhány napig nem lesznek otthon, a bátyja két lánnyal vakációzik a Tiszán, és végre zavartalanul tölthetnek néhány teljes napot. Van szebb álom? Lássuk.
A lány egész testében-lelkében otthon volt, egyszerre érezte magát szeretőnek, háziasszonynak, kit most egy nála nagyobb, kicsit híres fiú karjába varázsolt a sors.
A karokkal nem is volt semmi baj. Megszokott ölelések, szájzárak, testi útkeresések – minden egy irányba vitt, oda, ahol – legalábbis ő még – nem járt. S mikor a lány visszatért a fürdőszobából, olyan lengén, amennyire egy hanyagul odavetett törülköző eltakar egy erőtől duzzadó női testet, s mikor a törülköző is lecsúszott a válláról, megtörtént, aminek történnie kellett.
Lélnek megremegett a lába, a keze reszketett, a foga vacogott, elsápadt, elpirult, szólni sem tudott. Odalépett a lányhoz, állt előtte megbénultan, a lány sugárzó arccal és meztelen testtel átkarolta, s végre Lél kibökte összes tudását, ami ekkorra összegyűlt benne ebben a varázslatos helyzetben:
– Marikám. Nem megy. Én ezt nem tudom… nem megy… ne haragudj rám… elmegyek.
A lány nem akart hinni a fülének. Lehetett már hasonló helyzetben, tudta, hogy ezek a szituációk végül mégis őt szolgálják, innen már csak egyfelé vezet az út, s most itt van ez a nagyszerű srác, neki teremtette a sors erre a pár napra, már egyetemista, nagy ember… elé tette mindenét, amit csak nő férfi elé tehet, s most elmegy?! Ilyen csúnya, ilyen rusnya, ilyen kicsi és jelentéktelen ő egy nagy egyetemista szemében?
– Nem tetszem?

– De, tetszel. Nem nagyon, de azért most nagyon. Mert te vagy az első lány, te vagy az első nőm. De én éretlen vagyok, azt hiszem. Én most itt megsemmisültem. A tested miatt utaztam ide, és a tested nagyon tetszik, de nem tudok hozzányúlni. Képtelen vagyok rá. Ne haragudj, elmegyek.
A lány szeme homályos lett. Szólni sem tudott. Állt ott gyönyörű, formás testével, annyi ereje sem maradt, hogy felfogja, fel kellene vennie a törülközőt, be kellene takarnia cserbenhagyott fürge, s most mégis lassan megbénuló testét. Végül elsírta magát.
– Nem tetszem neked. Csitrinek tartasz, ugye? Nem is szeretsz, ugye, nem?
– Nem szeretlek, de ez nem érdekes. Azért jöttem ide, hogy lefeküdjem veled. És most egyáltalán nem akarok. Nem szeretlek, egyetlen lányt sem szeretek, talán senkit sem, és ha most meztelenül átkarolnálak, úgysem folytatnám tovább. De nyár óta szeretlek annyira, hogy inkább nem érek hozzád. Nem akarlak meggyalázni. Hetek óta gondoltam, hogy erre is sor kerül, és némán, kimondatlanul vártam is rá. Nem te vagy éretlen, hanem én. Nem akarlak kihasználni, megcsúfolni, nem akarlak tapogatni, fogdosni úgy, hogy nem érzek semmit. Nem vagyok gép, s a csókjaid miatt szeretlek annyira, hogy megkíméljelek a békahideg kezemtől.
– Ne menj el, akkor szégyenítesz meg, ha elmész. Én már lefeküdtem mással is, nem nagy dolog, segítek neked mindenben, van három napunk. Ne menj el. Sokat adok neked, meglátod.
– Mártika, szia. Merre találok ki az 5-ös országútra? Stoppolni akarok!
A lány megállás nélkül zokogott. Húzta vissza az ajtóból, gyengéden, éppen hogy csak, mintha… Belecsimpaszkodott hátulról, fogta a derekát, Lél megállt a küszöbön, hagyta, hogy a lány kezei elernyedjenek, lecsússzanak kilátástalanul. Még egyszer visszafordult. Megpuszilta a lány haját, és most már nagyon határozottan, mintha tényleg férfi lenne – mintha nem éppen most vált volna impotens kreténné, kisdobos kisúttörővé – dupla szökkenésekkel lerohant a lépcsőn, s meg sem állt az 5-ös kezdetéig. Ötös, jó nem? Ma tényleg ötös volt. Bukásból jeles.

Só

Só maradt csupán a könnyeimből
S az arcomra száradt
Ott, ahol
A szádat
Éreztem egykor. Felsandítva
A szívedből
A só itt mar még
Az ajkad eltűnt rég

És mégis, tegnapom élve maradt
Nem fél, nem gázolhat
Keresztül-kasul senki rajta
Mert várja könnyező asszonya

(Valaki dobog a szívemen)

***

Német csitri rendőrökkel

Ezen a nyáron volt egy hét, még Szeged előtt, amikor elutazott az NDK-ba. Németország keleti fele vidám barakk volt a 60-as évek közepén a magyar diákok számára. Miközben segédmunkásként hazai mércével mérve sok pénzt kerestek az építkezéseken, lányok hada vette őket körül. Pénz és nő ugyanarra az okra volt visszavezethető. A második világháború férfiveszteségét még nem teljesen heverték ki a németek. Hiányzott a dolgos kéz és a férfivirtus a nők vágyainak kielégítésére. Ahol a magyar egyetemisták, érettségizett diákok megjelentek, hamarosan kirajzottak a német lányok. Jellemzően dús mellekkel, kezdeményező temperamentummal, néha alig lehetett visszatartani őket. Híre ment ennek mindenhol Magyarországon. Lél már két korábbi nyáron is dolgozott az NDK-ban, pénz akadt bőven, a lányok azonban nem rajta emelték magasabbra odaadásuk hőfokát. Lél kerülte őket, félt tőlük, talán a nagy mellüktől, talán rámenős hírüktől, még abba sem volt hajlandó belemenni, amire diáktársai oly gyakran unszolták – hogy tudniillik háromnapi munkabérükért, 50 márkáért, vagyis nagyon jutányos áron bármikor lefekszik velük a gyönyörű szép takarítónő, feleségként szerzett felnőtt tudását átadva, ott, a szálláshelyükön, ki se kell mozdulni…
Ez a nyár egyetemistaként köszöntötte Lélt. Egy hétre utazott az NDK-ba, meglátogatni öccsét, aki a fenti jó hírek miatt akkor kezdett NDK-segédmunkás lenni. Mire megérkezett Rostockba, a kikötőbe, már minden talaj puha porhanyósra volt előkészítve. Fél tucat lány járt a szállásukra, barátkozni. Hogy történt-e más is? Vélelmezhetően igen, de kerülték a témát. Öccse és barátai elterjesztették a hírt a német lányrajban, hogy nagymenő, egyetemista érkezett, maga az Éden fia, ha értik, mire is gondolnak. A lányok csábító illatokhoz szokott orra érezte az új jövevény illatát. Az első este négyen jelentek meg, s Lélt keresték mindannyian, a kisebb fiúkra ezúttal ügyet sem vetettek. Egymás szavába vágva karattyolták, hogy magyarul szeretnének tanulni ma estétől, s erre nincs alkalmasabb, mint Lél, az egyetemista, a „majdnem" professzor. Lél az este során odáig jutott, hogy megbeszélte velük: egymást követő estéken külön-külön tudja fogadni őket nyelvórára. Nem akarták elfogadni ezt a nemi diszkriminációt, a nők ilyenfajta sorba állító lenézését, egyszersmind kifejezték, hogy ők négyen bátrabbak is lennének, egy mindenkiért, mindenki egyért, de Lél… megijedt ettől. Maradt a beosztás. Ő maga választotta ki az első tudásvágyó lányt, aki boldogan maradt ott. A többiek még fél óráig leselkedtek az ablak alatt, kuncogtak, kaparásztak, de aztán a kiválasztott lány erélyes kérésére elvonultak.
A lány hű maradt jó híréhez, a német lányok nagy híréhez. Azonnal vetkőzni kezdett, ezt rögtön befejezetté tette, bebújt az ágyba – minden korábbi híresztelés tökéletesen igaznak bizonyult a német lányok nagy mellét illetően, s egyetlen mozdulattal magára húzta Lélt, ruhástól, szótárastól.
Lél tudta, hogy ütött az órája. Itt szó sem volt 50 márkáról, közvetlenül, áttételek nélkül kellett nekigyürkőzni a feladatnak. Nem tűnt bonyolultnak, a vonaton kifelé 20 óra alatt számtalanszor kipróbálta képzeletében a hasonló helyzeteket. Ez egy éppen ilyen hasonló helyzet volt.
Illegni-billegni kezdett, lihegett, fújtatott, csak nagyon nehezen sikerült elkezdeni vetkőzni. Védte őt a Jóisten.
– Nem, fiam, Lél, te még nem vagy kész semmire – valami ilyesmit gondolhatott, és a gombokat kereső ujjaira nehezéket tett, kicsit görcsbe is rántotta azokat.
A lány türelmetlen volt, segített volna a görcsoldásban, akár a gombolásban is, csak már nyelvészkedhessen egy kicsit, de Lélt nem abból a fából faragták. Lassú volt, mint a tetű.
A Jóisten, látva, hogy Lél nem igazán fogja megérteni az ő üzenetét a távolból, közelebb hozta a valóságot.
Hirtelen hatalmas dobogás az ajtó előtt, aztán valakik berohantak. Egyenruhában. És civilben is. Rendőrök, nyomozók. Ordibáltak, fenyegető hangon dühöngtek, a lánynak odadobták a ruháit, hogy azonnal öltözzön. A lány zokszó nélkül tette, mint aki hozzászokott az ilyen kísérethez.
Szerencsére Lél kiválóan beszélt németül. A lánnyal, a férfiakkal együtt viszonylag nyugodt arccal ment az őrszobára. Ahol kiderült, hogy a lányraj minden tagja 16 éven aluli, iskolás, lógnak a szüleiktől, ellenőrzés nélkül élnek, már hetek óta figyelik őket és a kint dolgozó magyar diákokat a rendőrök és a besúgók, hogy elkapják azt, aki vét a törvények ellen.

És most itt van Lél.
– Elkaptunk, barátom, ebből baj lesz!
Lél ekkor érezte magát először egyetemistának.
– Engem?! Mivel? Most fogom magam, és megyek vissza aludni. Önök pedig jó éjszakát kívánnak.
– Elkaptunk, te strici! Fiatalkorú lánnyal közösültél, ezt megkeserülöd!
– Rendőr elvtársak. Önök miről beszélnek? Találtak a szobában – ahol vendég vagyok – egy lányt, aki meztelenül feküdt az ágyban. És találtak engem, felöltözve, szótárral a kezemben. Kezdhetjük felvenni a jegyzőkönyvet, ma, tehát 1966. július 22-én 23 óra 17 perckor…
A rendőrök elhűltek. A lányra néztek, pillantásukból kiderült, hogy régi, ismerős helyzet ez számukra, melyben a lány visszatérő szereplő. És itt van egy bugris magyar, aki jól beszél németül, és jegyzőkönyvet venne fel. Írni kellene.
– Tűnjön el innen! Ez egyszer szerencséje van! De nagyon vigyázzon, mostantól kiemelten figyeljük magát! Meg az öccsét! Meg minden szaros magyar diákot!
Lél kiment az ajtón. Most kezdett remegni. Felnézett az égre, ott látta a felhő szélén a Jóistent, aki halkan leszólt:
– Na, te hitetlen! Most már értesz?

Mélyek mélyén

Titkon a Jóisten többre tartotta Lélt, jobbat tartogatott neki.
– Szerelemmel, fiam, ne durván a közepébe! – tagolta neki érthetően a Jóisten.
Lél elborzadt e szavak hallatán. Szerelemmel?! Megőrült a Jóisten? Ki hallott már ilyent manapság? Bele a közepébe, ezt látta, hallotta barátaitól, akik saját bevallásuk szerint már látták a közepét.
A Jóisten nem tágított. Nem engedte közel senki lányához, egy-egy erős csókcsata után visszalökte a fiút oda, ahova tartozott.
Aztán beváltotta szavát, több embert és türelmet próbára tevő kísérlet után. Eljött a szerelem. Érett volt, anya volt, feleség volt, gyönyörű és nagyon okos, csábító és titokzatos, egyszerre ígért mindent, és ugyanabban a pillanatban vissza is vonta magát a fiú növekvő kíváncsisága láttán.
Budapesten történt, a kéjek városában, ahol mindent lehetett, ami a kis mezővárosban tilos volt. Egy esti beatkoncert végén a ruhatárban belebotlott egy nőbe. Úgy botlott bele, hogy egész este le nem vette róla a szemét, vágyaiban már messze tobzódott, de valójában a nő közelébe se merészkedett. Mindig arra settenkedett, amerre a nő lépegetett, míg aztán a ruhatárban erőt vett magán, véletlenül meglökte a nőt, amikor az éppen a sálját tekerte a nyaka köré, sűrűn elnézést kért, ezalatt sort kerített rá, hogy felsegíthesse a kabátját.
– Ez a szerelem? – kérdezte magától vörösre izgatottan, mikor a nő nevetve azt mondta:
– Ez így egyoldalú! Én is felsegíthetem a maga kabátját? – Nem is várt a válaszra, átvette Lél kabátját, hosszasan igazgatta, végül Lél vállára terítette, ráadta, és felnevetett:
– Kvittek vagyunk. Miért figyelt egész este?
Szétrobbant Lél egész szókincse, amelyet oly szorgalmasan gyarapított csaknem két évtizede. Szilánkok röpködtek vörös feje előtt, szófoszlányok, de nem talált köztük egyetlen kimondhatót sem.
– Miért nem jött oda, felkérni?
Lél kétszer is a nyaka köré tekerte a sálját, mire észrevette, hogy fulladozása közben hozzá beszélnek. Egy kukkot nem tudott kinyögni.
– Elkísér a Moszkva térig? Nagyon hideg van – mondta a nő.
Lél mindig szeretett volna ilyen lenni. Hogy kimondja, amit gondol. Helyette mindig csak kigondolja, amit mondhatna, és aztán süketnéma marad. A Moszkva térig kiderült, hogy a hölgy – ez már nem nő, ez hölgy, vele megy, igazi hölgy – tanárnő a város legelitebb gimnáziumában, francia-angol szakos, és a férje néha tudomásul veszi,

hogy egymaga akar elmenni szétnézni a városban, akár bulikra. Ilyenkor a férj vigyáz hétéves kislányukra. Máskor a férj megy szétnézni, nem ellenőrzik egymást.
Azaz nagyon unják egymást, ezt boldogan mondta ki magában Lél. Ki tudja miért, életében először végtelenül bátor lett, feloldódott a tanárnő kíséretében, és a Moszkva téren, éjfél után röviddel a világ legtermészetesebb hangján szólt a tanárnőhöz:
– Lehet, hogy meglepi magát, de én egész életemben Önre vártam.
– Én meg Önre – mondta a tanárnő, és felkacagott. Lélt agyonvágta a gúny. – Azt hiszi, gúnyolódok, ugye? – a tanárnő arca nagyon komoly, komor lett. – Nem Önre, hanem magamra, olyanra, amilyen tíz évvel ezelőtt voltam. Olyanra, amilyen most maga, tíz évvel fiatalabban, mint én. Szeretnék olyan lenni, legalább egy napra, egy percre, egy hónapra, mint voltam, és mint amilyen lehettem volna. Tudok mindent magáról, bár most látom először.
Hangjában annyi okosság, melegség, ábránd és tisztaság volt, hogy Lél kikészült. Remegni kezdett, ijedten átnyúlt a nő kezéhez, megfogta, és azt mondta negyedórás ismerősének:
– Nagyon szeretem Önt. Nagyon, nagyon.
– Ne legyen buta, ne legyen kisgyerek. Hogyan szerethetne egy tanárnőt a diák korosztályból? Magának a tini lányok az igaz szerelmei, a hamvasságuk, a derűjük. Menjen gyorsan hozzájuk, a buszon mindjárt talál többet is.
– Eljön velem jövő szombaton ugyanide? – Lél kicsi lelke nyugtalanul kereste énjét ott bent, a még soha nem érzett mélyben.
– El. Este kilenckor a bejáratnál. És most siessen a buszok után, tényleg ott találja, amit keres.
Lél megvárta a következő hétvégét, bele se tudott nézni a tankönyvekbe. Világosan érezte, hogy nem lesz ott senki. Minden buszon végignézett a lányokon az elmúlt napokban, de el is fordult tőlük. Gyatrák – mondta félhangosan. A következő szombaton már messziről látta a tanárnőt, mindketten egyszerre, hajszálpontosan érkeztek meg. Nem mentek be, Lél sétát javasolt, s életében először néhány pohár bort egy nőnek (maga titokban életének e rövid szakaszában már többször beemelt egy-egy nagyobb dózist), amit egyre vidámabban fogyasztottak el. A fiút lenyűgözte a nő intelligenciája, oldott felnőttsége, a belőle áradó vidámság, elegancia. Kis suta gyereknek érezte magát, de nem akart többé tágítani attól az érzéstől, hogy erre gondolt a Jóisten.
Teltek a hetek, Lél ismét tudott tanulni, kellett is, mert a „hölgy” megparancsolta. Azt mondta, hogy ne is reménykedjen újabb estékben, sétákban, ha az év végi vizsgákat nem kitűnőre zárja. Lél hatalmas léptekkel haladt e felé, minden szombat este felért egy gyújtóbombával.
Kéz a kézben sétálgattak az éjszakai Budapesten. Telefonálni hét közben nem tudtak, nem lehetett, maradt mindig a következő szombat este, másodpercre pontosan. Eltelt már két-három hónap is, amikor a tanárnő túlságosan komoly arccal érkezett. Nagy, rejtett gondolatok foglalkoztathatták. Alig tudták elkezdeni a beszélgetést, érezte Lél bátyánk, hogy nagy baj lehet.
– Mehetünk – mondta a tanárnő csendesen, egyetlen szóval, s Lélre nézett. – Mehetünk?
Lél elment volna vele ekkor már a pokolba is, de a poklot most, hogy ilyen közel érezte a leheletét, mégis szívesen elkerülte volna. – Megint megbukok – gondolta keserűen. Félt saját bénaságától, tapasztalatlanságától. A szokásosnál bizonytalanabbul mondott zavart igent.
– Jöjjön, vessünk véget ennek a sok tétovázásnak – mondta a tanárnő, és Lélbe karolva elindult egy nagyon határozottnak tűnő irányba.
A kulcs gyorsan fordult, a lakásban csak egy kis fény gyulladt ki, „az öcsém tartósan külföldön él”, a tanárnő csendesen átkarolta Lélt, úgy vonta magához, mintha mindig is oda tartozott volna, és most már soha nem engedi el.
Lél, aki ekkor már olyan szerelmes volt, hogy a Jóisten róla nevezhette volna el a prototípust, melyet majd másoknak is ajánl, akik kételkednek az érzelmekben, most egy mindenét odaadó, mindenét feltáró, vágyaiban és fékezetlen szeretetében teljesen kinyíló, nála sokkal idősebb, egy tündérként érkező és angyalként viselkedő nő testében találta magát. Olyan sokáig szenvedett, míg idáig eljutott, s olyan egyszerű és világos volt minden, oly határozottan tudta, hogy szeretkezni csak szerelemmel szabad, s máris a tied a teljes kielégülés. Kora reggel az ágyból atlétai mozdulattal

kiugorva zokszó nélkül tűnt el a hatalmas íróasztal mögött, a gyorsan rádobott takaró alatt, mikor a nagybácsi váratlanul megforgatta a kulcsot az ajtóban, hogy megöntözze unokaöccsének száradó virágait.
A vész multával tanár és tanítványa még sokáig öntözték egymást a kiszáradás ellen, s addig éltek, míg meg nem haltak. Mert az élet olyan, hogy nem engedi sokáig élni a szerelmet, főleg a tiltottat nem.

Várj még

Százszínű könnyed zuhog a bús esőbe
Százszorszép szivárvány száll fel a felhőre
Issza könnyed cseppjeit, táplálja fényes íveit
Elfagy záporsírásod, elmúlnak árva éveid

Messze tűnik a határ, alábuknak a vitorlák
A tenger peremén látom törékeny alakját
Keresi a Napot, kúszik fel a zárt ég felé
Odaveti magát a bomló szivárvány elé

Szelíd a szép, szétszórja mindenét a virág
Bújik a bukott világ, a vad békéért kiált
Szívekből szőtt szeretet, kétségem elkergetem
Szétnyíló szirmodban lesz örökös menhelyem

(Valaki dobog a szívemen)

***

Lél számára ez a néhány hónap felért a szerelmi ügyeket, a férfi és nő kapcsolatát taglaló világirodalom és szaktudás teljes tárházával. Nyiladozó esze vadul kezdte levonni a konzekvenciákat. Viszonya a tanárnővel igazán soha nem ért véget, forrása maradt szexuális és érzelmi világának. Emlékeiben. A valóságban néhány hónapot, talán fél évet engedett nekik a sors. Az életkor, a családi állapot, a társadalmi felelősség különbsége hamar közbeszólt. A tanárnő nem engedhetett meg magának nyílt viszonyt, Lélt viszont éppen erre hajtotta volna lelke. Soha nem volt olyan nője, akivel szívesen végigment az utcán, semmilyen nője nem volt. S most titokban, néhány órára találkozhat valakivel, akivel akár együtt is élne. Az utcán azonban nem láthatja meg őket senki, soha.
Maradt a tanulságok halmaza. Lél először jött rá, hogy nem szabad szerelmesnek lenni. Vad, feldúló érzés, amely ellen nincs védekezési lehetőség, magával sodor, kizökkent, s a végén eltapos. Évekig élt a tanárnőhöz fűződő emlékeiből, az egész félév megismételhetetlen zamatából, felajzották, majd kétségbeesésig magára hagyták a szexuális emlékképek. Évekre visszavetette kapcsolatát a lányokkal, akikben egyre inkább csupán órákra szóló érdekességet látott, azt is csak messziről, szemlélődve, hipotetikusan. Lenézte őket, távol tartotta őket magától, használgatta nagy ritkán azt, amit nőként tudnak, unottan, érdektelenül, gyengén, s maga is használhatatlan volt.
Nem vált boldogabbá e – kilátástalan – szerelmi kapcsolat révén. Suta volt a viszonya a lányokhoz eddig is, félénk volt a nőkkel, s most sem lett oroszlánszívű. Sajgott minden benne, s ha nem áldja meg a sors kitartó elszántsággal a munkában, a tanulásban, könnyen elvérzett volna az önsajnálatban. A lányok, a nők iránti zavart, félénk viszonya még ellentmondásosabb lett. Éppen ellenkezőleg viselkedett, mint amit elvárhatott volna magától új keletű nagy sikere birtokában. Megérdemelte volna, hogy mostantól minden nőről azt gondolja, hogy megszerezhető. A tanárnő iránti mesés kezdeményezése, a váratlan csúcsra járatás bőven megengedte volna ezt.

Helyette megerősödött benne a meggyőződés, hogy a nők általában megközelíthetetlenek, félistenek, lényegük a tartózkodás, a diszkréció, a vágyak visszafogása. Félt az elutasítástól, a kudarctól. Soha elő nem fordult volna, hogy bárhol, buliban, könyvtárban, moziban, séta közben, strandon odalép egy lányhoz, és beszélgetni kezd vele. Képtelen lett volna ilyen brutális kitárulkozásra. De miért nem!? – ezt nem értette. A tanárnővel éppen ezt tette, s azonnal megnyerte vele a fél világot.

Eddig jutott a tettekben, pontosabban azok hiányában. De voltak más gondolatai is. Sötét, haragos gondolatsorok. Fel-felvillant benne, éppen elmúló szerelme láttán, keserűen és zajosan, hogy minden nő ilyen: megszerezhető. Hogy minden nő erre vár. Nem rá, de erre. Akkor miért kímélni őket tisztaságuk és szentségük vélelmével? Nem azt tisztelik, ha valaki megkíméli őket, ha távol tartja magát, hanem azt, akiről egyértelműen látják, hogy „ugyan-azt akarja". Illegetik magukat, óvatosságot mutatnak, de mamlasznak tartják azt, aki ezt elhiszi. Átnéznek rajta, szóra sem méltatják. HA férfi vagy, légy férfi…

Milyen volt a tanárnő? A legtisztább nő, akit valaha látott, a legértelmesebb, akivel valaha beszélt, a legvonzóbb személyiség, akivel valaha is találkozott. Alakja tökéletes, az arca, minden mozdulata a báj maga.

Milyen volt a tanárnő? A szexualitásban alig tapasztaltabb Lélnél, csaknem évtizedes házassága ellenére. Félénk, bátortalan, mindent adott, de elvenni, kapni alig tudott az ágyban. Mint akit arra szoktattak, hogy a dolga a befogadás, ennyi elég is.

Milyen volt a tanárnő? Hűségesen a családját választotta, mikorra választania kellett. Egyetlen mozdulattal lezárt mindent, mikor veszélybe került addigi élete. Pedig mind e percig maga volt a hűtlenség. Gyerekére, férjére fittyet hányva mohón, teljes testével és lelkével bukott bele egy fiatal diák összes vágyába, azonnal, komplexusok nélkül.

Milyenek a férjek, a férfiak? Lélt ez legalább annyira foglalkoztatta. Milyen férj az, akinek huszonnyolc éves felesége, gyermekének édesanyja egy diákra vágyik? Vak? Unalmas? Alkalmatlan? Meddig tűrte volna még – hiszen aligha lehetett kétséges számára, hogy a felesége sok szombat estét, éjszakát tölt máshol –, ha meg nem szólal feleségében a házasság megőrzésére feljajduló vészcsengő? Ilyen egyszerű kiütni egy férjet?

Lélnek nem segített a dialektikus materializmus magolása, a Tőke biflázása. S ekkor a Jóisten sem. Aki ott fent meg akarta ugyan áldani a szerelem és a szexualitás közötti szilárd és újszerű kapcsolat feltárásával, de nem a házastársi hűség kikezdésére gondolt bizonyára. A Jóisten érezhetően évekre elfordította fejét Lél érzelmi világától, s hosszú időre sanyarú, gyatra, érdektelen és összességében gyér számú testi kapcsolattal büntette.

Lél ezekben kudarcot vallott. Másodéves korában az ágyában talált egy negyedéves lányt, aki kitartóan próbált életet lehelni belé a paplan alatt. Érdekes, hogy amikor ez nem sikerült, olyan természetességgel fordult a fal felé, oly egykedvűséggel fogadta Lél említésre alig méltó teljesítményét, mintha ez mindennapi volna. Lél eltűnődött. A nők nem kapnak semmit, s nem is várnak? Elborzadt. Miért igyekeznek a nők a férfiak ágyába, ha ott csak hébe-hóba találják meg az álmukat?

Harmadéves korában a Balatonon egy éjszakai bár bombázója, egy talpig vörös, a pulóverét szétvető mellekkel megáldott huszonhat éves mixerlány – elvált feleség, hát persze – egyetlen óra alatt magára hívta Lél minden érdeklődését. Csupán azért, hogy az első éjszaka után még egy egész héten át kínlódjanak egymás testén, unottan, rutinból, félsikerek tömegén bukdácsolva? Lél minden reggel úgy gondolta, hogy nemet mond este. S éjfél tájt újra, magát rühellve bújt ágyba a gyönyörű, izgató némberrel, aki olyan hűvös volt, mint a várkút vize. Hátha mégis talál valamit. Rossz, életlen fűrészekkel vágták a fát egy héten át, mire eljött a boldogító menekülés, vége lett a vakációnak.

Az innsbrucki lány ugyancsak Balaton áldása volt. Lél mindig tudta, hogy mellpárti. Tagja lett ugyan az MSZMP-nek is, de alapvetően mellpárti maradt. Az osztrák lány ebben mindenki másnál többet tudott nyújtani. De minek is ez? A második alkalommal csak egy lomha halmon unatkozunk, persze látszólag lázas igyekvéssel. S aztán a kudarc beismerése helyett álnok módon heherészve, mindketten.

Egy buli részegen, tele vodkával, arról volt emlékezetes, hogy aztán minden idők legcsúnyább lánya kihasználja elvetemült állapotát, s ott, a helyszínen mindent megtett Lél megerőszakolására, aki erről talán nem is tudott semmit.

Még szerencse, hogy nagyszerű, ezúttal józan barátai voltak, akik ezt a szégyent soha el nem viselték volna, lerángatták Lélről az igyekvő arát, mielőtt bármi történhetett volna.
Egy bál, ahol nemcsak rongyos, mint mindenki, hanem a vodka áldozata is egyre nyilvánvalóbban. S mikor alig jár a lábán, felkéri azt a lányt, aki hónapok óta szuggerálja őt, aki most, a bálban se veszi le róla a szemét. Lél táncol vele, alig érthetően, dadogva megbeszéli vele, hogy holnap jöjjön el a kollégiumba, üres lesz a szoba. Vetkőzik a lány, az egyetem egyik legismertebb, legirigyeltebb szépsége, sok ingert kiváltott már sok fiúban, tanársegédben, mióta feltűnt a gólyák között, s mindenkinek rátarti nemet mondott…. S most levetett már mindent, felmászott az emeletes ágyra, feltárja legvonzóbb tulajdonságait, ő az első a tanárnő óta, aki örömöt ad, s megleli magának is mindenben, lehetne végre egy új, Lélhez illő megoldás a magányos évek után. Megismétlik még egyszer-kétszer a következő héten, majd Lél úgy megy el mellette az ebédlőben, hogy fejbiccentéssel köszön, és látványosan máshova ül le. A lány döbbenten nézi egy távoli asztaltól, hogy mi ez, mi lesz így. Soha többé nem szól a lányhoz. Vége.
Lél iszonyú nagy bumburnyák lett tehát harmadéves korára.
S mikor egy évvel később e lány, oly sokszor kisírt szemekkel odalép hozzá, és arra kéri, hogy kezdjék újra, Lél ragyogó szemekkel bólint. Mintha erre várt volna ő is, igaz, sírás nélkül. S a lány az ágyban sokkal több, mint volt, több már, mint bárki más valaha, végre elkezdődik az, ami oly régóta késik.
Másnap Lél a szokásos biccentéssel halad el az ebédlőben a lány mellett, s már soha nincs ismétlés.
Így lett Lél óriási nagy bunkó körülbelül 21 éves korára. Nője nincs, valójában nem is volt soha. Kvitt önmagával.

Nincs

Nincs zöld
Fagyott a föld
Nincs kék
Lehull az ég
Nincs barna
Nincs arca
Nincs Lilla
Ez vipera
S nincs semmi
Rajtad túl
Csak a feldúlt lélek
Nem jut levegő
Minden fullad
Terjed a kín

(Valaki dobog a szívemen)

***

Ősz hajú tudni véli a nagyképű tartózkodás egyik okát. A másik egyszerű tény: Lél zárkózott volt, bátortalan, kishitű. De volt egy „egyik”, általánosabb ok is. 1968-70 a kemény fiúkat igazolta, a bátrakat, azokat, akik tudtak dolgozni, tanulni, kiállni, volt szavuk, erre építve tekintélyük. A macsókat, akik lába előtt lányok hevernek, le se kell hajolni hozzájuk. Párizst, Berlint a fiúk vívták meg a barikádokon, a lázadás leverése után ők alapították az első fegyveres csoportokat, Vietnám miatt ők mentek neki a sortűzre emelt fegyvereknek, a vízágyúknak. Tiltakozásukban

hagyták magukat az aszfaltra teperni, szétveretni, börtönbe zárni, odaálltak a lovasrohamok elé, és elkezdték gyűjteni a pisztolyokat, gépfegyvereket, kézigránátokat. És persze ők használták a fegyvert Vietnamban, Kambodzsában. Következésképpen ők voltak a célpont is, sok dolog eldurvult. A Cabriók és a Harley-Davidsonok önfeledt száguldása helyett hónapokig moccanni sem mertek, megszégyenülve lapultak a dzsungel sártengerében, a Mekong-delta mocsarában.
Másrészt kirobbanó karrierek kezdtek napvilágot látni. Aki nagyon mélyre ásta magát a tanulásban, előbb-utóbb sokra vitte. Lehetett kutatni, vadonatúj dolgokat feltalálni, a sajtó révén azonnal hírnevet szerezni. A munka kezdett értelmessé válni. Lekötötte az értelmet.
Lél ebben a légkörben igazolást látott a maga lányokkal szembeni hűvös viselkedéséhez.
– Pisisek. Buták. Mihez értenek?
Nem beszélgetett velük, úgy érezte, nincs miről. Nem vágyott rájuk, tudta, hogy egy óra múlva unná őket, s menekülni szeretne tőlük. Így érezte kemény férfinek magát. Felsőbbrendűségi érzése persze megfosztotta egy sor természetes nemi örömtől, amelyeket évfolyamtársai láthatóan semmiképpen sem szerettek volna nélkülözni. De sebaj, a férfi az férfi!
– Ami oly hősiesnek tűnhet most az ön számára, fiatal barátom, az nem volt más, mint kishitű szorongás. – Ősz hajú hangja tűnődő. – Nem a macsó dühöngött önben, hanem a gyámoltalan, nyeretlen kétéves. Kár beállítani úgy a kudarcokat, mint felsőbbrendű érzést a lányokkal szemben. Ön éretlen volt, testben és lélekben egyaránt. Vágyai megfértek még saját testében. Lelke pedig érzéketlen volt a másik nem iránt, amelyet egyáltalán nem ismert, nem is mert megközelíteni.
– Totyogjál öreg a gondolataidban. Most okoskodsz? Miért nem akkor segítettél, amikor gyors tanácsokra lett volna szükségem? Vagy tudnom kellett volna, hogy a lányok nem különbek, mint mi, nem hordoznak óriási titkokat, nem képviselik az erkölcs magasabb szintjét, testük nem feloldhatatlan rejtély, hanem vágyakozó tág határ. – A fiatal Lél így kereste a maga igazát, ha néha őszinte beszélgetést kezdődött az öreg és a srác között.
– Apád hiánya?
– Az apámé?! Azt hiszed, hogy a fiúk meg szokták ezt beszélni az apjukkal? Hol élsz?
– Az apádé. Soha nem voltál vele tizenéves korodtól kezdve. Csak azt láttad, hogy küzd, szenved, virtuskodik, iszik, és kergeti a nőket. De azt is látnod kellett, hogy lecsúszik, nincs talaj a lába alatt. Elveszítette a családját, hát magát sem kímélte többé. És őt soha nem kérdezhetted meg a nőkről, mert a férfi és a nő viszonya számodra az apád és az anyád közötti iszonyatos vitákban, az eldördült pofonokban, a véres karmolásokban merült ki. Láttad őket valaha is egymást átkarolni, megsimogatni, netán láttál csókot, puszit köztük?
– …
– Na látod! Mit bajlódsz a serdülőkori zavaraiddal? Nem szégyen az. Átéli majdnem mindenki. Be kellene vallanod, hogy hiányzott belőled a férfi. Ami a helyén ücsörgött, csökevény volt, s hogy igazolja magát, dölyfösen a magasba emelte a fejét, ha lányt látott, és az ágyban technikai végrehajtóvá süllyedt. Műszaki ellenőrt akartál játszani, miközben magad megbuktál. Mert azok a lányok, akik becsusszantak az ágyadba, szerető kart vártak, nem pedig hideg tapogatózást.
– Oké! Győztél! Így volt. De lehet ez másként is? Jön jó a rosszra?
– Mindig jön. S ha becsületes vagy saját magadhoz, a magad életéhez, ha nyitott vagy másokhoz és tiszteled őket, akkor az élet kárpótol, sokszorosan visszaadja azt, amit elvett, vagy amit eltékozoltál.

Figyelőállásban

Ha valaki huszonegy-huszonkét éves és egyetemista, aligha kerüli el, hogy nője legyen. Egy, kettő, három. Ők valójában nem A Női, csak lányok, asszonyok. Jönnek, mennek, teljes érdektelenségben, futószalagon. Mint mikor a juhász terelgeti nyáját, néha a Napra bízza az irányt, néha a kutyájára, a szamarára, s egykedvűen baktat utánuk. Lél egyik szegedi egyetemista barátja fáradt hangon így fogalmazta meg ebbéli panaszát, mikor elmesélte, hogy egy nála idősebb nőnél tölti az éjszakákat, s már nagyon szívesen menekülne a csapdából, ami így festhető le:

– Semmi értelme az egésznek. B…unk vagy tévét nézünk minden este.

Lél szobájában is megfordult néha egy-egy lány, de érdemi tennivaló hiányában gyorsan kerestek maguknak másik kilincset, azon kilincselni, portékát árulni. A fiú 1969-1970 átforduló perceiben, a szilveszter éjszaka mámorában úgy kérte meg a lányt, aki már levetkőzve várta az ágyában, hogy maga sem hitt a fülének: menj el, kérlek, nincs kedvem. Mije nem volt? Kételkedni kezdett potenciájában. Személyiségzavarokat vélt magában felfedezni, a kishitűség és a nagyképűség, az ijedtség és az arrogancia bántó keverékét. Nem tudott magyarázatot adni viselkedésére. Mindaddig csábította a lányokat, szinte ígértek a szemei, míg el nem jött a nehéz perc, tenni kellett volna valami mélyre hatolót. Lél ekkor belenézett a mélybe, s érdektelennek, veszélyesnek találta. Visszariadt, elkullogott a széléről. Szakadéknak hitte Venus dombját.

Lelke mélyén tudta, hogy mindez azért van, mert unja, lenézi, fölöslegesnek tartja az éppen akkor előtte álló, fekvő, ülő lányt, s megalázónak érzi, hogy bármijéhez is hozzányúljon, hogy a maga bármijét is harcba vesse. Mindenesetre tudta, hogy ez természetellenes. Harc és harci eszköz nélkül nincs győzelem. Nincs bizony, és ő maga átokkal megvert embernek kezdte érezni magát. Miért nem tanult meg annak idején a lányok nyelvén?

Lél félt a lányoktól, a nőktől. Ezt ma már nyugodtan kimondhatjuk. Fétisként tekintett rájuk, olyan félistennek látta őket, akik arra hivatottak, hogy unottan elforduljanak tőle. S ha mégis voltak kivételes helyzetek, bosszúból ő fordult el attól az egytől, az éppen őt szeretőtől, aki önzetlenül feküdt mellé. Úgy hitte, hogy a nők hatalmasak, erejük forrása titkos, megközelíthetetlenek, s ezt az akadályt nem tudta átlépni.

Képtelen volt a nők eszével gondolkodni, az ő szemükkel látni. Ha bírt volna e képességgel, azt látta volna, hogy a nők majd meghalnak a vágytól, hogy férfi karolja őket, s ez akár Lél is lehetne, miért is ne. Hogy ha a magasba emelt fejjel mennek el mellette az utcán a bombázók, az nem azért van, mert oda, a magasba hiszik magukat, hanem azért, mert ugyanolyan zavarban vannak érzéseikkel, azokat ugyanúgy képtelenek őszintén és egyszerűen kinyilvánítani, mint maga Lél is. Ha tehát Lél elment a Váci utcában vagy a Közgáz aulájában egy bombázó mellet, s befelé csorgott a nyála – ömlött! –, de helyette nagyképűen elnézett a lány feje mellett, akkor tudnia kellett volna, hogy a bombázó valószínűleg elájulna az örömtől, ha hozzászólna, s kimentené őt a kivagyiság lehetetlen pózából, s a bombázó azért néz el Lél feje fölött az éteri magaslatokba, mert nem tudja, hogyan lásson hozzá egy derék, egyszerű, barátságra és szexre irányuló gyors kapcsolathoz. Ami egyébként a leghőbb, mindennapi vágya, s amelyet éppen a magasba emelt ostoba feje nem enged meg neki soha.

Elmennek egymás mellett, s magukban mind a ketten azt suttogják, hogy csak egyszer, csak egyetlen egyszer hozzá mernék szólni egy ilyen lányhoz, egy ilyen fiúhoz.

Lél ezerszer ment el felemelt fejjel a semmi irányában, miközben mind az ezer alkalommal arra vágyott, hogy a bombázó most rögtön belé vesse magát. S mikor mégis megtörtént valami hasonló, oly merev félelem fogta el, hogy képtelen volt feloldódni. S mind az ezer bombázó is átélte ugyanezt, ha nem most, akkor tegnap, azelőtt.

Így megyünk el egymás mellett bután, gátlásosan, embertelenül és kétségbeesetten.

Ne

Ne korlátozz, semmibe
ne vegyél
Ne építs barikádot
Az életem köré
Ne imádkozz értem
Fohászod nem értem
Ne szeress, tépd ketté
A foszladozó reményeket
Ne várj, nem élek már
Repülök
a lélek varázsán

(Valaki dobog a szívemen)

***

– Bejössz éjszaka az étterembe, mindig nyitva van?
– Persze, napok óta várok rá, hogy meghívj, te itt otthon vagy.
– Csak meg kell várnom, hogy a táborparancsnok elaludjon, este mindig sokat iszik, éjfélkor kijövök.
– Ha észreveszi, szétveri a fejedet. Olyan féltékeny a te parancsnok-vőlegényed, amilyen csak egy német táborvezető lehet.
– Nem veszi észre. Ti holnap elmentek, és elhatároztam, hogy kijövök hozzád az utolsó éjszakára.
A német lány forrón átölelte Lélt. Ez már sokszor megtörtént az elmúlt estéken, lopva. De hogy lefekszik vele, ezt nem remélte Lél. A táborparancsnok, aki nála két évvel idősebb német egyetemista, álmában sem remélte, hogy imádott menyasszonya a sötét órákban folyamatosan csüng Lél nyakán, sőt, a parancsnok igen nagyra tartotta a magyar delegáció vezetőjét, gyakran fordult Lélhez, ha el kellett intézni valamit. A menyasszonya egy csacsogó, örökké vidám, megállíthatatlan erejű aranyos szőke, bárki megirigyelné leendő férjét. A magyarok Berlintől nem messze töltötték ezt a nyári hónapot, véget ér az egy hónapos német utazás. Lélnek most is derengett, hogy hűséggel tartozik otthon, de elhessegette a zavart. Nem ígért semmit, s most végre megkapja azt, amiről az elmúlt hetekben mindig is tudta, hogy az övé lesz. A német lány egyre közelebb került hozzá.
Éjfélkor belopózott a nyitott tábori étterembe, a lány messziről intett. Lélnek szüksége volt a bátorításra. A csókok nagymesterének tartotta magát, a lányt is ezzel igézhette meg. Most azonban szükség lesz teljes harci készültségére, felszereltségére, s egyáltalán nem bízott abban, hogy győzni fog. Hogy győzi a lány vágyát. Hogy legyőzi a saját zavaró képeit arról a bizonyos ködös otthonra szóló hűségről. Heinke megérdemli, hogy félredobjanak érte mindent, minek ez a gagyi hűség. Az ő leendő férje itt horkol a parancsnoki szobában, s Heinke mégis előtte áll, fürdőruhában, ami illik a nyári hőséghez. Sőt, egy perc, és semmi sincs rajta. Magabiztosan lép Lélhez, vetkőzteti. Lél tudja, hogy ő valójában csak nagyszájú. Alig van érdemi gyakorlata a szexben. Elhamarkodott, érzelmektől mentes fölösleges kalandok, egy reménytelenségbe torkolló szerelmi kapcsolat. Nullának tekinti magát e téren.
Heinke ezt nem tudja. Teljes tudásával harapja az almát, melyért őt tényleg kiűzhetik a paradicsomból. Ha valaki besúgja leendő férjének, ha az véletlenül felébred és betoppan, akkor elveszített mindent.
Erre a gondolatra Lél megsemmisült. Megpróbálta mozgósítani férfiasságának rejtőzködő elemét, szerette volna rávetni magát Heinkére, de a lába nem mozdult, állt, mint a bálvány. A lányt már nem lehetett megállítani ily testi fogyatékkal. Egymást követően többféle hangszeren játszott, a szólamok váltását ziháló nyögdécseléssel jelezte, másik hangszert vett elő, s végül olyan szólókoncertet tartott, amelyhez Lél már nem is kellett. A lány művész volt, akit

elvarázsolt saját fékezhetetlen művészete. Egyáltalán nem érdekelte, hogy elmarad a duett. Mohósága fel- és megmentette Lélt. Minden úgy tűnt, mintha a nagy fehér ember kegyesen a páholyból nézte volna a szólistát, még jó, hogy a végén nem tapsolt egy kiadósat. Soha nem derült ki, hogy a hűség zavaró ködfátyla, a szexuális gyakorlatlanság, a vőlegény bosszújától való irracionális félelem volt-e az oka Lél tartózkodásának.
– Hihetetlen – mondta Lél hazafelé a vonaton. – Hihetetlenek a német lányok.
Nem tudta, hogy ezt nem volna szabad a német lányokra korlátozni. A lányok hihetetlenek. Az asszonyok még inkább. A menyasszonyok pedig még annál is jobban. Az elvált nőkre pedig nincs jó szó.
Sok évnek el kellett telnie, míg Lél felismerte mindezt. Az első teremtés, aki ráléptette a felismerés ezen útjára, egy soha többé nem látott német diáklány, Heinke volt, akinek Lél, negyven évvel később ezúton kíván sok boldogságot. A lány a szemében szimbólum lett: a szexuális szabadság pálmát magasba tartó örök emlékműve. S persze a parancsnok is. Azon férjek, vőlegények és egyéb bajkeverők jelképe, akik éjfélkor részegen horkolnak jobb sorsra érdemes gyönyörűségük mellett. Tudhatnák, hogy az első ittas horkantáskor, mellyel idő előtt átfordultak a másik oldalra, elveszítették nőjüket.

***

A vonat gyorsan száguldott haza, Magyarországra. Négy év telt el a gimnáziumi „érettség” óta, de Lél még mindig nem tette le a záróvizsgát. Papírja volt róla, de nem volt érett a nőre. És gyerek volt az egyetemet lezáró diplomával is. A vonat gyorsult, szerinte észveszejtően száguldott, valószínűtlen volt a sebessége, zakatolása még fentebb tolta Lél szívverését. Heinke volt tehát az új tanárnő, aki önzetlenségével elindította oda, ahova most már el kell jutnia. Akaratlanul is megtanította Lélt egy eddig ismeretlen érzésre. Míg Lél lagymatagon tűrte a játékos szólamokat, melyeket a német lány lejátszott testén, míg meg sem moccant, hogy viszonozza, aközben szokatlan érzés fogta el. Most először életében tudta, hogy otthon várja egy lány. Otthon melegszik érte a hűség. Egy hűségre született lány.
Kihaló fajta. Léllel egykorú, azonos kollégium, gyors barátkozás, tiszta kapcsolat. A lány minden eddigi fiújának nemet mondott a szeretkezésre. Elmúlt huszonkét éves, és most is azt vallja, mint nemi érettségének első éveiben, azaz mint sok éve már: ő a férjével fekszik le először, megőrzi neki a szüzességét. Ez az őshüllő típus már régen kiveszett, de őt ez nem zavarta. Megismerkedésük után néhány héttel Lél kedvéért megszegte ugyan e fogadalmát, mégsem tekintette árulásnak. A lány magában szilárdan úgy tudta, vallotta: hű maradt magához, egy kis kitérővel. Tudta, hogy előzetes…
Zakatolt haza a vonat Kelet-Németországból. Amikor a nyár elején elváltak, nem tudták, hogy a nyár végén folytatják-e. Lél javaslatára felmentették egymást kapcsolatuk terhe alól. Legyen úgy, mintha véget ért volna, senki nem tartozik a másiknak hűséggel. Lél ekkor már fél éve volt a lány állandó barátja, s életében először volt boldog és teljes értékű szexuális kapcsolatban valakivel. Mintha egymásnak teremtette volna őket a sors, s annak alkotója. Lél nem tudta, mi lesz viszonyuk jövője. Éppen, mert szerette a lányt, nem akart csaló lenni, amikor elindult az NDK-ba, ahol – úgy sejtette – kalandok várnak rá.
Zakatolt a vonat, erősen verte vele a ritmust Lél szíve Magyarország felé. Egy lány, aki neki, csak neki adta magát, egész testével, múltjával. S bár érintetlenségével a jelek szerint nem várta meg majdani férjét, Lélben derengeni kezdett valami nagyon súlyos érzés. A szíve már rég elhagyta a vonatot, sokkal hamarabb ért haza. A derengésből addigra – a zakatolás állandó ritmusának erős kényszere alatt – bizonyosság lett. Még mielőtt leszállt volna a vonatról, felismerte a magát leendő férjének tartogató lány elvehetetlen igazságát. A lány tudta, hogy igen, a férjének adta oda magát valamikor fél évvel ezelőtt.
Mikor leszállt a vonatról, magasan elnézett minden lány feje fölött. Voltak bombázók bőven, Lélt ezúttal nem zavarta semmi gátlás, szégyen, sem titkos reménykedés és vágy, hogy majd valamelyik átkarolja. Lél egészen mást látott, mint eddig. Férjnek látta magát.

***

Gubagia.

Hosszú történet következne itt, amely arról szólna, hogy hogyan lesz egy tapasztalatlan fiatal fiú és egy szűziesen hűséges lány boldog házastárs. Hogyan küzdenek le minden nehézséget együtt, anélkül, hogy beszélnének róla, egyszerűen csak legyűrnek minden bajt. Hogyan születnek gyerekeik az albérleti szobában, a bérelt lakásban; hogyan válnak mindketten szakmájuk dolgos embereivé, természetes vidéki becsvágyból, elementáris, genetikusan örökölt erőből, hogyan lesznek gyermekeiket elvakultan szerető családteremtő felnőtté.
Mégsem következik semmi. Lél tartja magát ahhoz, amit a bevezető sorokban megírt: feleségeit kivonja a szexuális szellemidézésből. A *fele*-ség nem a sor. Nem sorozat része. Sorsunk fele, létünk, életünk, még akkor is, ha a házasság nem folytatható végestelen végig sikerrel, sőt: akár össze is törhet az élet addig megélt része.

Elérsz

Ha a villám átcikázik égve rajtad
Mikor a feszültség uralja arcodat
Urald magadat, vészeld át életed
Fogom kezed, mondd: most engeded

Ha átlépsz hozzám az éjszakán
Mosolyod nyújtsd, elér hozzám
Emlékszel? – kacagtunk már valahol
Hol egymással járt menny és pokol

Száradt szív, halott szemek
Félénk lélekfalak, teérted térdelek
Táguló tér, hiszek egy Istenben -
Nem mentem el hozzá még egyszer sem

Most a fekete lyukban eltűnök
Ha kell, az ördögökkel feljövök
A Sehonnaiból visszaúszok a Styxen
Magamból felmerülve, lopva járó szívvel
Ki nem mondott tiszta vággyal
Vársz egyre a vetett ággyal

Hosszú volt az életút, kimerültem rajta
Képzetembe, kőbe vésték: ez elveszett fajta
Üvöltenék, ha a béklyó a számon nem zárna szorosra
Rabláncra vert ideáim nem lógnának sorjában akasztva
Gleccserjégen csúszkálok mezítláb, örök hó ontja rideg sugarát
És mégis élek, megtalálom a szádat, mely belém itat egy leheletnyi imát

Hulló Hold, szálló Nap
Szökő üstökös, a ma holnap
Fehérre dermedten nézem rossz kedvem
Csupaszra vedlettem, elhagyom életem
Szánkón suhanok az égető nyárban
Szorítom a lelked az izzó éjszakában

Belőled élek
Ily csekélyek
Az erények

Szédülök, szétesett világot látok
Szánom magam, elüldöztem, ki megáldott
Elhervasztottam a kórót is az árkokban
Kiszáradt a mező alattam, elbotlottam

És te majd ott állsz fölöttem
Benned sose kételkedtem
Rám teríted az álmomat
Égig égeted lángomat

(Dallam az éjben)

2.

IKREK

Lélre, a férjre tökéletesen átragadt felesége hűsége. Munkájuk minden perce az alkotás legmagasabb szintjén zajlott: új családot alkottak minden mozdulatukkal, egyre népesebbet, megduplázták számukat, nemüket.
Lél lelkében ugyanolyan csapodár hajlamok rejtőztek, mint amilyent mindig is feltételezett magáról. A tisztaság, a hűség azonban maga alá gyűrte.
Az Isten is férjnek, apának teremtette. Családalapítónak született, gondoskodó agya, beleérző szíve, ki- és beteljesülésre váró érzelemvilága e stabil, mindennapi melegséget sugárzó együttesben kivirágzott. Éjt nappallá téve dolgozott, s mindig ők voltak a szeme előtt. Cikkek, tudósítások írásakor, a leendő ház alapjainak csákányozásakor és a lapos tető szigetelésekor-betonozásakor, vidéki előadásain, a disszertáció, a tanulmányok elkészítésekor. Kimeríthetetlen erőt ad a család. Korábban csapongó és eközben széthulló érzelmi érdeklődése egyetlen irányban menetelt most már. Felesége, majd lánya, fia magukhoz kötötték ezer láthatatlan szállal. A legjobbkor. 22-23 éves volt. Egyetlen mozdulattal ugrott át a kietlen, sivár érzésvilágból, a nemi társtalanságból mindenféle vágy kielégülésének burjánzó mezejére.
Tudta, hogy annyi szégyenteljes hányattatás után, a férfi szerepének oly méltatlan eljátszása után eljött az ő igazi világa.
Ez volt Janus egyik arca.
A másik, az Ikrek-képlet párhuzamos oldala csak később nyerte el kontúrjait, Lél nem is tudta, hogy létezik ilyen azonos erejű kettősség. Jó mellett a rossz. Ami szintén oly jónak tűnik. Mert a Janus-arc lényege nem az, hogy áldozat leszel vagy bűnös, hogy jó maradsz vagy rossz, hogy nagyvonalú leszel vagy kicsinyes, hanem az, hogy egyszerre vagy mindkettő, s minden helyzetben nagyszerűnek hiszed magadat. Igaz lesz, ami igaz, de a gaz is igaz lesz benned. Nem is tudsz arról, hogy minden percben kioltod magadban a jót, hogy aztán az üszök helyén minden percben újra is teremtsd, örök, önbénító és önépítő folyamatban.
Lél Janus-arcának másik oldalán a hűség helyén a hűtlenség, a monogámiával átellenben a háremteremtés kiolthatatlan vágya vigyorgott. S mert a három nő, a feleségei mellé, akiket Napba öltöztethetett volna örökre, még más százakat is talált, s őket saját fogalmai szerint szintén a napfénybe varázsolta, jelen életregényünkben a továbbiakban nézzünk bele tartósan eme – csalfa – fényekbe, anélkül, hogy akár csak egy percre is elfelejtenénk: Lél egész felfogásában mindig csak egyetlen nő ért fel a Napig. Az, aki akkor az ő fele volt. Az első, a második, a harmadik alkalommal, és mindig csak éppen az az egy, a való.
Az ősz hajú Lél most a csendben kivenni véli, hogy e gondolat hallatán sokan, akár százszámra szisszenhetnek fel értetlenül, csalódottan, dühödten. Nincs igazuk. Sose mondott nekik mást. Viszont mindig is a Nap fényének tekintette őket, mikor vele voltak, ha egy órára is, vagy akár ha sok évig titokban. Felnőtt éveiben soha nem tért vissza többé gyermeteg betegsége, mellyel lenézte a nőket – akiktől oly irracionálisan félt. A Nap tüzes karimájának szélén ma is látja valamennyit, igaz, meztelenül incselkedve, s nem a Napba öltözötten, mint ama hármak.

***

Véletlenül éppen Nyugat-Németországban, az NSZK-ban kezdte el leszaggatni a romlás virágait, ott, ahol a nyugati kultúra ugyanolyan szabatos lányokat terem, amiként a kelet-német porosz világban „megfigyelte” annak idején. Jó lenne most úgy fogalmazni, hogy „megszokta” annak idején, de ez hazugság volna. „Annak idején” nagy mamlasz volt, alig-alig tudott valamit magáévá tenni abból az áldásból, amit a kelet-német lányok szívesen szórtak két kézzel a magyar fiúknak. Neki is jutott volna néhány csokor, de az élet lefokozta bambasága miatt.

Most, amikor a müncheni söröző̈ben vidáman iddogáltak holland főszerkesztő barátjával, s az iddogálás szót éppen konkrétabbá akarták tenni, mert érezték, hogy a tizedik korsó kemény bajor sört nem alázhatják porig „iddogálás" címen, hisz részegség ez már a javából – ezen lassan kibontakozó gondolatmenet közben a bárpulthoz, hozzájuk lépett egy német lány. Nem hozzájuk, hozzá. A hollandot figyelmen kívül hagyta. Lél kezdte hallani a habok mögül, hogy neki szólnak. A lányt már régen észrevette távolról, de eszébe se jutott bármire is gondolni.
– A barátnőm az asztaltól – látod, ott – azt kéri, hogy gyere oda hozzánk. Szeretne veled megismerkedni. Azt hiszem, tetszel neki.
– Az az asztal éppen olyan messze van ide, mint ez a bárpult ahhoz az asztalhoz – mondta Lél gondolkodás nélkül, és holland barátjához fordulva mesélt neki tovább a nőkről.
A lány meghökkent. Téblábolt néhány másodpercig a szokatlan helyzetben, majd eloldalgott vissza az asztalukhoz. Lél fel sem fogta gorombasága súlyát, a sör tette, kezdte kikeményíteni a felfogását. Kortyintott tovább, s mesélt lelkesen.
A „barátnő az asztaltól", vagyis az eredeti megbízó odaért hozzájuk, Lél elé állt, s így szólt:
– Tényleg ugyanakkora a távolság, most lemértem. Akkor mehetünk is?
Ez az arcátlanság tetszett Lélnek. Rémlett neki, hogy szíve tanárnőjét éppen ilyen direkt módon kérdezte meg csaknem egy évtizeddel ezelőtt. Soha, soha életében nem tapasztalta, hogy egy lány ilyen merész legyen. Ráadásul…
Olyan mellei voltak, amilyenről a gyerekkori álmok és ábrándok szóltak, a hatalmas, mindent betakaró érzés legszebb példái lebegnek itt előtte. A hollandra nézett, aki feszülten figyelt, ilyent még ő sem látott, melleket talán igen, de ilyen helyzetet nem. Lél kortyintott egy hatalmasat, majd azzal a tudattal, hogy a világ legnagyobb szemétségét követi el, bólintott.
– Hová?
– Egy szállodában lakom, a Bayerischer Hofban.
A lány a kormányhoz ült, jól vezetett, s minden mást is tökéletesen vett kézbe. A szégyenlős Lélnek olyan dús technikai tudást varázsolt elő, hogy előbb-utóbb követni kellett őt ebben-abban. Kora reggel fölállt, annyit mondott a fiúnak, hogy nyugodtan maradjon még, neki dolga van, búcsúzóul újabb hattyúdalt énekelt, és egy életre elviharzott. Ki volt? Mi volt? Soha nem derült ki. Egy valamit nem tudott feledtetni mostantól soha többé. Lél megszegte esküjét, melyet ember és Isten előtt tett a világ legdrágább nőjének, a feleségének. Részegen, bódultan, mellhalmokon játszadozva megnyitotta a maga útját minden lehetséges nő felé – következésképpen a legfontosabb elvesztéséhez.
Zaklatott, szomorú volt a repülőgépen. Szégyenérzet vette hatalmába. Üres szemekkel nézett maga elé. Legszívesebben visszafordította volna a történteket. Egy kéjre vágyó német nő kielégítése miatt sutba vágta féltve őrzött tisztességét. Tudta, hogy nem tart majd örökké az erkölcsi tisztaság. De ilyen korán? Mit kezd most a folttal? Felvillant, majd órákra el se tűnt előle felesége mindig bizalmat árasztó, őszinte őzikeszeme. Soha nem kételkedett volna felesége végtelen tisztességében, ártatlanságában, hűségében. S cserében ugyanezt várta és kapta. Soha többé nem lesz köztük valódi egyensúly. Helyrehozhatatlan kárt okozott, s alig tudta elviselni saját szégyenét. Mellmázsákért tonnányi tisztaságot?
Az esküvőjét követő két-három évben már eddig is többször provokálta a sors. Először Grúzia fővárosában, Tbilisziben, a hölgyet nem zavarta, hogy férje ugyanannak a szállodának a titkosszolgálati – KGB – parancsnoka, ahol éppen vetkőzik Lél legnagyobb ámulatára. Sikerült elhárítania a női rohamot, csakúgy, mint nem sokkal később Moszkvában: egy egyetemista lány akarta erősíteni a legendásan jó magyar-szovjet kapcsolatokat. Lél visszahúzódott saját férji hűségének sáncába. Eddig bírta, a müncheni paktumig. Ott feladta, s most már nincs visszaút.
Amire lépett, az ugyanis olyan különös, csábító út, amelyen nem szúr tövis. Csak a győztesnek járó babérkoszorúk vannak, azok vezetnek elvarázsolva, rózsaszín világban, rózsaszirmok között, minden percet gyönyörrel felékesítve, vezetnek, visznek az állandó diadalok felé, hogy aztán minden átmenet nélkül letaszítsanak a pokolba. A pokol tornácához vezető út ugyan szintén női testekkel van kikövezve, de a tornácon, mikor szétnézel köztük

a pokolba lépés előtt, s mikor annyi szexi ismerőst látsz, annyi kéj liheg körülötted, feltűnik, hogy hoppá – az az egy, az egyetlen egy nincs sehol. S belépsz a pokolba…
Ha Lél tudta volna, hogy ily üres szívvel és magányosan jut a pokolba, akkor is ugyanazt tette volna, mint amit tett. Majd még fel kell tennie magának a kérdést, hogy miért? Most csak annyit tud, hogy a vérében van. De akkor nagy a baj! A vért nem szokták, nem is lehet lecserélni. A vér gén.
– Hát akkor neked véged, te mindig ilyen maradsz!
– Legyen, ha kell. De ne feledkezz meg arról, hogy ha halálosan nagy a baj, kérhetsz vércserét.
– Az már nem te leszel, idegen vérű barátom!
– Meglátjuk. Még nagyon messze e távlat, még csak most kezdem a díszcsokrokkal ékesített utat járni. Huszonhét éves vagyok, s a kalapomon már jó pár szál árvalányhaj virít.
Az ősz hajú most elkomorodik. Tényleg nem volt más választási lehetősége 35-36 évvel ezelőtt? Csak a vér, a megváltoztathatatlan hajlam tette szertelenné a nőügyeit? Vagy a tinédzser évek, az egyetemista idők nélkülözései is, az akkor kihagyott nők köszönnek vissza évekkel később, s kérik a jussukat? Vagy a siker, mely szárnyára kapta s vitte, repítette Lélt a pályáján, ölből ölbe is? Olyan jó volt így – motyogja ősz hajú, s bár bánhatná életét, nem teszi.
– Jó volt így.

Érted?

Én is, te nem
Nekem nincs merszem
Neked nem hallik át a szívem
Én most, te soha
A sorsunk közös mostoha
Én most, vagy soha
Te elillansz haza
Te holnap, én azután csak
Csókolnálak, bezártad a szádat
Forrón lihegsz, mint a vaskemence
Kérdem, a boszorkányt ismered-e
Kapkodod a levegőt, Istenhez készülsz bűnbánón
Én most is hozzád tartok, mézzel cserepes számon

(Valaki dobog a szívemen)

***

Ősz hajú keze megakad írás közben. Élő személyek, hús-vér nők a visszaemlékezés szereplői. Feleségek, mások családja, néha valahol utcán, konferencián véletlenül újra meglátott és a múltra pajkosan önkéntelenül is emlékeztető hajdani lányok, ma nagymamák – bár ezt honnan tudná? –, hogyan írjon velük kapcsolatban, hogy jól evezzen Scylla és Kharübdisz éles sziklái között.
Ez már a 70-es évek közepe, második fele. Lél karrierje egyértelmű. Jegyzik, hívják, várják. Soha nem gondolta volna, hogy nem neki kell kezdeményezni valamit, helyette egyszerűen ölébe veszi az élet, a fehérnép. Az egész ország elkezdett valami mást, mint amit remélhetett. Autót vásárolnak az emberek, és mindenhova gyorsabban és

kényelmesebben érnek oda, nincsenek kiszolgáltatva annak, hogy a tömeg részei, csak úgy és csak oda mehetnek, ahova a tömegközlekedés irányítói szállítani óhajtják őket. A telkeken százezer számra kis házakat építenek, zöldséget, gyümölcsöt termelnek, egyre többen el is adják, a családnak pedig mindig több jut. A hűtőszekrényekbe tárolni lehet a holnapra, a színes tévé csodálatossá teszi a mai világot. A munkás-paraszt forradalmi kormány már nem kíván harcolni, élvezi ő is, hogy nem kell tennie semmit, az emberek megteszik helyette. Hatalmas falak vannak felépítve szögesdrótokkal, de ezek nagyon messze húzódnak, nem látszanak minden nap. Aki neki akar menni, keresse meg, az ő dolga. Fontosabb, hogy a fizetés jövőre 5%-kal magasabb lesz, és ez teljesen biztos. A pályák kiszámíthatók, más szabja meg az irányukat, de aki akar, siethet rajta kedvére.
A nők életükben először minden tekintetben egyenlők a férfiakkal. Nem csak a jogukban, hanem a lehetőségeikben is. Kezükben ugyanakkora fizetés. És az autókulcs is. Fiókjukban ugyanannyit ér a diploma, a szakmunkásbizonyítvány. S a lányok! Mintha fiúk lennének! Megmondják, mit akarnak, mit és hogyan szeretnének. Nem kérnek harcra, udvarlásra, bókra. Ha kell, adják inkább. Mintha jobban éreznék magukat attól, hogy végre irányíthatják is a folyamatokat. S a vágyaikat, bármerre, bármikor, bárkire. A női egyenjogúság egyelőre csak a szép arcát mutatja, még nem tapossa el a válásra készülő férfiakat, még nem tart magának fizetett selyemfiúkat garmadával, még nem magához hasonló női karokban vágyik engesztelésre, leszbikusnak lenni ismeretlen fogalom a közvéleményben. A nő még csak adni akar, s nem elvenni, csak hozzátenni, s nem kiszakítani…
Áll Lél írás közben megakadt keze a levegőben, áll az emlék a fejben, nehezen mozdul minden, aztán véletlenül felvillan…
Igen, róla lehet. Rockzenész volt a férje, aki nem titkoltan odaadó tanára volt a közönség soraiban fellelhető rajongó lányoknak. Ki vehetné zokon, ha arája, a fiatal ügyvédnő jogtudományi megfontolásokból keresi az esélyegyenlőséget, s Lélben lelkes hallgatóra talál? Éva nagyon nehezen szánta rá magát, hogy korkedvezményesen, alig harmincévesen ringbe szálljon az arányosság elve alapján. S mivel voltak feltételezései férje szapora fellépéseinek utóéletéről, sötét gondolatai támadtak a hajnalokig magányosan eltöltött órákban. Eljutott az egyetlen ésszerű konzekvenciáig. Körülbelül annyiszor csalja meg a férjét, ahányszor magát megcsalatva érzi. Nagy ívbe kezdett hát, s egy konferencia jóvoltából éppen Lélben vélte felfedezni feltáratlan járatainak bátor vájárát. Aknászát, azt is mondhatnánk, mert olyan erejű robbantásokra ösztönözte új barátját, amilyenekre a hagyományos munkához szokott vájárok nem vállalkoznának. Lél nem szerette ezt a robbantgatást, beérte volna csendes fúrással, megfontolt haladással, de Éva úgy érezte, hogy nagyon elmaradt a rockzenésztől, s nincs elpazarolni való ideje.
Ez lett a veszte. Lélnek egyszerre több helyen volt megbízatása hasonló munkákra, egyszerűen nem bírta, fél év után felmondta a munkaviszonyt. Felajánlotta Évának, hogy szerez neki más bányászokat, több műszakban is, hiszen valójában szerette az ügyvédnő elszántságát, a hölgy azonban megsértődött, hallani sem akart másról, nem vagyok én olyan! felkiáltással elsírta magát, és minden bizonnyal megbánta, hogy valaha is rockzenészhez ment férjhez, s hogy ráadásul vetélkedni akart vele és a közönségével.
Lél ezen már nem segíthetett. Kimerülten merült alá csendesebb lezajlású tárnafeltárásokba.

Égig élek

Angyal-e még, aki már repülni sem akar
Tiéd-e még az arc, mit sötét lepel takar
Mért nem vonz a kéj, ha melletted fekve csak henyél
Kit csábít a vágtázó szélvész, ha nem mozdul meg a fény

Gyáván elillan a lankadók álma
A hóhér csuklyát húz a szabadságra
Dacolva dühöngsz, vagy szelíden szólsz
Emeld magasabbra az égig fénylő zászlót

Tagadd le, hogy fekélyesnek láttad arcomat
Hazudd, hogy – bár elhullott – szeretted világomat
Hidd, hogy végig védted elvetélt érdekemet
S mondd, hogy magadra feszítesz a kereszt helyett

Mit hánytorgat fel már megint a halál
A múlt minden lélekben veszteseket talál.
Miért hasít bele bensőnk végtelen csendjébe
Ha ébredez mindannyiunk halhatatlan kedvese:
Feltámadó eszünk

(Valaki dobog a szívemen)

***

Túl volt már több tucatnyi váratlan kapcsolaton, semmin sem lepődött meg. Kezdte azt hinni, hogy a nők – az istenáldotta, szemérmes, becsületes, önmegtartóztató, szégyenlős, etikus etc. nők – ugyanolyan hamisak, mint ő maga. S nem is rejtik véka alá. Csak az a kérdés, ki kezdi ki a másikat. Lél szerette, egész vérében felpezsdítően tisztelte azokat a nőket, akik – ha már testüket nem akarták leplezni – nem rejtőzködtek, ha vágyuk támadt…

A Bécsben rendezett magyar ünnepi heteknek külön része volt a vendéglátás, a gasztronómia, specialitásaink. Lél a második este találkozott egy ilyen elragadó magyar specialitással. A szokásos libamáj és a tokaji aszú, majd a hatalmas marhapörkölt és az azt követő borok után az egyik magyar szálloda vezetője melléje ült, hogy érdeklődjön: tényleg mindent tudnak-e a vendégfogadás csínjairól. Lél azt találta mondani, hogy majdnem igen, neki csupán az hiányzik, hogy nem elég személyes a tálalás. Így nem lehet megfogni a vendég szívét, nem lehet újra és újra visszacsábítani.

Az igazgatónő nem sokáig foglalkozott a talánnyal, meg sem próbálta megfejteni, hogy ő most netán kétértelmű szójátéknak volt-e a hallgatója. Mikor senki sem figyelt oda, egy kis papírdarabkán átnyújtotta Lélnek a szobaszámát, nem sokkal később távozott, fejfájásra hivatkozva. A papírra még ráírta: À la carte. Étlap szerint, szabad választási lehetőséggel.

A nőt utólag különösen erősen foglalkoztatta Lél szakértői véleményének az a része, amelyben a vendég újra és újra visszacsábítását fejtette ki. Egy éven keresztül rengeteget tett azért, hogy megvédje a magyar vendéglátás becsületét. Ezt még talán a férje is megsínylette. Egy idő után ugyanis nem használhatták szabadon a hölgy budai lakását – a férje budai lakását –, mert az úr megunta, hogy felesége rendre nem tart vele a szokásos hétvége balatoni víkendekre. „Legalább a gyerekekre lennél tekintettel" – panaszkodott egyre gyakrabban a felesége által oly szívesen visszaidézett nyafogós orgánummal. Mire abba kellett hagyni a látogatások sorát, Lél már mindent tudott a legmagasabb szintű magyar gasztronómia teljes fűszertáráról, az alaphelyzetekről, mindenféle mixről, beleértve az igazgatónő kedvencét, ami Lélre is nagy hatást gyakorolt: annak sokirányú, mondhatnánk teljes értékű bizonyítását, hogy mi magyarok minden helyzetben igazi lovas nemzet vagyunk.

Lél örült. Minden ilyen elválás éppen olyan könnyedén, egyetlen zokszó és baj nélkül, utólagos telefonok nélkül ért véget, mint ahogyan elkezdődött. Nem is volt igaz.

***

– Mi teszünk titeket anyává. Általunk értek el az örök célhoz. Egy nő élhet anyaság nélkül, de úgy élete csak maradék. Megszakad a szívem azokért, akiknek nem lehet gyerekük.
– Mert nem is akarnak! Miért sajnálnád őket? A kényelmes életet élik, míg mi visszérig hordozzuk magunkban pici babánkat, laposra szoptatjuk mellünket, ráncosra fárasztjuk szemünket az éjszakázással.
– Adj hálát az Istennek. S gondolj azokra, akik önhibájukon kívül nem szülhetnek. Nem engedi meg nekik a biológiájuk, az anatómiájuk, képtelenek befogadni a magzatot, vagy megszülni őt. Vagy önző, esetleg impotens férjet találtak, akinek esze ágában sincs jó választ találni a drámai helyzetre: neki éppen megfelel a gyermek nélküli világ, az elnyomott, lélektanilag kudarcba fulladt, megalázottságát feldolgozni nem tudó feleség. Jó rabszolga. Ezekért a nőkért vérzik férfiszívem. Mert egy igaz férfi legfőbb célja éppen az, hogy anyává tegye nőjét, a rábízott sorsot.
– Egyáltalán nem biztos, hogy minden nő bánja a gyermektelenséget. Ma divat a szingli.
– Nem divat, hanem ostobaság, az önzés csúcsa. Nekem is volt olyan nőm, távoli persze, csak kalandvágyból, aki mindig nevetve mondta, hogy esze ágában sincs zoknit mosni és pelenkázni. Sokkal jobban szereti, hogy a férfiak most, ezen autonóm és szuverén életében egymást túllicitálva küzdenek a testéért, és kedvére válogathat közöttük.
– Engem miért választottál? Mi jó neked abban, hogy van két gyerekem, hogy nincs semmilyen viszonyom az apjukkal, s megelégszem veled? Akitől kéthetente kapok egy-egy órát, anélkül, hogy valaha is tudhatna bárki is a viszonyunkról. S az a vicc az egészben, hogy ezért a kevésért minden alkalommal hálát adok a sorsomnak, boldog vagyok egy-egy órára, hogy aztán rájöjjek, mikor elmész: a semmit szorongatom. Néha azt hiszem, jobb a szingliknek, nevetnek a világon, mely a lábuk elé omlik kiéhezett férfiak képében.
– Semmi volnál a két gyereked nélkül.
– Tudom.
– Ne jöjjek vissza?
– Ne.
Két hét múlva lefolytatták ugyanezt a beszélgetést, egészen addig, annyiszor, míg úgy megunták egymást, mint férj és feleség egy átlagos házasságban. Lél fejben máris megkereste a másik telefonszámot. Szinglié volt. Az élet másik oldala. Ott szóba sem hozza majd a gyerekáldást, megszokta, hogy elkerülje a nők gyenge pontjait. Nem a felháborodásuktól félt, hanem attól, hogy túl sokáig kellene hallgatni őket. A szingli másfajta, annak csak a vele foglalkozó, csak a neki szóló szeretet számít, adni alig tud, s megkapja, amire vágyik. Miért is ne? Lél szóba sem hozza a gyerekeket.
Lél csalfa magánkapcsolatai a tiszta, üres, gyors viszonyokra épültek. S itt tart most: neki is sok erőt adó házassága részeként és velejárójaként egy végtelenül szomorú fiatal nővel, egy válás közeli kedves, de az életébe hamarosan belefáradó teremtéssel arról beszélget, hogy vigasz-e anyának lenni a férjjel elrontott élet kárpótlására. Mi vitte ilyen mélyre Lélt? Ez az okos, szép feleség tudja, legalábbis sejti, hogy ő is csak egy a sorban, habár azt nem gondolja, hogy a századik talán. Mit tenne, ha tudná? Semmit. Az ilyen kapcsolatokban, amelyeket a ráutaltság teremt meg, nincs jelentősége a számoknak. De mi hozza Lélt ilyen jelentéktelen viszonyba? Házassága tökéletes, összetartozásuk meghalad minden elképzelhetőt, a gyerekek a legnagyszerűbb áldást jelentik, amit ember elérhet, s ő szereti feleségét, aki nemcsak szereti, de nagyra is tartja őt, elfogadja olyannak, amilyen.
– Mi hoz ide, s máshoz? Csaló vagyok? Gátlástalan ráadásul?! Egyáltalán nem számít, hogy visszajövök-e még valaha is ide. Nekem mindegy. Most azt mondja, ne! Holnap majd felhív, s mintha semmi sem történt volna, a naptárt nézegetjük. Az is lehet, hogy nem érek már rá.

***

Kubából tért haza. Egész úton, sőt már előtte is iszonyú fájdalmak kínozták a derekán. Lumbágóra gondolt, bár fogalma sem volt róla, hogy mi az.

Elment a rendelőintézetbe. Hiába volt ismert az arca, várakoznia kellett, a 70-es évek Magyarországán mindenütt sorban kellett állni. Legszívesebben otthagyta volna az egészet, a várakozás volt a számára kiszabható legkegyetlenebb büntetés. Ment volna a dolgára, de a főorvosról azt mondták az ismerősei, hogy nagyszerű specialista, ő biztosan meggyógyítja.
Így volt-e vagy sem, soha nem derült ki. Mert a véletlen úgy hozta, hogy a főorvos a lányára bízta a gyógyítást.
Történt ugyanis, hogy várakozás közben átrobogott a folyosón, a betegek között egy erős alkatú, magas növésű, sportos bombázó. Minden alátámasztotta ezt a szót, s látszott a lányon, hogy tudja is. – A fene egye meg az ilyen csajokat, nem tudnak sorban állni! – dühöngött Lél, s ez a jelenet elegendő volt, hogy felálljon, s visszamenjen az irodájába.
Egy órával később megcsörrent a telefonja. Ismeretlen női hang, tele bizonytalansággal és óvatossággal. Megszeppent volt. Halkan elrebegte, hogy Lél – a lány tudta a nevét, de ez nem csoda, sokan tudták – bizonyára nem vette őt észre, ő viszont felismerte, és azt szeretné kérdezni…
– Észrevettem, sőt. Nem esett jól, hogy mi várakozunk, Ön pedig berobog az orvoshoz.
– Az apám, egyetlen percre meglátogattam. Rögtön észrevettem magát.
– Sajnos én is Önt. De most már értem, elnézést a haragos szóért.
– Szeretnék Önnel találkozni. Kérem, ne sértődjön meg a tolakodásért, ha akarja, máris leteszem a telefont.
– Az jó lesz.
Néma csönd támadt a telefon mindkét végén. Másodpercekre.
– Még egyszer elnézését kérem, nem akartam megbántani – a lány hangjában több volt a kétségbeesés, mint a mentegetőzés.
– Egyáltalán nem bántott meg. Egyszerűen nem szeretem, ha leszólítanak.
Lél ritkán hazudott ekkorát. Kezdettől tudta, hogy nagyszerű játék kezdődik, ahol mindvégig ő marad fölül. Ha egy lány – mint kiderült, egy harmadéves belvárosi zsidó lány – veszi a bátorságot, és megkeresi, majd felhívja választottját, az veszített. Elnyer ugyan mindent, amit szeretne. Egy ilyen lány fel sem tudja fogni, hogy neki ne sikerülhetne valami. De soha nem kerül fölénybe, meghatározó helyzetbe. Aki így kezd egy kapcsolatba, az természetesen tudja ezt.
– Még soha nem fordult elő, hogy valaki megkérje valami személyesre?
– De, már sokszor. De nem ismeretlenül, rám törve. Fogalmam sincs, kivel beszélgetek.
Micsoda pimasz hazugság. Lél, mint minden várakozó páciens, elkábult a lány kihívó szépségétől, amikor az átrobogott a rendelő várótermén.
– Hogyan találkozhatnánk mégis, legalább egy rövid szóra?
– Sehogyan. Nem látom értelmét, elnézést, teljesen fölösleges – mondta Lél száraz hangon, miközben lelki szemeivel már a nő blúza mögé látott. A rendelőben pontosan átröntgenezte a nőt azon szemvillantás alatt.
– Kérem, kérem, kérem szépen. Nagyon fontos lenne.
– Jó, értem. Bizonyára nagyon bántja valami. Jó, meghallgatom, holnap délben van egy órám, hol találkozzunk.
– Szeretném, ha felugrana hozzánk egy teára, úgyis szeretnék megmutatni valamit.
– Édesapja, férje, édesanyja remélem, ott lesznek.
– Hát… azt hiszem, nem. Édesapámmal élek, de ő dolgozik. De ne féljen, semmi baj nem lesz.
– Nem félek, tudom, hogy száz százalékosan megbízhatom Önben.
– Igen, teljesen, most és mindig.
És elvégeztetett.
Egy év múlva egy hideg februári délben Lél ugyanebből az átmenetileg felforrósodott belvárosi lakásból indult hosszú útra, a búcsú kissé kimerítette, de mivel kocsival utazott, kényelmesen beoszthatta a nap hátralevő részét.
Kettőkor dolga volt Veszprémben. Az ottani lányhoz csak annyi fűzte, hogy egy-két héttel korábban egymás számára teljesen ismeretlenül is gyorsan meg tudtak állapodni abban, hogy ha Lél valaha Veszprémben jár, feltétlenül

keresse fel, egyedül lakik, tanul, ráér bármikor. Lél szerette Gizella királyné városát, szívesen ment oda, s utólag úgy gondolta, István király is bizonyára ugyanazon ok miatt járt szívesen Veszprémbe, mint most ő. A lány azon jól azonosítható kategóriába tartozott, amely mindig nagyon lelkesedik az ismeretlen, újszerű helyzetek iránt, de a világ minden kincséért sem szeretné ezért feláldozni stabil, jól működő kapcsolatát szíve választottjával, jelen esetben egy egyetemista fiúval, a jövő zálogával. Lél nagyon megbecsülte ezt az önfeláldozó típust, s nagy elégedettséget magával vivő távozásakor még azzal sem kellett bajlódniuk, hogy felírják egymás telefonszámát.

Az est Nagykanizsán találta. Szinte soha nem járt bárba, most is csak ott rá váró barátai kedvéért tette. Nem szívesen, már-már kezdte magát kizsákmányoltnak érezni. A bárban közrefogta őket két lány Olaszországból, az egyik tényleg olasz, a barátnője magyar, aki olasz férjet választott magának annak idején, s amikor csak teheti, hazalátogat. Éjfélkor a lányok a szállodában úgy döntöttek, hogy szeretnének maguknak választani a férfiak közül, mert utóbbiak túl sokan voltak, s a szemérmes, angyali fél- és egész olasz nők szívesen maradtak volna a hagyományos ember ember elleni felállásban. Lél meghúzta magát a választáskor, álmában magányosan horkolt egy elhagyatott házban. Szerencséje most cserbenhagyta. Az olasz lány őt választotta, s már vitte is magával. Úton volt napok óta, tele kielégítetlen ösztönnel, s a vággyal, hogy tegyen valamit az olasz Goodwillért. Technikai tudását az Alfa Romeo tökéletességéhez lehet hasonlítani, gyorsaságát a Ferrari főmérnöke tervezte, ritmusérzéke pedig Adriano Celentano hangjára született. Reggelre egy halottat kínzott maga alatt, becsületére legyen mondva, hogy nem ijedt meg a további boncolástól. Jó orvos volt…

Koporsóban szállították Lélt az Alpokba, ahol síversenyekre volt hivatalos. Több száz amatőr versenyző jeleskedett a pályákon a világ minden tájáról. Hogy hogyan kerül a nemzetközi síversenyre a csapatok közé izraeli válogatott, hisz' hazájuk közismerten nem az örök hó birodalma? Nos, erre átlagos felkészültségű ember nem lett volna képes válaszolni, de Lél elmélyült tudással rendelkezett a zsidó emberek nemzetközileg is érvényes, jegyzett ügyességéről, ekkor már kezdett neki rémleni velük kapcsolatban néhány összefüggés, melyek az évek multával sokkal érettebbek lettek.

S hogy hogyan kerül az izraeli delegációba olyan fiatalasszony, akinek még életében soha nem volt sí a lábán, s emellett most is ki akart tartani? Erre még Lél sem tudott válaszolni. De mert a helyzetet fölöttébb érdekesnek találta, a nyitó esten – egy nappal a nagykanizsai kivégzés után – szorosabban ölelte magához az izraeli tanárnőt (vigyázat, tanárnőt!), mint e tudásvágy nélkül tette volna. Karjaiban benne lehetett a kérdés, mert a nő hasonló módon, karral válaszolt, és Lél pontosan értette a reakciót. Illetve úgy vélte: érti. Így is viselkedett. Kitartónak és elszántnak kellett lennie, mert a nemzetközi sportszövetség egyik akkori vezetője szintén szeretett volna effajta titkos kérdéseket feltenni a jeruzsálemi tanárnőnek. Lél harcolt, magának szánva a harci biztatást, jó erősen belefújt a kürtjébe. Egy ilyen széria után, mely Pest belvárosából az Alpokig kíséri, s a csábítás itt is, ott is ugyanolyan szexuálisan túlfűtött zsidó lányok kebeléből árad felé, Lél nem tehette meg, hogy sítalpakat szerel a hegyek lábánál. Hagyta a dagadt ruhát másra, s másnap megegyezett a tanárnővel, hogy az ő lábánál kezd a le- és kisiklásba.

Óriási nagyra nőtt Lél szemében az érzékeny zsidó nő, mint olyan, mint eleve, a priori. Az érzéki, bocsánat. A pesti diáklány és az izraeli tanárnő között oly nagy volt az azonosság e téren, tudásuk annyi közös vonást mutatott, vágyuk annyira kapcsolódott valami nagy, titkos ősi erőhöz, hogy Lél örökre kivonta a zsidó lányokat, asszonyokat az egyébként e fajjal szemben meglevő bizonyos fenntartásai alól. Később náluk is maradandóbb élményekben részesítették női ágon e kisebbség hazai képviselői. Ezért a fenntartásokra maradtak a férfiak, de velük elég távoli a kapcsolata, nem lehet nagy baj belőle.

Hála e két, egymáshoz időben és testfelépítésben, szépségben és érzékenységben, vágyakozásban és odaadásban oly közeli nőnek, Lél tudta, hogy egész életében hülyének fogja tartani azokat, akik – betegesen, jelentéktelen emberi mivoltukban – megpróbálnák őt antiszemitának titulálni. Jeruzsálem és Budapest női oly közel állnak egymáshoz a lényeget tekintve, s így hozzá is.

Fogadj

Hány hiány maradt még benned
Rúzzsal megtelt szádon, ha elkented
A szót, a hiábavalót. Ha felismerted
Fuldokló ösztönből az öntapadó életet

Hideg húz-e hátra, vagy a forró járta
Át testedet
Elfogadsz-e végül
Ha azt mégsem lehet

Vedd le szép fejedet. Tedd helyébe lelkemet
Légy helyettem te, cserében dobd el álnok lepledet
A képedről, kettétört arcodról, s mondd magadra, én ő
Egyszer majd kettőnk előtt sírjon fel kincsével a bölcső

Én még nem vagyok te. Helyette börtönbe zártam
Vasba vert agyamat, hideg földhöz ragadtam
Döngő, nagy csizmákban járva, árkon-bokron elesve
Kóválygogtam, létből időbe, tőled semmi-erkölcsömbe

Fénytelen lett az életem
Miattam
Mit kiadtam
Belőlem
Lelógó fővel
Hasamban tőrrel
Eljuthattam oda
Hol kéz a kézben vár
A moslék és a csoda

Sírom mélyén végre halkan elmondhatom, mit senki se kért
Ne fordulj vissza e keserves világban egy utolsó fondorlatért
Ne kérj
Tedd be a kezed a nagy mennyekbe

(Valaki dobog a szívemen)

Enyhülés

A 70-es évek új kort hozott Európára. A vasfüggönyökön lyukakat vágott a két rendszer közeledése iránti természetes és tömeges emberi vágy. Különösen a németek viselték rosszul a karantént, melybe Hitler veresége és a Szovjetunió, valamint az USA – s persze az ősellenség, a franciák – zárták őket. Ki kellett törni valahogyan, s ez Kelet-Európa számára is a lassú tűzön perzselés végét jelenthette. Kelet-Európa a németeké.

Újságírók, művészek, sportolók, kereskedők és pénzemberek számára nyíltak meg az első kitárt ajtók. A Nyugat stratégái tudták, hogy éppen őrajtuk keresztül, a segítségükkel tényleg ki lehet oltani a pokol tüzeit.
Aki a 60-as években vagy a 70-es évek elején Nyugatra utazott, biztos lehetett benne, hogy ott megfigyelik, s biztos is volt, akár így történt, akár nem. Joggal tartott ettől, aki hivatalosan utazott Nyugatra. Joggal, okkal. Hiszen tudta azt mindenki, tudta mindkét tábor általában is, főleg pedig a titkosszolgálataik és a kémelhárításaik, hogy aki Keleten kedvenc és utazhat, azt saját hazájában azzal is megtisztelik, hogy szorosra fűzik vele a titkos láncokat.
– Mindenki, akinek a hivatalához tartozott a nyugati kapcsolat, része lett a hírszerzésnek vagy az elhárításnak – morogja ősz hajú. – Majdnem mindenki – tompítja. – De nem, hagyjuk. Mindenki. Így vagy úgy beszervezték, megkeresték, megkérték, megbízták. Hát persze hogy figyeltek odaát mindenkit. S ők se voltak jobbak. Akit elküldtek a szovjet vezetésű birodalomba, annak odaát szintén szolgálni kellett, hozni-vinni a híreket, az álhíreket, beszervezni a leendő barátokat, szövetségeseket. Befolyásolni a hangulatot Keleten, lazítani a pártok, a rendőrség hatalmát. Ki kit győz le, ez volt itt a kérdés, nem pedig a gulyáskommunista leves íze, a vidám barakk zengő zaja. Ezt mindenki tudta.
– Féltünk? – dörmögi. – Félnünk kellett volna, ha oda utazunk? Figyelni minden lépésünket, ellenőrizni saját magunkat, nehogy valami hibát elkövessünk, mert vagy otthon csípnek majd nyakon, vagy itt, Nyugaton zsarolnak meg? Ezt kellett volna? Ezt nem lehetett – nyugtatja magát Lél. – Nem lehet minden pillanatban úgy élni, hogy betartsd valamennyi játékszabályt, hogy ne vezess át a piros lámpán Kölnben, hogy ne köpködj Bonn főterén, vagy ne vakard a fenekedet a Kaufhalléban. Féltünk valamelyest, de még jobban élveztük a fesztelenséget, a pompát és az életszíneket, amelyekkel találkoztunk, s vásároltunk mindent, amit tudtunk. Lemezeket, öltönyöket, sztereo rádiót, hordozható magnót, ami belefért.
– És a nők?
– Az már nem ilyen egyszerű. Először is tele van a gatyád attól a kishitűségtől, hogy te itt másodrendű és szegény kis csóró vagy. Másodszor jössz, mész, ki akar itt veled kapcsolatot – Zsiguli vagy a Mercik mellett, lehet, hogy csak Trabant.
– Nem találkoztál az Eros Centerekkel, a Reeperbahn kínálatával? Nem kell ahhoz túl nagy bátorság, csak egy kis money, s máris van annyi nőd, amennyit elbír a pénztárcád!
– Soha. Soha. Sehol.
Elképzelhetetlen, hogy Lél erre adta volna a fejét. Főleg a pénzét. S nem is kellett, legalábbis német földön nem. A Kelet-Németországban szerzett gyermeteg tapasztalatok megértek férfi korára: a német nő különleges jelenség, nyitott, befogadó, odaadó és kevéssé szemérmes, német fajtájából egy valami biztosan jellemzi: megszerzi, amit megkíván.
Több kisebb utazást követően élete első hosszú külföldi tartózkodására érkezett a nyugat-német fővárosba. Bonnban kivételes fogadtatásban volt része, hála öreg német barátjának, Helmutnak, aki főszerkesztő lévén rendelkezett minden olyan kapcsolattal, amivel egy tapasztalt zsidó médiaguru csak rendelkezhetett német földön ekkor. Szerette Lélt, sokszor együttműködtek már Pesten és Kölnben. Elintézte, hogy Bonn „Rózsadombján" kapjon helyet egy villában, melyet egyébként a kormányzó német párt vezetői szoktak használni családjukkal, ha hatalomra kerülvén várni kell egy kicsit a végső lakás megvásárlására. A villa most üres volt, a gondnok házaspár meg is lepődött, hogyan kerül ide egy kelet-európai „gyerek".
Az első este tévét szeretett volna nézni, nyelvgyakorlás céljából. Eltévesztette a szobákat, de ezt egyelőre nem tudta. Hite szerint a tévészobába lépett. Tudta, hogy nincs senki a villában, de azért az idegen emberek óvatosságával kopogott egyet, majd be is lépett.
Meglepte, hogy ég a lámpa. Közvetlenül az ajtó előtt, tőle két méterre egy fiatal lány állt, illegett a tükör előtt, éppen végigsimította magát. Nem egészen magát, mert egy teljesen átlátszó tüll hálóing volt rajta, inkább azt simította meg, ha pontosan akarjuk visszaidézni a látottakat. Lél állt dermedten az ajtóban. Dermedtségének kettős oka közül egy

is sok lett volna a sokkhoz. Az egyik ok maga a lány, hát hiszen itt lakik valaki, és akkor ez nem a tévészoba, milyen nyelvgyakorlás lesz itt így! A másik a lány melle. Lél e téren nem volt teljesen járatlan, de ilyent még nem látott. A tüll csak segített kiemelni a formákat.
– Parancsoljon – mondta a lány nevetve, mindössze a tüll simogatását hagyta abba, formáit azonban nem akarta megtagadni a váratlan helyzet ellenére sem. Kicsit ki is húzta magát.
– A tévészobát keresem – hebegte Lél nagyon száraz hangon.
A lány feléje lépett (ájulás Lélben), a küszöbig, és kedvesen elmagyarázta, hogy egy szinttel lentebb hol találja. Közben szélesen gesztikulált, teste követte, ezt azért már mégsem kellett volna.
Lél kihátrált, a lány még kinézett utána, és újra megmutatta (magát). Lél remegő lábakkal ment tovább, és az sem segített, mikor bekapcsolta a tévét, és megpróbált figyelni.
Erre nem sok lehetőséget kapott. Öt perc múlva nyílt az ajtó, és a lány lépett be felöltözve, csendesen megkérdezte, hogy nem társulhatna-e a tévénézéshez, ami kissé meglepte Lélt, mert határozottan hallotta az imént fent a lány szobájában a bekapcsolt tévét, ugyanaz ment, amit ő itt lent kikeresett.
Németországban járunk, nem mondhatja azt a házigazda népnek, hogy nem nézhetik a tévéjüket itt lent is akár.
Aztán mégis fent nézték – egy kicsit. Előkerült valami kellemes ital, felhangzott az erotikus zene, a lány visszatért kedvenc hálóingjéhez, de csak arra a néhány percre, amíg segített levetkőzni a reszkető kezű és lelkű Lélnek – de hiszen én nem ezért jöttem ide Németországba! –, s hopsz, hálóing nélkül valahogy' otthonosabban mozgott. Mert mozgásban nem volt hiány.
Ez egy egész hónapon át így ment. Napközben Lél végezte küldetését, kutatta a nemzetközi pénzügyeket szorgalmasan, aztán este a nő újra és újra kivégezte Lélt. Aki minden este megfogadta, hogy holnap megmondja, hogy… Erre nem került sor. Aztán a lány elutazott Ázsiába diplomáciai szolgálatra, ami nagy megbecsültség jele, ha valaki huszonhárom éves. Lél pedig ugyanekkor elutazott a pénzügyi fővárosba, Frankfurtba a Deutsche Bundesbankba további egy hónapra, hogy ott aztán a sors szigorú, könyörtelen csapásaként egymaga vergődjön ágyában minden este, nyilván vezekelve mindazért, amivel ugyanezen sors elkényeztette a Rajna-parti fővárosban.
– Hagyd – mondja most ősz hajú, és türelmetlenül legyint. – Ne meséld el mindegyiket. A Harz-hegységtől az Alpokig terjedő másfél évtizedes ívről úgysem tudsz pontosan beszámolni, és különben is, hiába fűszereznéd, mind ugyanaz: te hűtlen és csapodár, ők hűtlenek és csalfák, s a kettő gyakran esett egybe, fedve egymást és téged.
– Félreértesz, Öreg. Nem hencegni akarok. Inkább csak biztatni fiatal olvasóimat. Ha német földön járnak, ne ijedjenek meg a gyönyörű ruháktól, a méregdrága autókból kiszálló nőktől, a fél világot belengő parfümcsodáktól, a magasba emelt fejektől. A német nők annyi szoros és természetes elkötelezettséget hordoznak magukban a szex iránt, ráadásul szabad felfogásban, hogy ha akarnák sem tudnák elrejteni. Egy szép mozdulat feléjük – na jó, kettő –, és kibuggyan belőlük mindaz, amit más nemzetek hölgyei oly sokáig szeretnének még takargatni. Én csak azt akarom mondani fiatal barátaimnak, hogy…
– És a titkosszolgálati megfigyelés? Az elhárítás? Az, hogy szerinted mindenkit követtek, s dosszié készült róla? Rólad! Semmi óvatosság?
– Utólag elborzadtam. Egészen biztos, hogy megtelt egy dosszié. Azon sem lepődnék meg, ha a lány nem véletlenül került volna ugyanabba a villába. Akkor ott azonban a tüllök győztek, ez nem kétséges. Soha nem derült ki, okoztam-e kárt magamnak. Mikor a családomhoz visszatérni készültem, már semmi sem élt bennem a lányból. Őszintén szólva közben is csak a mellméret hódított bódítóan. S bármekkora is volt, bármely funkciókra kiképezve, keserű lett a szám íze magamtól, ha az otthoniakra gondoltam. Megvethetsz a farizeus magatartásért, de egyetlen másodpercre sem voltam hűtlen.

– Mesélj inkább a másik veszprémi lányról. Az legalább magyar.
– A történet azonban németszerű. Valamiért kegyeibe fogadott engem Gizella királyné, Veszprém védnöke. Amerre járok, s Veszprém kerül szóba, érzem biztatását… A mostani történet még különösebb. Gizella bajor volt, s engem

is elküldött Münchenbe, hogy a huszadik századi utókorban magam is kössem össze a szülőföldjét új hazájával, Veszprémmel. Én odautaztam, a többit ő szervezte.
Bajorország a német gazdasági csoda legmozgalmasabb terepe, a csodák csodája, s főleg München. Már a 70-es években ide akart eljutni mindenki, aki a világban gazdasággal foglalkozott. Kiállítások, nemzetközi vásárok és világvásárok követték egymást.
A most szóba hozott szakmai világkiállítás egybeesett az Oktoberfesttel, a bajor sörhetekkel. Szeptember végén, október elején sátrak százai épülnek a müncheni vásár területén, turisták és bajorok százezrei vedelnek feldobott hangulatban. A magyar delegáció, melynek része voltam, egy hosszú asztal mellett látott munkához. Emelkedett hangulat, magasba emelt korsók számolatlanul. Tudtam, hogy aki velem szemben ül, nagyon szép, szőke, magyar, néha azt is láttam a szemében, hogy mondani akar valamit. De a zajban nem lehetett semmit. Egy idő múlva átnyúlt a lábával, megkereste a cipőmet, és rajta tartotta. Szép, nyugodt perc volt, semmi okom nem volt elkapkodni az enyémet. Ez így is maradt. Később megismételte, majd játékból újra visszahúzta, közben faarccal a mellette ülőkkel beszélgetett, én szintúgy. Aztán szótlanul rám nézett. A szemében az volt írva, hogy „Gizella királyné üzenetét hoztam", legalábbis a sörhab mögül én ezt láttam, jól olvashatóan. Ezúttal ott maradt a szeme kitartóan az enyémben. Ilyenkor kezdenek bőgni a bikák szeptember végén. Bődültem volna én is, de nem kellett, nem is lehetett, s fölösleges is lett volna.
A sörözés végén mindenki útjára indult. Lél nem tudott címet mondani a taxisnak, csak rámutatott az előtte indulóra, és kérte a sofőrt, hogy kövesse azt. A színes bőrű taxis kicsit csodálkozott a kezdődő krimi láttán, de a szálloda előtt megnyugodott a borravalótól. A lány egyszer sem nézett hátra, egyetlen egyszer sem, látott mindent a hátsó szemeivel. Nyitva hagyta az ajtót, Lél csendesen becsukta.
Hol van már a mi kis csendes, rendes, nehézkes, gyámoltalan, esetlen, félénk, beszari kis Lélünk?! Mint régi ismerőséhez, úgy ült a lány mellé, aki szerényen hozzásimult. Veszprémi volt, hozta tehát Gizella üzenetét, hogy éljen a szovjet-magyar, a magyar-német és a magyar-magyar örök barátság.
A helyzet nem volt túl komplikált, de egyszerűnek sem volt mondható. Hamar mondtak magukról egymásnak néhány szót. Csütörtök este volt, a lány már készülődött haza, eltelt a hét, pénteken korán reggel repül, már össze is csomagolt. Sietnie kell, mert szombaton lesz az esküvő, hatalmas a rokonság, előtte még el is kell látogatnia leendő férje szüleihez, ez így illik vidéken.
Lél úgy érezte, hogy mindehhez nem kell sokat hozzáfűznie. Gondosan átélte a helyzet méltóságát. Tudni vélte, mi megy végbe a lányban. De mivel ő nem akart erről beszélni, Lél idétlennek gondolta, hogy éppen ő tegyen hozzá bármit is a rejtélyes képlethez. Végül megkérdezte a lány nevét, megígérve, hogy nem fogja megjegyezni. Ehhez különösen értett Lél, mármint a nevek elfelejtéséhez, így nem volt könnyelmű az ígérete.
Talán nem sok embernek van személyes tapasztalata arról, milyen egy szép lány az ágyban, ha két nap múlva feleségül veszik, s az ágy nem a vőlegényéé. Ha ebben az órában búcsút akar mondani egész eddigi életének, szabadságának, önállóságának, mert tudja, hogy véget ért valami, végérvényesen. Ha mégis képes megtenni, mert olyan fából faragták, megtenni azt, amire más gondolni sem mer. Ha ráönti a szerencse fiára minden örömét, finomságát, oldottságát és bujaságát, amelyet eddig nem volt alkalma, mersze kipróbálni, s ezek után már talán soha nem is lesz.
Lél érezte, milyen hatalmas nő mellé sodorta a vakszerencse. Ez a lány soha nem akarja, nem fogja megcsalni a férjét, mert mindig tudja, mekkorát vétett ellene, s hogy ezt szándékosan, akarva tette. Lélnek másnap fogalma sem volt, hogy hívták a lányt, soha többé nem kereste, nem akarta felhívni, nem vétett volna a lány tisztessége ellen. Eltűnt az életéből, mintha nem is lett volna. S mégis: a lány otthagyta örök nyomát a nők végtelen tisztaságáról, melyet mi férfiak csak akkor nem szeretnénk ilyennek látni, ha a mi feleségünkről, ha a mi esküvőnkről lenne szó. Minden más nő esetében ez a non plus ultra. Jó időre véget értek Lél németországi kalandjai, nem akarta alább adni.

Világbeli Nagykörút

Nem gondolta volna, hogy Babilonba és Bagdadba kell azért utaznia, amit Budapesten is bármikor megkaphatott volna. Soha nem hitte, hogy részesülhet belőle. Pedig utólag látta, elég lett volna egy kétértelmű célzás, egy biztató mosoly, és máris kitárult volna előtte ez a titok is. Nem hitt benne, mint ahogyan valójában soha nem hitte, hogy valaki szívesen, önmagától beavatná magába.
Babilon. Az Eufrátesz partján Mezopotámia dicsőségét hirdette, romjai ma al-Hilla város közelében négyezer évről mesélnek. Nomen est omen. A névben benne a lényeg. Báb-Ilu azt jelenti babiloni nyelven, hogy „Isten kapuja". Lél igazolva látta a kaput is, Isten váratlan adományát is, mikor megengedte neki, hogy belépjen a kapun, s ha már bent van, műveljen maga is csodákat.
„Sohasem történt velem ilyesmi! Ilyent még soha nem éreztem!" – bármilyen hihetetlennek tűnt is, ezt Lél arcába lihegte egy a túlvilágról lassan visszatérő lány. Akadozott még a lélegzete, a szemében furcsa, távoli fény vibrált, de kezdett magához térni.
– Szegény – gondolta Lél. – Mit tettek vele eddig? Illetve mit nem tettek! Most jön rá először?
A lány aléltan feküdt. Nagyon lassan akarta elfogadni, hogy felébredt. Mesélni kezdett. Mindig a tenyerén hordozta az élet, kiváltságai voltak, szépsége, született és tanult intelligenciája a legjobb körökben tartotta. Ott, ahol alig tapasztalt őszinte szót, de annál több fecsegést, pózt, a kiválasztottak önmaguk számára megszavazott hatalmát. Nem tartozott közéjük közvetlenül, de közöttük nőtt fel, magukhoz vonták. Korlátlan lehetőségekkel rendelkezett a munkájában, bejárta a világot. Szexuális társait ugyanabban a szűk körben találta meg, más kört nem is ismert. Élvezte az előkelőket, a mindentudókat, de soha nem élvezte őket a testében, mert nem kapott semmit tőlük, ami többet jelentett volna egy pohár víznél, egy szelet tortánál. Régóta utálja önmagát, ha lefekszik velük, úgy érzi, mintha megvásárolták volna. De nincs kiút. Tőlük függ minden munkája, érvényesülése, s mára ez maradt az élethivatása: érvényesülni minden nap. Régen lemondott arról, hogy valaha feleség legyen, hogy szüljön. Közel áll ahhoz, hogy a lányokat kezdje megszeretni, s ha úgy alakul, meg is szerzi magának ezt az örömöt. Már vágyik rá. És utálja önmagát azért is, mert mindeddig a pillanatig úgy érezte, úgy kezdték vele éreztetni is, hogy ő valójában frigid. Kielégülésre alkalmatlan. Sebaj, vélték az urak, szomorkodásra semmi ok, biztosíthatják, hogy amit ők kapnak, azt továbbra is kifogástalannak tartják, és mindig is meghálálják. Ha netán saját nemében találná meg örömei forrását, az a legjobb: mindig számíthat aktív részvételükre, akár főszereplőként, akár csak úgy ki- és besegítőérdeklődőként.
Mikor itt járt, sírt. Nagy, meleg könnyek potyogtak az arcán.
– Hogyan? Te hogyan?... hogyan… mit csináltál velem?
– Én? Semmit. Tényleg semmit.
S ugyanezt mondta Bagdadban is, és aztán még két este újra Babilonban. A lány ismét mesélni kezdett, elmondta a babiloni függőkertek történetét, Amüitiszről, a hegyekből származó szép feleségről, akinek férje, a király azért építtette az ókori világ hét csodájának egyikét, a róla elnevezett „Szemirámisz függőkertjét", hogy feleségének ne kelljen reménytelenül sóvárognia szülőföldje csodálatos sziklanövényei iránt. A szerelem és a királyi figyelmessége szülte a csodát – mondta a lány, s sokatmondóan keresett újabb fogást Lélen. Most már nem akar leszbikus lenni, inkább keres, kutat tovább, míg olyan férfit nem talál, aki képes megadni a testének azt, amit eddig oly hiába várt.
A lány tudta, hogy nem Lél lesz ez a férfi. Egyetlen percre sem akarta megzavarni otthoni létét, kötődését, közismerten felemelő családi életét. Az utolsó este – mikor megint visszatért a kábulatból, a mesebeli csodák függőkertjéből visszazökkent a szobába – maga mondta, hogy Budapesten többé ne találkozzanak. „Veszélyes, nem tudnám abbahagyni" – mondta elegánsan. Ismét a régi volt, társaságának megfelelő, megbecsült, mindent kiszámító tagjaként, s olyan okos is, mint azokban a belvárosi társaságokban mindenki, ha róluk, saját magukról van szó.
Lél dehogy akart a babiloni fogságban maradni! A hazatérést választotta övéihez, ami azzal is járt, hogy Budapesten részéről semmiképpen sem ismételhető meg az, ami Bagdadban és Babilonban természetes volt. Csak arra a néhány éjszakára esett fogságba, és Nagy Kürosz engedélyével gyorsan hazatért övéihez.

„Ha te járnál ott, ahol én jártam/Ha te látnád azt, amit én láttam/Ha te állnál ott, ahol én álltam/Nem lennél már ártatlan." – Szörényi Levente felejthetetlen hangja, Bródy szellemes szövege, a Fonográf csiklandó zenéje járt a fülében. Nem is értette, mi volt említésre méltó az egészben a lány számára. Ugyanazt tette, amit egész életében. Figyelmes volt, és soha nem akart eljutni saját örömei csúcsára, amíg mindenkori tettestársa – kortól és státusztól függetlenül – nem jelezte minden porcikájával, hogy ő éppen most járt ott, látta azt, és most induljon Lél is, mutatja neki az éppen most bejárt utat.
Sokszor hallotta a nők panaszát, melyből arra következtetett, hogy a férfiak nem is hallottak erről a lehetséges sorrendről. Mennyi panasz! S mennyi váratlan, feltörő vulkán, kirobbanó öröm!? S mindez egyetlen apró különbség miatt. Hogy ki jön először.
Lél egész életében csupán ennyit tudott, ezt sem a szexualitás kedvéért tanulta meg, inkább általános emberi tiszteletből, az élet minden területére értve – s lám, mennyi áldást hozott reá!

***

Sanghajból Manilába néhány óra repülőút visz. Ezalatt kiderül, hogy a Véletlen a legnagyobb sorsvarázsló. S a véletlennek, ha kegyesen jár el, különösen kellemes az íze. Sokáig megmarad, hiszen olyasmit nyújt felénk, amit nem vártunk, talán meg sem érdemeltünk. Mire a Fülöp-szigetek fővárosába értek, oly jó viszonyba került a gépen mellette utazó sudár nővel, mintha évek óta testközelben éltek volna egymással. A legtermészetesebben adták meg egymásnak a szálloda címét, pedig egy órája még egymás létezéséről sem tudtak.
Valóban valószerűtlen az, hogy az ember felszáll a kínai légitársaság gépére, leül, fújtat egyet, s mikor szétnéz, a mellette ülő nő nevetve megszólal:
– Mindig tudtam, hogy egyszer találkozom magával. Ugyanaz a szakmánk, és bár nagy a világ, nekem természetes volt, hogy összehoz a sors.
Lél a magyar szavak hallatán elképedt. Hogy egy magyar közgazdász veszi pártfogásába az ismeretlen Manilába vezető úton, meghaladta képzelőerejét. A kínaiak iránti tétova bizonytalansága nem engedett meg neki egyetlen rossz mozdulatot sem Kínában, hűvös maradt, mint a tajga éjjel. Erősen vágyott egy európai tekintetre, s most megjelenik előtte egy magyar külkereskedő, aki ugyanakkor ugyanoda tart. A nő szállodáját a magyar állam fizette, amely mindig is bőkezű volt a külkereskedők iránt. Kibulizták, járt nekik. Ötcsillagos szállodában hatputtonyos tokaji aszú – ez volt a nő. Az aszú megjelölés nem a korára, hanem az édesség fokára vonatkozott. Az emelkedett minőségére. És ismét a kérdés: hol vannak a férjek, amikor legalább odáig el kellene jutniuk, hogy a feleségük ne az első órában ajánlja fel szobáját és testét, hanem… legalább a másodikban, vonakodás után, ha már elkerülhetetlen.
A külkeres szakmatársnak ezt a néhány fővárosi napot meg kellett osztania egy manilai táncoslánnyal, persze nem tudott róla egyikük sem. Lélt nem a táncos lába vitte a lányhoz, hanem a tény: ezt a műfaji szereplőt nem ismerte még, s ezekre az évekre tudásvágya olthatatlanná vált. A „budapesti kapcsolat" mindenesetre zokszó nélkül vette tudomásul, ha csak jóval éjfél után érkezett meg vágyainak lelkes gondnoka. Úgy váltak el az utolsó este, szótlanul, némán, hogy tudták: Pesten nincs tovább. Se telefon, se munkahely, se név, se semmi. Az ajtó becsukódott, és Lél nagyon melegszívűen mormolt el egy pogány imát a Véletlen tiszteletére.
Manilából Szingapúrba repült. Hatalmas gép suhant végig Délkelet-Ázsia fölött, alattuk az új világ, a kezdeményezés és az életerő csodája. Amikor lépegetett a leszállók sorában, véletlenül egy magas nő mellé sodródott, fel se nézett, automatikusan engedte tovább. A nő illedelmesen megköszönte az udvariasságot, s csak ekkor, hátrafordulva vették észre, hogy a Véletlen érzékenyen hálás az imáért. Tovább szőtte a szálat. A külkeres nőt ugyanaz a gép vitte Szingapúrba, mint Lélt, ugyanazon néhány napra, öt csillag csillogott és hat puttony érett az estéken, és Lél tudta, hogy ez képtelenség, ilyen nincs a mesékben sem. Szingapúr végeztével tényleg elváltak útjaik, ki Londonon, ki Frankfurton keresztül tért haza budapesti kötelékeibe. Se név, se telefon, se munkahely, ezért tényleg állíthatjuk: igaz se volt.

***

Jó repülni. A stewardessek még pénzt is keresnek vele, nem csupán a fizetésüket, hanem azt a plusz jövedelmet is, amit az akkori devizaszegény időkben kurrens áruk hazacsempészésével zsebbe lehetett tenni. A stewardessek arcán ezért mindig üdvözült mosoly látható.
Leírhatnánk a fenti mesét, csak a járatszámok és a légitársaságok nevét kellene mással pótolni. Legyen ez például egy Malév-járat Dubaiba és vissza. Aki már járt a pici öböl menti paradicsomban, az bizony ábrándozik a visszaúton. S különös tekintetével messze jár, oly távolban, hogy nem is veszi észre, a stewardess egy papírt tesz elé a tálcán. De mert egyszer a gép süllyedni kezd, a tálcán pedig még mindig ott hever a papír, a stewardess véletlenül az ember kezébe csúsztatja, jobb, mintha a szemétbe dobná. Tekintetünk Budapest felé közeledve ismét földön járó lesz, gondosan elolvassuk a telefonszámot, felfogjuk annak áttételes tartalmát, szemét helyett a zsebünkbe csúsztatjuk. Kiszálláskor a stewardess félreérthetetlenül kíváncsi pillantását lassú szemlecsukással nyugtázzuk, ebben a csendes szemhéjban annyi bizalom van, hogy elég volna egy egész hárem megnyugtatására is.

A stewardesst zavarja, hogy lakása egyben családi otthon is, férjjel, gyerekkel, jó hírnévvel a szomszédok között. De mert a repülés már számtalanszor és károsodás nélkül felvitte az adrenalin szintjét, most végül mégis megküzd a torokszorító, oly ismerős érzéssel. Elhatározza magát a zuhanásra, abban a hitben, hogy minden jóra fordul, mielőtt bevágódnának a földbe, hogy tehát lesz visszaút ebből a spirálból. Már nem védi magában oly hevesen az otthon tisztességét, a harmadik telefonhívása egyben határozott invitálást jelent. Ki itt belépsz, hagyj fel minden félénkséggel – ez Lél első gondolata, mert bár sokszor látta már mások otthonát intim körülmények között, madarat tolláról, embert barátjáról, nőt az ágyáról, most volna oka félni. A férj nemzetközileg ismert és jegyzett jogász, ha valaha valami kiderül, Lélnek…
Mi történhet? Semmi.
S felhagyott, mikor belépett. Oly nagyon szerette a stewardess óvatosságát, körültekintő intézkedéseit a romok eltakarítására, a belőle áradó rendet és tisztaságot, hogy soha nem kellett kétszer kérni őt az újabb látogatásra. Minden körülmények között talált időt, s ha az ő beosztása merev volt, akkor a légikisasszony aznap nem repült Párizsba, hanem másnap utazott Bukarestbe, közben egyszer-kétszer átszállt Lélnél délelőtt és délután. Elmaradt a csempészés, ez igaz.

Ébredés I.

A csókom ismét bátrabb lett
Éter hullámán lépeget
Vágtázik a legvégső célig
A vidám kéjes fetrengésig

Rám teríted a valót s az álmot
Leveszed arcomról a fáradt nyomot
Elfajult vágyaink árvák maradtak
Most teret nyitunk új, hívő imáknak

Nekem szól hajad tánca a Napon
Fehér ingű lelkem újra eléd tárom
Testvonatod elrepít az édes mesékbe
Zakatol minden, szétvet vágyad ébredése

Bezár a század, hová visz az ismeretlen évezred
Hulláma magasba ránt, vagy elnyel majd bennünket

(Valaki dobog a szívemen)

***

Ősz hajú nem akarja fájdítani a saját szívét minden ügye részletes visszaidézésével, jobb lenne elfelejteni az egészet most, amikor az előre haladott életkor és a több mint egy évtizede felvett második bérmálás – azaz az akkor megfogadott végleges hűség – nem enged neki hasonlókat, tettekben végképp nem, de gondolatban is csak játékból. Hamiskártyásként, kacsintgatva. De annak mi értelme? Jobb volna, ha minden képet kisöpört volna a fejéből a megtisztulás.

Erre semmi reménye. Élénk emlékezőtehetsége – mely oly gyatra, ha elvont dolgokkal kapcsolatos, s oly erős, ha húsba vágó – olyan szép színeket kever a felidézett képekbe, amelyeket annak idején, a nagy huszáros vágták közepette észre sem vett. Lépegetett egyik karból a másikba, szájról szájra szállt, mint a mese, s mire felfogta volna, mekkora kincs hever előtte, már egy másik folyónál mosta az aranyat.
Mit kezdjen most is ezzel? Távozz, sátán. Nem, nem kérem… mondaná, s ha mondaná, nem is kérné, mert óriási az önuralma maga fölött. Valójában tehát a távozz, sátán felkiáltás azt jelenti: nézzük csak, hogy' is volt.
Tusnádfürdő fölött csodálatos ívben húzódik a Kárpátok. A magas hegygerinc csábítóan hívogat, mássz meg, vándor, ha mersz. Lél egymaga volt, hallotta a hívó szót, elindult a szállodából egyedül. Figyelmeztették a medveveszélyre, de ez még jobban felizgatta. Majd fut, ha kell. Ment órákon keresztül, többször úgy érezte, hogy eltévedt. S tény, hogy látott egy hatalmas anyamedvét a két boccsal, alig voltak ötven méterre, meg is dermedt, de ment tovább, ugyanabban a tempóban. A medvék elnézték neki, megbocsátóak voltak, tudhatták, hogy ez az út az első nagy próba, hogy majd tehessen valamit, sokat Székelyföldért, s ha már itt van a szépség szívében, hadd menjen.
Érezte, hogy ez már a gerinc, innen nem lendül föntebb új és új hullámban a hegy. Egy idő után lefelé kanyargott az út. Innen most már visszafordulunk, biztatta magát Lél. Késő délután volt. Mire hazaér, este lesz. Na, nyergelj, fordulj!
Persze, hogy nem. Ment tovább, most már lefelé. Gyorsabban haladt, mint fel, ezért egy-két óra múlva elé bukkant a Szent Anna-tó gyönyörű, valószerűtlenül kék víztükre. Ritka látvány a Kárpátokban, még soha nem járt erre Lél, úgy érezte, hogy eljutott a paradicsomba.
A tó partján leült, majd hanyatt feküdt. Sehol egy lélek . Szép így, de azért egy kicsit idegesítő. Talán inkább félelmetes ez a Szent Anna-tó, gondolta Lél, s kisakkozta, hazaér-e vaksötét előtt. Nem tűnt nagyon valószínűnek. Na akkor, induljunk!
De szívesen lustálkodott még. Nem is volt egymaga. Lassan észrevette, hogy tőle kétszáz méterre két lány beszélget. A hangjukat nem hallotta, hatszáz kilométerre a magyar határtól, Románia közepe táján úgysem értene egy szót se belőle.
A lányok odajöttek Lélhez. Hát persze, ugyanattól a magánytól féltek, mint Lél. A Szent Anna-tó lehet aranyos, ha szeret, de haragos is, ha megvet. Hát ne idegesítsük tovább barátságtalan magatartással – gondolták a lányok.
A legszebb magyarsággal beszéltek, azzal a gyönyörű székely akcentussal, amelyet Lél mindig magába szívott, ha hallotta bárhol. Ketten együtt sokkal bátrabbnak tűntek, mint a boldogtalan vándor, aki teljesen idegennek érezte magát itt, pedig hazájának, hazája tündérkertjének érezte e földet, amióta eszmélt és olvasott.
Az egyik lány két éve már Magyarországon élt, szüleihez és íme, unokahúgához látogatott haza. Büszke volt kettős magyarságára, akkor, 1990-ben még nagy eseménynek számított, ha valaki Magyarországon dolgozott, élt, boldogult, főleg, ha közben hazajárt.
Rajta már meglátszott, hogy a bűnös városban él, unokahúgában pedig égett a vágy, hogy ő is olyan legyen, olyannak tűnjön, mint irigyelt rokona. Fesztelenül beszélgettek a lányok, s lassan Lél is felengedett. Két hete vált el, a sokk lebénította. Felejteni jött a Székelyföldre, ha otthon megbukott, legalább itt lehessen hasznos.
Szent Anna tava bátorítóan hunyorgott a naplementében. A Magyarországon dolgozó lány fiatal orvos volt, s úgy érezte, tennie kellene valamit Lél lelki bénasága ellen. A masszírozást ajánlotta, s hozzá is látott. Unokahúga követte minden mozdulatát, spéttel, ahogyan a filmszakmában mondják.
Lélben percek alatt minden átalakult, a talpmasszázzsal kezdődött, s fentebb erősödött a folyamat. Az utóbbi hetek, hónapok, sőt az utóbbi fél év minden feszültsége oldódni kezdett, majd egyetlen villanás alatt feledésbe merült. Ez volt az a villámsújtásos pillanat, amire a lányok oly odaadóan készítették elő Lélt, a fiatal medikustól elvárható összes tudással, s egy kezdő unokahúg feledhetetlen igyekezetével.
Önző lányok voltak. Távolról sem érték be Lél feljajdulásával, maguk is ilyesmire törekedtek. Vedd el, ami a tiéd, tanítja erre az esetre valamely tanítás, lehet, hogy csak népi bölcsesség, de az is lehet, hogy csak a két lány önzése. A Szent Anna-tó kezdett ködbe veszni, semmi sem utalt már a névadó szentségére.

És mert a székely nép kivételesen vendégszerető, a lányok nem engedték, hogy Lél a sötét erdőbe vesse magát. Kocsijukba invitálták, falujukba vitték, szobájukba zárták, gyolcs ágyukba és lágy lányágyékukra fektették, s máig is rajta élnek, ha bele nem haltak.

Közgazdák, egyéni gazdák

Lél igazi énjét mindig szakmáján belül tudta kiteljesíteni. A közgazdász lányok voltak a kedvencei két évtizeden át, és aztán további csaknem egy évtizedig, a visszavonuló szakasz mentő angyalaiként. S szerencséjére e lányok, asszonyok szakmájukhoz hűen brillíroztak. Jó egyéni gazda módjára input-output mérlegüket mindig gondosan ápolták, vettek és eladtak, vetettek, arattak. Tökéletes a Lél által megismert közgazdász hölgyek arányérzéke a biztonság – gazdasági egyensúly – és az innováció, azaz a bátor, kockázatokat vállaló kezdeményezés, újítás között. Egyikmásik lányról kifejezetten azt érezhette Lél, hogy nem csak újítani tudtak, hanem – minő dicséret – teljes megújuláson is átmentek azon évek alatt, míg sorsuk egy szép darabját Lélhez is kötötték.
Valószínű, hogy a szebbik nemnek is köszönhette, hogy egy időben jelentős közgazdásznak tartották, voltak olyan felmérések, amelyek szerint a főiskolás, egyetemi korosztályban a legismertebbek között tartották számon. Lélnek most illene szégyenkeznie, hogy ilyen másodrangú szakmai módszerek révén jutott a jó hírhez, de esze ágában sincs: nők iránti vonzalmát és ennek honorálását a nők részéről fontosabbnak tekinti, mint a mátrixfelállítást.
A közgazdász egyetemista lányok között végzett alapos tényfeltáró munkájának köszönheti – a nagy számok törvénye érvénysülésének –, hogy az ő soraikban találta meg élete legodaadóbb, legelszántabb, mindenre vállalkozó, Lélt végtelenül szerető és tisztelő, feltételeket soha nem szabó, de minden kérést azonnal feltétel nélkül teljesítő szerető barátnőjét. A férfiak gyorsan kihasználják és aztán eldobják az ilyen típust, ráismernek és fölöslegesnek tartják. Ez természetes reakció, hiszen amit könnyen megkapunk, annak nincs sok becsülete. Lél azonban hűséges embernek hiszi magát, másokat megbecsülő férfinak, s jól tudta, milyen nagy és örök kincs egy lány teljes odaadása. Soha másnak oly sok évet nem szentelt, mint ennek a magát amúgy egyre fentebb küzdő, tehetséges, életvidám vidéki lánynak. Vegyük is ki a rövid emlékezések sorából, s „földön, vízen, levegőben” című írásunkban külön elmélkedjünk róla.
A közgazdászok konferenciái olyanok voltak, mint régen a hírhedt KISZ-táborok, ahova a közvélemény szerint egymással hálni jártak a derék fiúk és lányok. S aligha lehetne tagadni az éles szemű köz igazságát, mondja Lél, mert ő maga is járt jó néhány ilyen táborban.
A közgazdász értekezletek azonban döntően különböznek a KISZ-táboroktól. E konferenciákon nem kis csitrik és vigécek keresik a vécéket és az emeletes ágyakat helytelen célokra, hanem felelős emberek fél- vagy teljesen felnőttként hoznak kiérlelt döntéseket, amelyek az ő életükben világosan felépített, szigorú szabályok szerint működő mátrixokba épülnek bele. A kulcsszó most a felelős döntés. Egy közgazdász nem ugrik ripsz-ropsz, főleg, ha lány, menyasszony, feleség. Alaposan megfontolja – legtöbbször –, hogy miért is mond igent. Hogy miért is válaszol titkos mosollyal ennek a gazembernek, aki azt ajánlgatja találkozásuk harmincadik percében, hogy töltsék együtt a délutánt a közösségi értekezés helyett szűkebb térben.
– Sajnos, meg kell hallgatnom, mert a főnököm az előadó, és figyelni fog, ismerem.
– Este?
– Az más. De engedje meg, hogy megvárjam, míg visszavonul a főnök.
– Persze, természetesen. Fő a béke. 616-os szoba, tízkor.
Nem mindig volt ilyen egyszerű. Akadt olyan csaknem megoldhatatlan helyzet, mikor férj és feleség együtt voltak jelen az országos szakmai fórumon. Szinte hozzá sem lehetett férni a férj miatt a nagy, kérdőjeleket továbbító női szemek tulajdonosához. Annyi idő azonban mindig van, hogy az ember elfogadja, átvegye, vagy egyszerűen csak megjegyezze a rövid súgásból a budapesti telefonszámot.

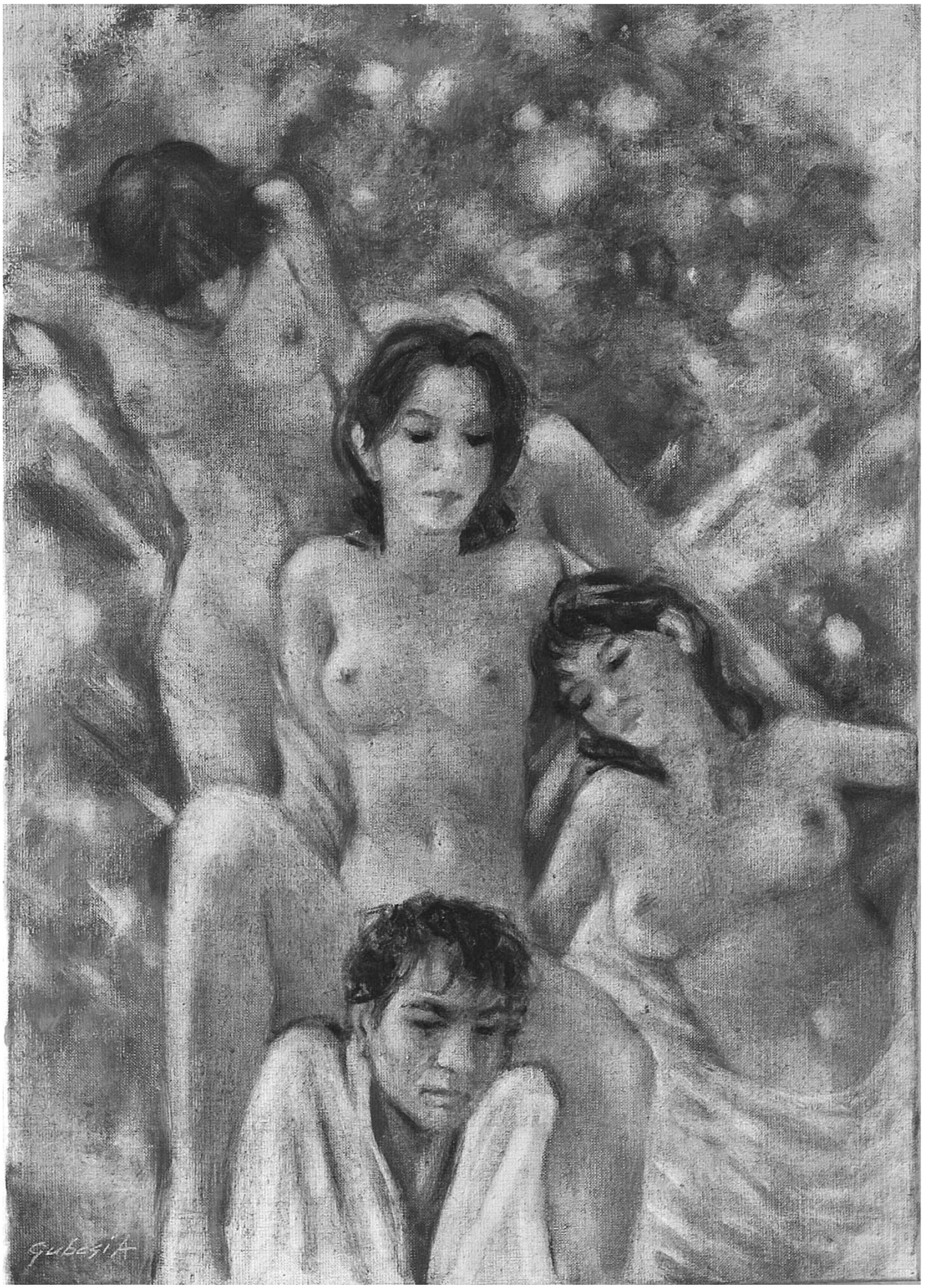

E bűvös konferenciák jellegüket tekintve két csoportba oszthatók. A kiemelkedő jelentőségűek azok, ahol nincs jelen a férj, a főnök, s a csere szabadon lebonyolítható. A kevésbé élményszerű, de sokkal tartósabb jövőt biztosítják azok a konferenciák, ahol ugyan csak elvi döntést lehet hozni a majdani beruházásról, de a kivitelezés utólag igen profi szinten történik, perspektivikus összhatású, és mindig profitot biztosít mindkét fél számára. Ez a tudatos tervezés, a tervgazdálkodás előnye a spontán piaci mechanizmusokhoz képest.
– A kettő együtt adja a gazdaságot, feltételezik egymást, ezért ne mondj soha nemet egyik változatra sem – ajánlja most fiatal olvasóinak ősz hajú.
Voltak olyan lányok bőven, ők a válságmenedzser típusú közgazdák, akik nem sokat foglalkoztak ilyen latolgatással. Egyszerűen felkérték Lélt táncra, nem elvontra, hanem valóságosra, bizonyára azért, mert nem eltitkolni, hanem világgá kürtölni szerették volna, hogy íme áldozatuk: Lél maga. Lél mindig nagyra tartotta az öntudatos lányokat, ezért soha nem mondott nemet. De nem is találkozott többször, mint egyszer az ilyen bátor, kihívó lányokkal, ők ugyanis másnap, harmadnap, egy év múlva, Budapesten és más konferenciákon is szerették volna, ha Lél az ő szoknyájuk alá, mellé, bele tartozik. Ez riasztotta Lélt. Hogy ő valakivel tartós viszonyt teremtsen – viszonyt a nyilvánosság előtt, dicsekedve, megmutatva? Soha. Lélt visszatartotta ettől saját diszkrét, titkokat nagyra tartó becsülete. És a házassága. Amelyet soha nem szeretett volna sem megkockáztatni, sem megalázni.
Lélben kialakult a hosszú évek, évtizedek alatt a diszkréció végtelenített tudása. Melyből soha, senki kedvéért ki nem zökkent volna.

Földön, vízen, levegőben – *Autóban, sátorban, ég alatt és kertekben*

Csak előre, édes lány

A férfiak magabiztosságát a nők adják, teremtik meg. Nincs olyan megátalkodottan elbizakodott „bika”, „csődör”, „Casanova”, aki ép bőrrel megúszná, ha visszatérő női megaláztatásban volna része. S nincs olyan bátortalan kislegény, akinek ne adnák vissza hitét, bátorságát, teljes férfiasságát az őt szerető, őt karjaiba ölelő nők, ha őszintén odaadják mindenüket, magukat. A nők varázslók lehetnek: erőt kölcsönözhetnek a bátortalan szívekbe, oltalmat nyújthatnak a vergődő férfiasságnak, hogy az kibontakozzon védelmük alatt. Adja Isten, hogy minden férfi odaadó nőkkel találkozzon, önzetlen kebellel megáldott lányokkal, hölgyekkel, akiknek a homlokára az van írva: boldogságot szeretnék adni, s mert most csak ezt lehet – kéjt kéjjel.
Lél nem született Don Juannak. Mire felnőtt, inkább volt gyáva, mint erős, nemi értelemben. Új alapjait a feleségének köszönheti. S szerteágazó női kapcsolatait annak, hogy akivel találkozott a sors kegyéből, azok közül a legtöbb nő egyszerűen csak keblére akarta szorítani. Semmi több. Követelődzés és feltétel nélkül, puszta adakozásból. Ezért kéri Lél Isten áldását a női nemre. Nem csak a szabad ölelést kapta tőlük. Magát a szabadságot is. Azt a kiolthatatlan érzést, hogy tegye úgy, ahogyan szereti, hogy adja önmagát, és akkor a dolgok jól elrendeződnek, miközben elhalmozzák örömmel és az abból táplálkozó örök vágyakozással. A nőknek köszönheti egész életét. S nemcsak abban az értelemben, ahogyan az ember egyenlő az édesanyjával, akiből ered. S nem is csak úgy, hogy a feleségei újra és újra megadták neki élete másik – hiányzó, bántóan visszafejlett – felét, a szeretetet. Hanem abban az értelemben is, hogy igazán felnőtté válása óta (mely a lányok, asszonyok meleg szorításában következett be) mindig útján terelte legalább egy női szempár. Valójában egyszerre mindig több.
Az tette teljessé, hogy sokan szerették úgy, hogy közben nem váltak kalmárrá: nem méricskéltek, nem árulták a portékát rézért, aranyért, hanem egyszerűen odaadták magukat, s közben ragyogott a nevető arcuk. S nem kérték viszont a szeretetet. Adtak, mert volt miből.

***

Megkezdődött a beszállás a Malév varsói járatára. A hosszú sor végén két egymásnak vadidegen ember bámészkodott, kényelmesen, ráérősen. Lél maga elé engedte a lányt. Amikor Varsóban kiszálltak, taxiba ült, a szállodába ment, útközben a hallban letette a csomagját, az asztalra a szobakulcsot, újságot vásárolt és egy üveg whiskyt. A Napóleon konyak mellé. Varsó az Varsó.
Felment a szobájába, bontott, kortyintott ló módra. Kopogtattak. Nyitott.
– Végre! Alig bírtam ki röhögés nélkül. Gyere gyorsan. Bújj be(lém).
A lányt nem kellett biztatni, ennek az egésznek jól bevált koreográfiája alakult ki az elmúlt években. Bizony. Évek óta tartott, s Magyarország összes tája mellett a kalandozások kora kiterjedt Berlinre, Lipcsére, Prágára, most Varsó következett a KGST-együttműködésben. Mindig éppen az a város, amely Lélt szólította magához a munka kapcsán. S mint a jó szellem, mint a nélkülözhetetlen védőangyal, vele jött Krisztina is.
Azon nyomban belebújt Lélbe, s a következő három napon csak ritkán bújt ki belőle. Lél olyankor elvégezte, amiért jött, s újra megadta magát a lány természetes mohóságának. Ami érthető volt, húszévesen be kellett hoznia lemaradását, sokáig, egészen az egyetem megkezdéséig kislánynak érezte magát. Nem Lél vezette be a titkokba, de Lélre bízta a…

***

Krisztina egy nagyon távoli, pici, szegény faluban született, parasztok gyereke, a sors neki se szánt többet. Aztán valahogyan mégis gimnáziumba került Nyíregyházán, s mert olyan szegény volt, hogy eszébe sem juthatott a szórakozás – oda nemcsak belépő és a kólás vörösbor ára kellett volna, hanem menő ruha is –, éjt nappallá téve tanult. Sokszor sírt emiatt a kollégiumi párnákban, de ez nem vitte előre. Magolt, hogy feledje bajait. A fiúk kinevették, a lányok megkímélték attól, hogy meséljenek kalandjaikról. Végül az egyik ilyen nevetős fiú leitatta egy kicsit az érettségi banketten, s mikor másnap otthon, a faluban önvizsgálatot tartott, megdöbbenve látta, hogy kevesebb, mint volt. Restellte, rühellte magát a hiány láttán, de ez a folyamat nem visszafordítható.
A falu történetében valószínűleg ő volt az első, akit felvettek a gazdasági főiskolára. Kitartott a lendület, az első és a második évfolyamon látványosan ő volt a legszorgalmasabb, mondták is neki a többiek, hogy nem életrevaló, de hogyan is lehetne az egy tirpák a Nyírségből.
A tükörben nem ezt látta. Onnan egy ébenfekete hajú, szabályos arcú, fekete szemű, okos lány nézett vissza rá, és majdnem meg is szólította, hogy ébredjen már, nézzen a tükörbe!
– Ha egyetlen lépést teszel feléjük, rögtön lesznek harmincan is – súgta a tükör, mert Kriszta problémája így, a tükörrel kettesben is ugyanaz volt, mint a párnával: csúnya és szegény vagyok, kinek kellek így?
– Harmincan? Nekem csak egy kell, mindig csak egy, és ha lehet, ő mindvégig – rebegte Kriszta a tükörnek, és magolt tovább keservesen.
A diákversenyen véletlenül nyert. Továbbküldték Pestre. Ott is nyert. A zsűriből odalépett hozzá valaki – látta már valahol, de ennél több nem rémlett – és a legtisztább őszinteséggel gratulált.
Krisztát meglepte a meleg hang.
– Honnan ismer ez engem? – kérdezte befelé. – Honnan tudja, hogy ez a gyengém? Az őszinte, meleg hang. Hogy egyszer majd elfeledhessem apám részeg, kiabálós recsegését.
A zsűrielnök semmit sem tudott Krisztáról. Annyit észlelt csak a verseny alatt, hogy van itt egy valószínűtlenül egyszerű viselkedésű, ugyanakkor briliáns észjárású, szép lány, aki ugyan halkan, de annál pontosabban ad mindenkinél gyorsabb választ. Magában sok sikert, kiváló életet kívánt neki. Szerette volna hangosan is mondani, de látta, hogy a lány nagy zavarban van, inkább megkímélte őt magától. Nehogy félreértse. Egy ilyen lánynak nem kalandra, hanem egy igazi, mély, tartós kapcsolatra van szüksége.
Fél évvel később egy konferencián vett részt vidéken. A fogadás végén Lél még fészkelődött egy kicsit, nagyon nehezére esett hazamenni a szállodába, kint kutya hideg volt, a séta kizárva, viszont elég sokat ivott ahhoz, hogy ne adja fel egykönnyen az estét.

– Emlékszik még rám? – kérdezte a lány a ruhatárnál.
– Azóta egyfolytában önön jár az eszem – riposztozott Lél. – Hol is találkoztunk és mikor?
– Egy versenyen fél éve, s ön gratulált nekem.
– Tudna mondani valami közelebbit? – évődött Lél, mert már mindent világosan látott maga előtt. Múltból, jövőből.
– Én nyertem. Olyan meleg, őszinte hangon gratulált, hogy ma is a fülemben van a szava.
Lél már tudta, hogy ebből sokévnyi fegyházbüntetés lesz. A lány akkor is nagyon tetszett neki, aztán elsodorta az élet az egészet. S most felkínálja neki újra, az élet is, a lány is. Kezdte nagyon megszeretni ezért a tettéért mindkettőt.
Az utcán a lány, didergést mímelve megpróbált véletlenül belé karolni, de Lél elhúzta a kezét. Utcán soha. Mások előtt soha, ez aranyszabály volt, mely ellen nem véthet egyetlen alkalommal sem, mert akkor a következő engedmény már jön magától, s akkor bekövetkezik az, amit Lél mindig is ki akart zárni: hogy nők kapcsán hozzák szóba. Akkor inkább a pia.
Volt viszont egy vigasztaló javaslata. A vacogó lányt felhívta a szobájába. Ellenkezés nélküli gyors sikert ért el a következő órákban. És még sokszor az azt következő hónapokban.
A lány felrobbant. Amit nő nyújthat, azt ő magától akarta adni, azonnal, mindig, mindenhol. Autóban vezetés közben, erdőben és mezőkön, udvaron, kertben, szőlőben és a Balaton stégjén, a folyó meleg holtágában. Varázsló volt és tündér.
Járt neki ezért valami, ami másnak nem. Lél sokáig törte a fejét. Törvényeit nem fogja megszegni, azok vasból, kőből, márványból vannak: családját nem fenyegetheti semmi, szóbeszéd tárgya nem lehet, s a nyilvánosság előtt soha nem mutatkozik mással. Mit adhat egy lánynak, akinek éppen ezek jelentenék a legtöbbet.
– A jövőjét! A majdani sikereit. A karrierjét, az ahhoz vezető utat, melyet te ismersz, de amely oly rejtve van a rá érdemes emberek előtt is – súgta a lelkiismeret Lélnek.
Még két évig figyelte a lányt a tanulásban, a pályakezdésben. Élesztgette önbecsülését. Terelte szakmai érdeklődését. Elküldte olyan eseményekre, koncertekre, fogadásokra, konferenciákra, ahova nem kísérhette el a vastitok megsértése nélkül, de ahol a lány magára szedhette azt, amit nem kapott meg a gyerekkori paradicsomszedés közben. Kultúrát, emberi kapcsolatokban való jártasságot, viselkedést. Két év telt el így, s Isten a megmondhatója, hogy Kriszta nem maradt adós, túlteljesített minden lehetséges adósságot, extraprofitot nyújtott minden fillérhez.
Két év megannyi esettanulmánya után – melyekben épp oly szorgalmas, igyekvő volt, mint a tanulásban a kollégiumban – kezdett túltenni tanítómesterén. Fiatal teste mindent megengedett neki a mozgékonyságban, fantáziája pedig oly tágra nyitotta próbálkozásainak skáláját, hogy a mesternek olykor a nyöszörgés maradt. Mindkettejük nagy hahotázása közben. Gyümölcsöző, termékeny kapcsolatuk fél évtized alatt oly gazdaggá nőtte ki magát, hogy nem volt többé folytatható. A házasság szó fel sem merülhetett. A lány életéből azonban eltelt közben öt év, majd még kettő. Tudta, hogy mesterének közben irdatlan sok tanítványa van, de ez nem zavarta. Ő saját magának az egyetlen volt.
El kellett válniuk, egymásban gazdagként. Ebből tellett most Varsóban a búcsúwhiskyre, konyakra, a repülőjegyre, a szállodára, az egész gyönyörű múlt utolsó, visszahozhatatlan és visszavonhatatlan elfelejtésére.
Varsóból Budapestre két tökéletesen idegen utazott, az egyik a sor elején szállt be, a másik egészen hátra ült a gépen.

Csók

Az egész szédület
nem volt más, mint
a szádból átszökő üzenet

Csókká szépült csalétek
Keresed a rád vágyó éket
A visszakért két kezet
Minek ritmusa a csípődön remeg

Keresi, kutatja a tiedet
Megszerezted, elvesztetted
Az elszakadozott időben végül

Az arcod fehérből pirosra vált, mielőtt elkékül
Meg-megállsz: milyen voltál majd nélkülem
S én azelőtt? Még épelméjű-reszketegen?

P.s.:
A munkám marad. Megvetett ággyal váró arám
Akinek az arcán az éj rejtett kéjjel s titokban jár
Könnyes arccal elhagyván elhiszi: a dolgom az életem
A fejem s csak utána a szívem. Valamennyi kedvesem.

(Valaki dobog a szívemen)

3.

BIKA

Tündérkertben

Két véglet között a minden. A képlet így írható le matematikai pontosságot teljesen nélkülöző életszerűséggel.
Lél a vele azonos korú nők között éppen olyan magabiztosan talált vérbő alkalmi testtársalgókra, mint azon lányok között, akik egyidősek voltak az ezen társalgók lányaival, következésképpen az ő lányával is. Egy tizenhat éves gimista lányt ugyanannyi év – 16 – választott el a születésétől, mint az ő akkori életét a házasságkötéstől és lánya születésétől. Jó aránynak tűnt ez a számtani és mértani közép, volt mondanivalója minden irányban.
Ide züllött. Nem ment könnyen. Sokáig kizárta és természetellenesnek tartotta, hogy érett felnőttként egy harmadikos gimnazista lánnyal feküdjön le.
Pedig a lány iszonyatos erővel küzdött ezért. Nyár volt, s a Balaton ezernyi alkalmat kínál egy nagy mozgékonyságú, bőrében láthatóan nem férő fruskának, hogy fel-felmutassa eltökélt szándékát. Mutatna azonnal mást is, de meg kell állnia a szándéknál, mert Lél hideg hangon utasítja el. Szeretné, persze, de nem lehet. Nem szabad. Pedig…
A sokadik alkalommal aztán áttört a lány minden ellenálláson. A közösségi mulatság végén a sötétben odalépett Lélhez, és egyértelműen azt mondta, hogy öngyilkosságot követ el, ha Lél újra megalázza. Vicces volt a kicsi a nagy komoly szemeivel, nevetni kellett volna, de az öngyilkosság az öngyilkosság, Lél nem venné a szívére.
Bólintott, s nézte tovább a többieket. Mi, érett férfiak nem tudjuk meg soha, honnan, miből táplálkozik egy tizenhat éves lányban a szerzés ösztöne. Honnan tudja, hogy ettől a bólintástól kezdve mit kell tennie, hogy ne sértsen szabályt, jól vitorlázzon az éppen most feltámadó ismeretlen, viharos helyzetben, és révbe jusson? Mi viszi arra, hogy a sötétben pontosan tudja követni az optimális haladási irányt, míg végül titokban a kocsihoz surran, és nesztelenül beszáll? Mi vagy ki súgja meg neki, hogy itt most nem szabad, nem kell, nem lehet beszélni, hallgatni kell, ha nem akar mindent elrontani a legelején? Hagyni kell megérni a döntést.
Mitől olyan oldott a lakásban, ahol soha nem járt, és ahol láthatóan mások élnek? Honnan veszi a bátorságot, hogy kézremegés nélkül inget gomboljon, a magáét és választottjáét? Ne részletezzük a költői kérdéseket, mert rossz a válasz. A lány ugyanis nem volt gyakorlott, nemcsak vallotta, hanem teste is egyértelműen megmutatta, hogy még nem adta oda magát senkinek. Akkor honnan tud mindent? Hol tanult meg szépen fütyülni, dalolni az énekes madár, ez a csalfa kis csalogány hajnalban?
Lél komolyan vette küldetését, tudta, hogy felelősséggel tartozik. Intette a lányt, hogy nem kell terpeszállásokkal bizonygatni, hogy jó talajtornász. Nem kell heves mozdulatokkal és átölelésekkel alátámasztani, hogy nagyszerűen kézilabdázik. S a flikk-flakk hátrafelé szabályos ugyan, de nem kívánatos módon tár fel rejtélyes dolgokat, ha valaki már mezítelen: szebb volna mindez tornaruhában. De mez nincs kéznél, sőt már ruha sincs sehol.
Nehéz egy férfiember élete, ha tanítania kell, miközben maga is tanulásra szorul. Hogyan vigye el a lányt oda, ahova vágyik, ha közben maga is zavarban van az egész helyzettől?
Az élet jobban tudja a válaszokat, mint a mi spekulatív agyunk. Lassan megtanulták mindketten, hogy lehet szépen, csendesen az ágyban feküdni, a némaságot figyelni, a szuszogást hallgatni, s úgyis eldől időben, ki mikor mihez ér hozzá először.
Lél a búcsúzáskor arra kérte a lányt, hogy soha többé ne találkozzanak.
– Ilyen butuska csitri voltam, hogy még látni se akar?
– Nem, kislány. Most már mindent tudsz, amire kíváncsi voltál. Rejtsd magadba sokáig, és várd meg azt a fiút, akivel újra meg akarod osztani most már felnőttes titkodat.

Mindenem a tied

Kórószáraz a virág, mit a kezedbe adok
Én sem tudtam, hogy ilyen kicsikére lohadok
Mézet hoztam volna, csuporban tejet lágy kenyérrel
Feledve, hogy hóhér matat a nyakam fölött durva kötelével
Gyémántfűzért adnék, csillagokból kötöttem aranyló napfénnyel…
Csak a sírban tudtam meg a hírhozó vakondtól, hogy rég mással mentél el
Múltamból neked adom a világmindenséget, az Esthajnalcsillagról nézek le rád
A Hajnalcsillag sugarát várom a sírdogáló harmatcseppek közt várva holt éltemen át

(Jó kedvedben teremtettél)

És a másik véglet – Az érett nő himnusza

A himnuszokra szokás szerint vigyázban állunk. Ősz hajú tudja ezt, s most gondolatban feláll a székéből. Hová vitte volna a tini lányok harmata, ha nem találja meg a meleg, áztató nyári zápor?
Akkor, régen a repülőtéren egykedvűen vette tudomásul a lopva rá tekintő nő pillantásait, amelyeket a hölgy el is kapott rögtön, ha arra nézett kelletlenül. Sok más síelő csoporttal együtt vártak beszállásra, esze ágában sem volt bárkivel is foglalkozni arra a pár percre.
Így telt el a hét Bulgáriában, s tele friss erővel folytatta munkáját Budapesten. Hazaérkezése után két nappal a portás hívta fel, s megkérdezte, felengedhet-e egy ismeretlen nőt az irodába. A hölgy világosan megmondta a recepción, hogy nem, nem ismerik őt ott fenn, mégis szeretne feljutni. Így azonban nem engedhetik fel.
Lél nemet mondott, a portás letette a telefont. Amely néhány másodperc múlva megcsörrent nála. Lél röstellte a durva elutasítást, akár nagy bajban is lehet valaki, szólt a portásnak, hogy mégis engedjék fel.
A hölgy tényleg nagy bajban lehetett.
– Kérem, bocsásson meg, egyrészt azért, ahogyan betörtem ide. Másrészt azért, amit mondani szeretnék. Emlékszik-e arra, hogy másfél héttel ezelőtt utazott Bulgáriába? Én akkor láttam önt a repülőtéren. Emiatt vagyok itt.
– Tényleg utaztam, de nem emlékszem, hogy találkoztunk volna.
– Nem is. Csak én találkoztam önnel, és azóta teljesen megzavarodtam. A munkámat nem végzem el, a férjemhez ingerült vagyok, remegve jöttem ide az irodáig, nem tudtam, hogyan lehet bejutni, csak azt tudtam világosan, hogy én ma mindenáron itt leszek önnél.
– Hát ez elég szokatlan. Ilyent én még nem láttam, hogy valaki csak úgy rátör valaki másra, és kiszolgáltatja magát. Mert az gondolom természetes önnek is, hogy most beszélgetünk erről először és utoljára. Van-e még más kérdése?
– Igen. Mikor találkozhatunk?
– Ezen a main kívül soha.
– Mikor látogathatom meg újra? Én… nagyon szerelmes vagyok magába.
Lélnek elállt a lélegzete. Itt ül vele szemben egy férjezett, nála több évvel fiatalabb nő, nem elég, hogy lejáratja magát, hanem még ahhoz is ragaszkodik, hogy kidobják. Már-már a portást akarta hívni.
– Ki akar dobni? Tudja, hogy mit kockáztatok most önért? Nem a férjemtől félek, ő lekaszabolna, ha megtudná. Hanem önnek is világos, hogy kockára tettem egész női becsületemet, önérzetemet, amikor beléptem ide. Ezt ön nem érti, nem érzi.
Lél nem értette, még kevésbé érezte. Elképzelhetetlen, hogy valaha így viseltetett volna egy nő iránt, legyen az a világ csodája is. Feltárni mindent? S aztán megsemmisülni, elvérezni. Ki ez a nő? Gladiátor, aki éppen most rogyott le az aréna mocskos fűrészporára, és a császár lefelé fordítandó hüvelykujját figyeli nyugodt tekintettel?

A nő gyönyörű volt, tele a fiatalasszonyokra oly jellemző bájjal. Alakja tökéletes, ki tudja, hány gyereke lehet, de megőrizte a lányformát. Megjelenése az elkényeztetett belvárosi nők hibátlanságára vall. Igen, a nevéből is kivehető, egész lényéből kisugárzik, hogy a sors kegyeltjének tekinti magát, zsidó feleségként nyilván zsidó férj mellett, ez így szokott lenni ebben a belvárosi közegben. Annyi természetes báj van a nőben, s most ez a hihetetlen nyitottság. Hova tegye, kihez hasonlítsa?
Átsuhant rajta, hogy provokálják. Valakik szeretnének rászállni, hogy megbüntessék: tönkre tegyék a családi életét, viszonyát feleségéhez. Igen, persze! Micsoda ötlet, és milyen nagyszerű amatőr színész a nő!
Mert másként hogyan tehetné meg, hogy kérdés nélkül, a terep, a kilátások felmérése nélkül idejöjjön, egy számára vadidegen férfihoz, ráadásul nem semleges helyen, hanem egyenesen egy oroszlánbarlangban?!
Ki ez a nő? Azért egy pillanatra talán érdemes volna elhalasztani a kirúgását.
– Miért teszi mindezt? Olyan rosszul mennek otthon a dolgok? És talán játsszunk nyílt kártyával: ki küldte önt rám?
– Igen, otthon rosszul mennek a dolgok, a férjem teljesen érdektelen számomra. Olyannyira, hogy ott tartok: soha nem szeretnék neki gyerekeket szülni. És hogy ki küldött önre? A Jóisten. Tudom, eltérő az istenünk, de az enyém szeret engem, s egyenesen ide küldött. Azt mondta, hogy itt van a boldogságom.
– A bolondsága talán, nem a boldogsága. Hogyan képzeli ezt az egészet?
– Úgy képzelem, hogy hiszem: látja a szememben, mit érzek és gondolok.
Tagadhatatlan: Lél kezdte látni a szemében. Ehhez igazán értett, a szemekhez, a szemben az emberhez, az emberben a lelkéhez. És már kezdte látni, hogy mindegyik tiszta, olyannyira, hogy nem szégyen kitárni. A nő nem mást tesz, csak ezt: kinyitja a tisztaságát. Nem mondhatjuk, hogy ő a hagyományos feleségi hűség mintaképe, de egy dologban bátor és hűséges: meg fogja keresni a maga szerelmét. Vagy legalább annyit: magának a szerelmet.
Így történt. A nő rajongása a következő hónapokban, évben az égbe nőtt. Szerette magában, hogy maradéktalanul szerelmes. Egyáltalán nem várta, nem érdekelte, hogy Lél szereti-e, elég volt neki a maga érzése és az a tagadhatatlan tény: Lél jó volt hozzá, ha találkoztak, elég sűrűn.
Mert Lél számára is ismeretlen helyzet támadt. Soha nem látott még nőt, férfit sem ilyen maradéktalanul és magát feladó őszinteséggel szeretni, ilyen nyíltan egyoldalúan szerelmesnek lenni. Magával ragadó volt a nő minden vallomása, szóban, tettben. Meg sem próbálta elrejteni a benne feltámadt érzelmi és szexuális robbanást. Két kézzel szórta magát Lélnek, aki újra és újra csak nézett: ilyent még nem észlelt. Gátlás nélkül, természetes elemi forrásként buggyant fel a nőben az eddig számára ismeretlen érzés. Kimondhatatlanul szeret valakit, és azért annyira intenzíven, azért robbanómotor által hajtva, mert tudja, hogy ez majd véget ér, elveszik, eltűnik a ködben, a múltban, nem folytatható. Lélnek nincs szüksége erre az érzésre, nem tud, és nem akar vele mit kezdeni, az ő érzelmei sziklába vésve hevernek a családjánál.
Biztos ez? Biztos. De nem annyira. Mert Lél a nőtől megtanulta, hogy mi a különbség a szerelem és a szeretet között. A legmélyebb szeretet fűzte feleségéhez, soha senkiért el nem hagyta volna. De a szerelem más.
Ilyen a szerelem? Lél megborzongott. Látta – volna – magát fellobbanástól kiszolgáltatva, testét-lelkét teljesen átadva, mindenről lemondva, szerelmesen. Istenem, óvj meg tőle, fohászkodott, tönkre azért ne tegyél, még büntetésből sem.
Lél egy kicsit félt a büntetéstől. Minden titka megőrizve, minden nője a mélytudatban, mások számára ismeretlenül. De meddig folytatható ez? S milyen lesz a büntetés? Rombolás talajvízig? Vagy brutális szerelem?
Kímélj meg, Jó Sors!
Lél elámult a nőn, s sokat tanult tőle. Temérdek pici, finom dolgot a női nemről, melyre eddig nem figyelt saját személyes, felgyorsult életében. Az odaadást, melyet ugyan csak kívülről szemlélt tárgyilagosan, de amely lenyűgözte. A teljesen felszabadult szexuális szabadosságot, amely számára nincs lehetetlen, mert minden egyetlen cél felé vezeti delejesen.
És megtanulta a hűség és hűtlenség végtelenül bonyolult dialektikáját. Ez a nő utálta a férjét. Másnak adományozta teljes nőiességét. De mert egyszer hűséget esküdött férjének, és mert más házassága is szent volt számára, soha egyetlen mozdulattal sem éreztette, hogy lehetne köztük valaha majd több is, mint átmenet az átmenetbe.

Oly mélyen megváltoztatta női mivoltát az a tény, hogy megadta magának, ami járt neki, hogy egy idő után fejéről a talpára állította a saját világát. Nem sokkal azután, hogy – erejét veszítvén – véget ért a kapcsolatuk, gyermeket szült férjének, nemcsak magának, bár főleg persze igen, de vallottan a férjének is, s aztán még újabbat. Első várandóssága utolsó heteiben még arra kérte Lélt, látogassa meg a kórházban. Furcsa, ezoterikus pillanatok voltak ezek.
– Kérlek, utolsó kérésemként engedd meg, hogy rád nézzek egy percre, szótlanul, mélyen, úgy, ahogyan most szeretnélek nézni. – És tette, tette, nézte Lélt szótlanul, őszintén.
– Ne viccelj. Mi ez? Milyen képtelenség. Nézzél, de mi ez.
– Tudom, olvastam is, és magam is érzem, hogy ha nagyon szeretünk valakit, és ha a világra vágyó pici babánkkal rá gondolunk, akkor a kicsi majd olyan is lesz, amilyennek most téged látlak.
Badarság, gondolta Lél, és állt némán. A szemében eldörzsölt néhány könnyfoszlányt, amikor lefelé ment a lépcsőn. Fél évtizeddel később véletlenül meglátta a kicsit az édesanyjával. Genetikus gyökerei érthetően eléggé más vonásokat eredményeztek benne, de Lél – minden elfogultság nélkül – valami nagyon ismerőset vélt felfedezni a kisgyerek szemeiben.

Az én szívem…

A szívem bezárta kapuját
Már nincs senki, kit beengedjen
Magával tereli magányát
Erdőkön, sírokon, gyepeken

A szívem nem enged nekem sem
Ujjával befelé indult el
Ahová mutat, *örök* a mélyben
A szívem többé már nem felel

A szívem úgy szeret, mint senki
De elhagy, s nem hagy vele menni
Szívemben, rég' fénylő lét, vér sincs

Nincs sóhaj, búcsú, *hurrá, órjás*
Csak egy lehalkított dobbanás
Kezemben emlékbe ősz hajtincs

Az élet túlsó oldala (2003)

Melegágyban

– Fordítsunk a Nap-képen. A Földre varázsolom vissza a hölgyeket a forró koronáról, s magamat helyezem oda. Lehetek én is az éltető meleg, Napba öltözve, aranyos palástban – kérkedik Lél a gondolattal. – Gyökereket melegítek fel a fagyos földben, rügyeket fakasztok, virágba borítom a fákat a hosszú téli magány után, a tavasz melegében magasba emelem csüggedő fejüket, erősödjenek kedvükre, nyújtsák hát karjukat az ég felé – felém.
Melegágyban epekedő gyenge palánták. Arra vágynak, hogy a mesterséges öntözés, a műanyagon csekélyen átszűrődő napfény, a lassú és irányított vegetáció után közvetlenül kapcsolatba kerülhessenek az én messziről jövő, de egyre erősödő tavaszi fényemmel.

Rózsát kiültette a fóliasátorból a kertbe, és azonnal kivirult. Addig csak a tüskéit, töviseit nézegette kedvetlen arccal, most már a bimbóit, szirmait kelletheti kedvére. Még csak harmadéves a bölcsészkaron, a ruhája azonban úgy feszül rajta, mintha máris, azonnal levetni készülne, pedig Lél kéri: erősödjön még a déli forró napon, legalább az éjszakát várják meg. Ő azonban nem szereti a sötétséget, elege volt a szomorú időkből, nem szeretné tovább késleltetni az érést, felkínálja bérelt lakását, és a délelőtti napfényben szirmai közé csábítja a Napot: melegítse szirmait.

Jácint tartózkodó. Őt a Nap győzködné máris, hogy küzdjenek mielőbb sápadtsága ellen, a legjobb szer az erek tágítása. De ő úri virág, megtanulta, hogy magának tetsszen mindenekelőtt, s csak nagy körültekintéssel, óvatosan szabad simogatni, nehogy idő előtt kihulljon a virágpora.

Nárcisz annyira tetszik magának, hogy ha szépségre vágyik, nemcsak magát szereti, hanem magát a női nemet, olyannyira, hogy egy ideje kifejezetten más nőkben talál vonzerőt, magához vonzana minden más nőt, szirmot sziromhoz. S teszi is. Mindig kell virágágyában lennie egy másik Jácintnak, Nárcisznak, Ibolyának, mert nélkülük kiszárad. A szokatlan látvány a napfényt kicsit megzavarja, nem tudja, kire szórja a fényét először, másodszor. Azzal oldják fel a feszültséget, hogy egymást forrósítják fel a virágok, s a napfényt csak akkor engedik maguk közé, ha energia- és esztétikai tartalékaik kimerültek, s elkerülhetetlen a felkelő nap erejének beáramlása.

Boglárka más. Csaknem férfias. Dirigálni szeretne, a dob és a basszus ritmusát megadni, dübörögni. El kell neki magyarázni, hogy ez itt nem szerepválogatás a nyíltszíni koncertre, hanem csupán egy nagyon visszafogott, titkos próba, mely után nem lesz fellépés. L'art pour l'art. Szépség, napsütés, fény önmagáért. A művészetért önmagáért.

Ibolya később kivált a Nárcisz-hármasból. Külön utakon kezdett járni, olyanon, amelyen korábban járt. Nagyon szégyellte, hogy leállt más szirmokkal virágport cserélni. Most megfogadja Lélnek, hogy soha nem megy vissza közéjük. Lél nem akarna ennyire szigorú lenni, élvezte hármas lágyságukat, de az őket elhagyó lány kérésére belátja: ha nem akarja Ibolya, hogy elsorvadjanak a gyökerei, ha szeretné, hogy új és új virág hajtson ki majd belőle, hogy nyíljanak kis ibolyái az utókor számára, ha szeretne sokasodni itt e földben, akkor tényleg nem tehetett mást, el kellett hagyni őket. Nárciszék teljesen belegabalyodtak egymásba, aligha lesz erejük újra gyökeret ereszteni. Élnek egymás szirmán, s örülnek, ha találnak egy-egy kis életerős bimbót – egymáson vagy máson.

Kamilla furcsa virág. Vad, mint a macska, de ha értesz a megszelídítéséhez, ha magadhoz édesgeted, ha kezedbe veszed, azt se bánja, ha leszakítod, mert valamiért azt hiszi: ő mindenkit meggyógyít, aki didereg, beteg. Kamilla doktornő, él-hal a betegeiért, Lélt is így ismerte meg, betegágyon. Oly erősen elhatározta, hogy meggyógyítja Lélt, akinek akkorra már erősen megfogyatkozott napereje, hogy a fény ettől új erőre kapott. Szerette Kamillát, itta magába, mint a gyógyírt. Sose fogyott ki belőle, Kamilla minden nyáron csábítóan kivirult, kamatoztatta gyógyító erejét, s nem bánta, ha magából kiadott minden tisztító erőt. Megvárja a következő tavaszt a drága kis vadvirág.

S amikor a napfénynek elege lett a sugárzásból, és már közeledett az ősz, sőt a tél, s sugaraiban lanyhult az erő, megkereste és megtalálta a titokzatos Íriszt, a szivárvány istennőjét, aki összeköti az eget és a földet, őt, Lélt, a képzelt napfényt a melegágyukban rá váró, életnedvre vágyó virágokkal. Írisz az istenek hírnöke volt, szökdécselő, aranyba öltöztetett szűzlány. Nőszirom volt és ezerszínű szivárvány, beragyogta az eget, s Lél tudta, hogy a varázslatos szivárvány Írisz is ő különleges teremtménye, melyet mint Nap ő sugároz: napfénye meg-megtörik az egek jéghideg tömegén, de végül mégis áthatol rajta. A meleg fény és a felhők hideg vize egyesül, megteremti Íriszt, az utánozhatatlan lányt. Szereti az ő ezer színét, káprázatos életét ég és föld között.

Ezekkel az emlékekkel gondolt vissza Lél azokra a varázslatos lányokra, akik minden évben újra és újra megáldották őt, és egyben magukba szívták napfényenergiáit. Évről évre mindig, egymást váltva, lánc, lánc, eszterlánc táncban a fiatalok híres közgazdász konferenciáin.

4.

LUCIFER

A szentségek elesnek

Lél életében ugyan ritkultak az erényes pillanatok a női dolgokban, de még karakteresen látszottak a levert erkölcsi cölöpök. Mivel egyre felelősebb beosztásokban dolgozott, egyre nyilvánvalóbban kellett vigyáznia a profánul megfogalmazott alapszabályra: „Házi nyúlra nem lövünk."
Kivéve, ha támad. Nem lett volna szabad megtennie ezt a kivételt. Az alapszabály erős indokon alapul, s sokan bánták az emberiség történetében – Lél ismerősei között is –, hogy nem tartották be rigorózusan.
A házinyúl persze támad. Ha éhes, ha szomjas, ha megkergült, ha unatkozik, vagy egyszerűen csak ki akarja próbálni a fogait, melyeket, mint tudjuk, folyamatosan koptatnia kell. Rengeteg olyan derék, csendes házinyúl él körülöttünk, akiket sújt a fenti bajok valamelyike.
A jó vadász elugrik ilyenkor. Ezt tette Lél is, a kiváló vadlövő.
A még jobb vadász nem ugrik el, hanem fogadja a kihívást. Később, érdekes tapasztalatai alapján elkezd maga is vadászni a házinyulakra, ebből szokott sok baj lenni: megbüntetik az ilyen vadászt a törvények áthágása miatt. Házinyúllal ne hágj!
A házinyulaknak is megvan a maguk kódexe, ezt ismerik mindannyian, ezen nőnek fel a nők. Az első pont úgy szól, hogy közülük, csapataikból legelőször csak egy kis, nem túl jelentős házinyúl támadjon a vadászra. A nagy, erős, kifejlett, presztízshordozó házinyulak kellő távolságból figyeljék a támadást és a vadászatot. S ha a vadász engedékeny, netán maga is vadászni kezd kedvenc nyulai között, akkor jöhetnek a nyúl-ászok is. A nyulak ászai, a menők, most már semmit sem kockáztatnak. Ez a kritikus pont a vadászatban. Meddig fajul, tömeges, vérengzésszerű lesz-e, vagy csak a mindennapi betevő falatokról van szó, amit mindenki elnéz? A mennyiség minőségbe való átcsapásának dialektikus, Marx és Lenin által is átvett – Hegeltől kölcsönzött – törvénye kibontakozik, és ha baj van, átcsap a hullám a vadász feje fölött. A szennyhullám, mely el is sodorja. Hát ilyen nagyon nehéz és komplikált folyamat a házinyúlvadászat. Nyulakról lévén szó a vadász igazi mozgatója, a trófea abszurdum: trófea nincs, nem volt, nem lesz ebben az erdőben.
Lélre is kicsi, kedves nyuszik kezdtek vadászni, s kérték, hogy az ő kedvükért csak egyszer, csak most az egyszer szegje meg a törvényt, soha nem mondják el senkinek.
A következő hullámban jöttek a figyelők, azok, akik a kicsiket küldték, és egyfolytában a ravaszt figyelték, a lövést hallgatták. Ha nem lett baj belőle, maguk is jelentkeztek lőgyakorlatokra. Ők voltak a figyelők, nemesebb fajta.
A végén aztán mindig megjött az anyanyúl. Tekintélye vitathatatlan, leküzdött már megannyi vadászt és újra, újra támadásra sarkallja született kedve. Nos, vele vigyázni kell, ha lehet, el kell kerülni. Egy járatlan vadász nem is sejti, hogy mekkorát képes rúgni az ilyen anyanyúl, ha megharagszik. Vagy kikaparja a vadász szemét, vagy a torkába nyomja a puskáját. Szegény vadászok, akik így járnak, vakon, torkukban a puskájukkal, szétrúgott alhassal, hát róluk aztán mindenki tudja az utcában, az irodában és a presszóban, söröző̈ben, de még a saját családjukban is, hogy ennek a vadásznak annyi, engedélyét bevonják, pellengérre állítják, és ami a legnagyobb baj: ezek után az első hullámban kiküldött cserkész nyúlraj lányai is elkerülik.
Lél lelke mélyén tudta, hogy ez így lehet, és hogy vigyázni kell, érdemes. Bár szívesen megismerkedett volna a nagy híres anyanyúllal, ráadásul az ott is ugrabugrált előtte rendszeresen, Lél mindvégig óvatos maradt. Nem híresztelte, úgy tett, mintha a nyulak egyáltalán nem érdekelnék, de azért szóba állt szívesen az előőrssel, a második hullám kíváncsi

megfigyelőivel, köztük hullámzott le és fel, és az istenért se engedett volna az anyanyúl illegő-billegő járásának. Őt meghagyta a kerületi párttitkárnak, akit később sokan láttak vakon, lógó alhassal járni a kerület parkjaiban.
Ha így nézzük, nagyszerű vadászatok voltak ezek is. A terítéket soha nem mutatták meg senkinek, lehet, hogy nem is volt ott semmi, és aki utána akart járni, az sem talált ott senkit. A kis nyuszik és a megfigyelők csapata már régen elhúzott egy új csapásra, más vadászok felé. Jó mulatást, nyuszikák.

Jeruzsálem jóslata

Az Alpokban a jeruzsálemi nő egyszer azt mondta Lélnek, hogy három-négy év múlva ellenállhatatlan lesz: you will be irresistible. Lél őszintén meglepődött, és a mondat megmaradt a fülében. A nő nem fejtette ki, mire gondol, miért éppen három-négy évet emleget, de oly sokatmondóan tette meg kijelentését, a helyzet miatt oly kevés oka volt az elfogultságra, hogy Lél vakon elhitte neki, aztán elfelejtette az egészet.
Mire a megjelölt idő eltelt, minden a jóslat szerint működött. Mintha a jeruzsálemi tanárnő diktálta volna Lél életének eseményeit e téren. Mózes kőbe vésett, de láthatatlan 11. parancsolata látszott olvashatóvá válni. Menj Lél fiam, ahogyan Jeruzsálemből üzentem. Lél ment, bár az Ótestamentum nem tartozott a kedvenc olvasmányai közé. Ami szégyenlős szórványnak indult, majd kíváncsi kutatássá erősödött, később sportteljesítménnyé sokasodott, az most tömeges rohammá vált. – *Roham!* – kiáltották a katonák Isonzónál a lövészárokban, és úgy tűnt, mindannyian Lélt küldik rohamra. Ő legalábbis így vélte, így hallotta, s nem akart szégyent hozni őseire.
El kell kerülni e könyvben a pornográfia látszatát is, ezért megállítjuk a tollat. Csupán az elviselhető kérdéseket teszszük fel, azokat is csak a nőkre vonatkoztatva, mert Lélt annál jobban elítélni, mint amennyire eddig tettük az olvasottak alapján, úgysem tudnánk már.
Erkölcsös, mértéktartó világ volt Magyarország történéseink idején. A levegőben nem lógott sem a társadalmi válság ijesztő vihara, sem a füllesztő jólét bujasága. A helyzet megállapodott. Ki-ki végezte dolgát, ezek nem a Nagy Idők voltak. Az emberek átlagosan cselekedtek. Életüket szürke hamu fedte, mint ahogyan kőként rászürkült a Vezúv kiömlő lárvája Pompejire, s emelet vastagságban temetett maga alá mindent, ami virágzott.
– Ilyen a tipikus női életvágy, maga az étvágy? – tűnődik ősz hajú. – Istenem, így volt ez mindenkivel?! Bizonyára igen.
Lehetséges? A nyaralóban visszatekintesz egy nőre, aki a férjével együtt kíséri a gyerekeit lefeküdni, s mikor egy óra múlva visszamész az éjszaka elcsendesült stégre, mert valami ösztön erre vesz rá, akkor a fiatal anyát ott találod egymagában, feléd, az érkező felé fordulva, hozzád simulva, mint aki erre készült egész életében. A végén megkérdezed a nevét, ő már tudja a tiedet valahonnan.
S másnap ugyanott a fiatal pincérlány – jogászhallgató nyári fizetségért – olyan szalvétát tesz az asztalodra, melyen egy vidéki város hívószáma és a lakás konkrét telefonszáma, s rajta a dátum az ősz elejétől. Okos szemekkel nézel rá, megpróbálsz értelmesnek tűnni, valójában inkább azt hiszed, hogy nem jól látsz, ez csak hipnózis vagy vágy. Ő azonban mélyen rád néz, és odasúgja: – Igen?
S hogy ne teljen hiába egyetlen nap sem, egy mézesheteit ott töltő pár ifjú kis asszonykája, szemre húszéves, kezén még forró a gyűrű, minden alkalommal rád néz, ha elmész mellette, s te tudod, hogy már el is mondott mindent. Meg kell várni a közlemény formáját. Megérkezik az is. Mikor visszatérsz a fővárosba, sokak számára ismert munkahelyeden megszólal a telefon, nehezen kapcsolsz, mert a hang ismeretlen, de néhány bemutatkozó szó után – mi voltunk a fiatal házaspár a nyaralóban – kezded felfogni a hihetetlent. *Három nap egy sorban.*
S az anya, a jogászhallgató, az éppen feleség nem pusztán egyetlen órára kíváncsi, hogy aztán végső búcsút mondjon az első alkalom után. Megkeresnek, visszavárnak, s folytatnák, ha volna értelme. De nincs. Ők is tudják, te is. S mégis: mindig emlékezni fogsz rájuk, ők rád. Mert a semmi is képes megemelkedni a körülmények véletlen összejátszása kapcsán.

Nincs értelme azért sem, mert nem folytatható végkimerülésig. Egyik búcsúztatásodon átszakad a gát. Akik nem merték megmondani közben, hogy mit várnak tőled, most szinte sorban megteszik. Egy tánc, egy randevú, még egy kör, még egy kapcsolat, újabb pohár és időpont, s nincs vége.
Jönnek veled, ahova elmész. Várnak rád, ahonnan megjössz. Tudják, hogy ahogyan és aminek ők vannak, ugyanúgy vannak mások is, és mégis szép az egész, mert hűen várnak, s jó nekik, mert te eljössz.
A vidéki szállodában elbúcsúzol attól a lánytól, akit egy hete ismertél meg, s jött veled egy egész hétre. Maradna még, de a buszról, amelyre felszáll, éppen lelép egy nála is fiatalabb lány, te az elsőt nem kíséred ki, a másodikat nem fogadod, mert hogyan magyaráznád meg akármelyiknek, hogy egyszerre kétfelé lépsz, következésképpen félre. Bentről, az ablakból figyeled, ahogyan kikerülik egymást, s máris ott folytatod, ahol abbahagytad. És mikor eme lány is buszra száll, a szobádban egy névjegykártya és egy üveg bor fogad, rövid levéllel. A szálloda programszervező közművelő lányának kulcsa van minden szobához valamiért. Titokban messziről végignézte az intenzív turistaprogramot, s a magasba hágott a szervezőkészsége. Ha ők igen, ő miért nem. Írott malasztjából kiderül, hogy máris fel kellene venned a telefont. – Ez nem megy, kész vagyok – nyögöd. Lerogysz, alszol, ébredsz, s szégyen fog el. Micsoda diszkrimináció ez? Tárcsázol, s alig hiszed el, milyen boldoggá teszel valakit, legalábbis ezt sugallja minden felkiáltása. Két idős néni van a melletted levő szobában, szeretnéd megkímélni őket, csendre kéred a nődet, de ő erre alkatilag alkalmatlan, ezért a jövőben párnával takarod el az ajkát bizonyos periódusokban. *Három nő egy sorban.*
Lél Jeruzsálem felé néz. Szívében hála. Honnan tudta a tanárnő? Vagy csak biztatni akarta? S az így megerősített lélek erős létté vált? Jót jósolt neki a nő, vagy a Rosszat rejtette bele?

Szőke szaki

Valószínűleg a szőke közgazdász lányok szakmai tehetsége semmivel sem különb, mint a barna, vörös, fekete hajúaké. Lélre mégis különös hatást gyakoroltak a szőkék. Ezt soha ki nem ejtette volna a száján, nehogy szűkítse a kört a diszkriminációval, de a szőkék tudták ezt. Mindenki másnál nyitottabban tettek jelzéseket, vagy fogadták a közeledését. Ez újdonság volt, amit az idő, a tapasztalat és az önbizalom hozott magával: míg Lél korábban megvárta, hogy megérkezzen a biztos nemi szignál, egy idő után – korábbi önmagán túllépve – határozott közléseket tudott megfogalmazni, amelyek nagyon lényeges és pontos információt tartalmaztak rövid kérdések formájában. A kérdések a helyszínre, az időpontra vonatkoztak, legelőször persze az érintett hölgy ügydöntő függetlenségére. Lél soha nem kérdezte meg, hogy a kiszemelt kedvenc férjezett-e, menyasszony-e, mindig csupán azt tudakolta, *döntésében szabad-e*. Ezt mindenki értette. Elhatározhatta magát, hogy mit mond, s válasza egyben minden további lépést is meghatározott. A némák nagyszerűen értenek a pontos közléshez, Lél ezt vette alapul.
Szőke szaki soha nem várta volna meg, hogy megkérdezzék. Türelmetlen típus volt, pesti vagány, aki szerette, ha a dolgok úgy történnek, ahogyan elképzeli. Filigrán, sebes léptű, rengő derekú főiskolás, harsány, központi figura mindenütt, ahova lép. A diszkóbár közepén nagy helyet kanyarintott ki magának, s senki sem kifogásolta ezt, mindenki bámulatára töltötte be mozgásával az egész centrumot. Diáktársai sorban felkérték, élvezték a sütkérezést, aztán a lány elküldte az éppen körülötte legyeskedőt, és mást választott.
Lélnek nem volt ínyére a teremtés. Nem szerette az önmutogatókat. Százszor többre becsülte azt, aki szerényen leült valahova, mert tudta, így, csendben is teljes, amit kínál: ő maga, a személyisége, s ha látja valaki, ha vannak itt látók, majd meglátják őt, a szellemi vakok viszont kíméljék meg tolakodásuktól. Lél hosszú pályája során sok ilyen pici gyémántot pillantott meg, s szerette kibányászni őket.
Szőke szaki önfeledten ropta. Kígyózott, tekergett, előadta a nászéjszaka táncsziluettjeit. Nem volt érdektelen az azonosulása önmagával, Lél kezdte feladni eredeti megvetését, s néha odapillantott. Meddig bírja erővel a szöszi? S elmegy-e valakivel? – teoretikusan érdekelte Lélt a helyzet.

A lány fáradtan, csapzottan, kifulladva odaült Lél mellé. Nem volt váratlan a megjelenése, tánc közben egyre többször fordult arra, s ilyenkor még vadabbul hullámoztatta testét. Lél szemében közönyt kellett látnia, de ez egyáltalán nem kedvetlenítette el, sőt: harcra ingerelte.
Kérdés nélkül ült oda, illemtelenül. Lél egy kicsit elfordult, másfelé nézett.
– Nem kell olyan félénknek lennie, nem bántom – mondta nevetve a szaki. – Mindig fél? Vagy csak a fiatal lányoktól?
Lél meg se hallotta. Unottan hátranézett a lányra, és még látványosabban elfordult tőle. Nem szerette, hogy egy lány kiszúrta magának, feltűzné a kalapjára a diáktársai előtt, s holnap majd jókat nevetnének a váratlan ajándékon. Lél elborzadt, hallotta a gúnyos kacajt. A lány felé fordult:
– Ilyen kicsi a tekintélye a többiek előtt? Nekem kell emelnem rajta? Szóljon, szívesen megteszem. Rendelek önnek egy italt, megissza, én kifizetem, és máris csatlakozhat hozzájuk.
A lány szeme szikrázott, villámlott. Fújtatott, legszívesebben kancaként rúgott volna. Felállt, és elment az asztaltól. Lél elégtételt érzett: legalább akadt valaki, aki megmondta ennek az elkényeztetett libusnak, hogy hol a határ.
Késő éjszaka volt, amikor kilépett a bárból, útban a közeli szállodába. A kijárattól tíz méterre egy szőrmecsomó várta, sapka, kabát mutatta a rókák szomorú utóéletét. Mikor a csomó mellé ért, megszólalt a róka:
– Azt hiszi, pontot gyűjteni mentem önhöz? Az egész tánc, az egész dorbézolás tegnap és ma is a bárban csak azt szolgálta, hogy észrevegyen.
Lél köszönt, jó éjszakát, s továbblépett. A lány kissé hangosabban folytatta:
– Fél, mert van miért. Láttam Pesten a feleségét. Én is félnék, hogy elveszítem. De nincs oka aggódni. Nem ismer, tehát higgye el, semmi oka. Tudom, mi a titok, a csend.
– Kislány, téved is, meg nem is. Félek, természetesen, s pontosan tudom, hogy az önhöz hasonló lányok szeretnek skalpot gyűjteni. Én még élek, szükségem van a fejbőrömre. És nem félek, nincs mitől: eszem ágában sincs önnel kapcsolatot teremteni.
– Márpedig fog. Már meg is történt. Tudom, hogy már soha nem fog elfelejteni.
– Nem hát. Nincs mit. Nincs kit. Jó éjszakát.
Mire a szállodához ért, a lány már ott állt. Rókalelke vitte előre a kiszemelt csapáson.
Ez sok volt. Lél ismerte az embereket, a nőket talán az átlagnál is jobban. Már hosszú percek óta tudta, hogy tévesen ítélte meg a lányt. Mutogatja ugyan magát, de nem azért, mert kedélybeteg vagy nárcisz hajlamú, hanem azért, mert eltökélt. Akar valamit, ami neki fontos. S nem tágít. S újra feléled, ha agyonütötték. S olyan erős a jelleme, hogy nem töri meg semmi. Ezért áll most itt. Más már megalázottan elsomfordált volna, gyorsan felejtené a szégyent, szöszi azonban nem a vesztesek táborához tartozik. Neki célja van, minden erejét mozgósítja, eszközeinek tára hatalmas, a tánc lendületétől a szó mágiájáig bevet mindent. Ha ember volna, s nem nő – bocsánat, ez csak vicc, hölgyeim! –, Lél máris nagyra tartaná, megpróbálna vele együtt dolgozni valami fontos ügyön, s biztosan győzelemre vinnék.
Legyen győzelem.
Megérintette szöszi vállát, bal oldalon a jobb kezével. Elindult az ajtó felé. Visszanézett. Szöszi arcában annyi természetes értelmet látott, mint ritkán. Szöszi nagy ember volt. Megértett mindent egyetlen mozdulatból, mindent, ami minden eddiginek az ellenkezője volt. Kellő távolságból követte Lélt a liftig, az emeletig, a szobáig, melynek ajtaja nyitottan várta.
Szöszi sokáig maradt Lél kedves barátja. Sugárzó értelme, természetes ösztöne, igyekezete az újdonságok iránt, szorgalma a tanulásban, majd a munkában bemutatta Lélnek az új nemzedéket, egy korosztályt, amely merőben más volt, mint amilyenek ők voltak húszéves korukban.
Ez az új generáció nem várta meg, hogy kijelöljék neki az utat, hogy megengedjék, mikor léphet rá. Ez a korosztály a 80-as években a maga útját járta, az első lépéstől teljes hosszában, vidám öntudattal, fittyet hányva minden megrögzöttségre. Tele energiával rohant abban az irányban, amelyben néhány évvel később lelökte trónjáról annak

bitorlóit, a képzetlen mamelukok tömegét, magát a rendszert. Lél hálás volt a diszkóbárnak, amelyben meglátta a lányt tobzódni – még aznap éjszaka elhitte, hogy a vad násztánc érte, neki szólt. Nagy szerencséjének tartotta, hogy akkor és ott ésszerűségből táplálkozó dölyfét lerombolta a természetes érzéke a szép iránt. Mely oly sokszor segített már neki.

Hideg lel

A szemem száraz, a szám lélektelen
Kihűlt sebek sora kifulladt testemen
A nagy Varázs visszavesz és eltaszít
A hideg ész bentről támad, elvakít

Sivatag szív magába, mintha csepp lennék
Hegy rugdos lefelé, pedig fent szeretnék
Égett vidéken taposok, a saját fejemen
S ha a sakálok szíven markolnak, az a kegyelem

(Valaki dobog a szívemen)

Démon
A kft szép fele

Bár Lélt élete hosszabb időkre is visszavitte Németországba, és soha nem hagyta cserben a német nők vendégszeretete, az igazi nagy történeteket mégis hazai földön jegyezte fel. Köztük démoni eseteket, melyek erkölcsi értékét nem magasztalná fel egyetlen prédikátor sem, de melyek éppen különösségük miatt nagy hatással voltak Lélre. A hűség, a ragaszkodás példái, miközben hűtlenségből, becsapásból születtek: hősei hátat fordítottak életüknek, párjaiknak, hogy kövessék vágyaikat.

***

In medias res – a közepén kellene kezdeni, a telefonhívással a Déli pályaudvarról, a férfi bizonytalanságában is gunyoros, hitetlenkedő hangjával, majd a megdöbbenéssel, mikor Lél igennel válaszolt. De kezdjük az elején.
Több mint két évtized telt el lányok, asszonyok gyűrűjében, az évgyűrűk is megszaporodtak, Lél régóta elvált, s ha most megkérdezték volna, szeretne-e végre megállapodni, boldogító igent mondott volna. Azonban nem ez volt beírva a sorskönyvbe, egyelőre várnia kellett, s ezt a hosszú átmenetet nem tölthette unalmasan. Nem volt kinyitva már mindenkire, de soha, egyetlen pillanatra sem zárta el magát a jó elől.
A történet szempontjából véletlen és érdektelen, s talán már nevetséges és szórakoztató is, de természetesen a közgazdász világ ölelte keblére Lélt ezúttal is. A szó szoros értelmében a keblére; és ölelte. Nem éppen így kezdődött a nemzetközi értekezlet, hanem reménytelenül és unalmasan. Ekkorra Lél már régen kiesett az értekezletek, szócséplések világából, maga osztotta be idejét, melybe nem fért bele a konferenciák felesleges önmozgása, a vágy, hogy igazolják saját fontosságukat. Lél utálta, hogy még mindig jár ilyenekre, de nem lehetett egyszerre mindentől elszakadni.
Szabad este következett, melyet sokan töltöttek a közeli gyógyfürdő megnyugtató vizében, Lélre is ráfért a lazítás. Egyedül üldögélt, néha odajöttek hozzá mások is, beszélgettek, érdeklődtek, untatták. Ezt hamar észre is vették,

továbbálltak, untattak mást. Lélt a legjobban az a kérdés bosszantotta, hogy „mi van veled, úgy eltűntél, rég nem láttalak, mit csinálsz”. Sohasem dolgozott nagyobb elánnal, mint ekkortájt, a 90-es évek első felében, itthon és külföldön, s soha olyan értelmetlen nem volt, amit tett, mint ekkor. Szétfolyt minden energiája.
Az a fiatal közgazdászhallgató, pályakezdő, ki tudja –, aki sötétedés után szép lassan, az úszkálás közben tévelyegve, véletlenül mellette kötött ki, egyáltalán nem ismerte Lélt, soha nem hallott róla, tehát nem lehettek buta kérdései sem. Valahogy egyszerűen odasodorta a meleg folyam Lél mellé. Beszélgettek, s ez nagyszerű volt: a semmiről váltottak eszmét, kicsi életszerű megfigyelésekről, szóba sem került a konferencia értelmetlen témája, s persze az sem, hogy hova tűnt el Lél. Aztán elváltak útjaik.
Mígnem… A késő esti órák közös borozgatással folytatódtak. Lél már nagyon régóta nem ivott egy mikrogramm alkoholt sem, vezekelt a korábbi évtizedek bűneiért, azt tartotta, hogy ő már annak idején megitta mindazt a menynyiséget, amit neki megengedett a világ alkoholtermelése, és amit kiszabott rá a sors, most már mások elől inná el, amit nyilván nem tehet. A nő sem ivott. A vízben kiderült, hogy nem diák, nem pályakezdő, hanem a kor gyermeke: fiatal vállalkozó a férjével együtt. Sikeresek, dinamikusan fejlődik a cégük. A fiatalasszony valahogy Lél mellé hullámzott, ekkor már talán nem a gyógyvíz sodorta, hanem valami másféle gyógyulni vágyás.
A következő percekről Lél pontosan tudta, hogy egyszer már hajszálnyira ugyanígy végigélte ezt.
– „Deus avertat!” – ments meg Isten ettől a déjà vu érzéstől, sóhajtotta. De mert nem volt hívő, Isten nem figyelt az őszintétlen óhajra. S talán kár is lett volna, ha közbeavatkozik, az a veszprémi menyasszony Münchenben nagyszerű emlékeket hagyott Lélben, beleértve a kalaplengető tiszteletét a lány bátorsága iránt. S most minden ugyanúgy játszódik, a szereplők is ugyanazok, a fiatalasszony lehetne a veszprémi lány alteregója. Nem ő ül itt netán, csak egyszerűen Lélt cserbenhagyja legendásan rossz arc- és névmemóriája?!
Az ifjú asszony nem hazudtolta meg azokat az erényeket, amelyekről a vízben mesélt, azaz vállalkozói képességeikről, a kockázatról, a dönteni tudásról, a profit iránti természetes vonzódásról, a sikerekről, melyeket huszonéves koruk ellenére máris felmutatnak férjével az egész város csodálkozására. Talán csak maga a férj játszott kisebb szerepet a kelleténél ezekben a mesélős percekben.
Tehát München a minta. A lány lába az asztal alatt megkeresi Lél cipőjét, nem nehéz megtalálni, mert Lélé mindig éppen ott van, ahol keresi. Később, mikor a bor meghozza a többiek hadonászását, és már senki nem figyel senkire, a lány átül Lél mellé folytatni a forró-vízi társalgást, melynek hőfoka szinte egyetlen pillanat alatt jut el a tényleges forrpontra. A lány, még csak Lél felé se fordulva igazán, csak amúgy félfordulatból közli, mi a véleménye a kialakult helyzetről:
– Ha jól gondolom, ön ugyanúgy szeretne mielőbb elmenni innen, mint én.
– Gondolatolvasó!
– Máris?
– Most rögtön.
– Ön melyik szállodában lakik?
– Amelyikben ön.
– Honnan tudja, hogy én melyikben?
Lél most elgondolkodott. Tényleg, honnan tudja. Látta már ezt a lányt? Nem, nem „látta”, mégis észrevette, futólag, a reggelinél meg is nézte magának, de aztán elhessegette az egészet, rossz volt a szájíze a konferenciától, a részvételétől, azon töprengett, hogy meg kellene szökni mielőbb.
– Láttam reggel.
– Ön tud rólam reggel óta?
– Nem, azt nem mondhatom. De most már tudom, hogy észrevettem, sőt.
– Nem akarjuk ezt inkább megfejteni?
– Fejtsük meg, szerintem is. Nyissuk ki tágra ezt a kérdést, míg a többiek az üvegeket nyitogatják.
A lány elnevette magát. Boldog kacagása két éjszakán át betöltötte Lél üres szívét. Különösen, hogy összekap-

csolhatta az egészet a veszprémi-müncheni esettel, úgy érezte, hogy mint akkor, hajdan, most is tenyerén hordozza a jószívű, hatalmas lelkű sors. Búcsú nélkül váltak el, egyszerűen ki-ki ment a dolgára. Lél soha nem kért telefonszámot férjes asszonyoktól, ne kísértsd az ördögöt, mondogatta magában. A sajátját könnyű szívvel odaadta ezúttal is.

***

Ágyán fekve unatkozott, ami nem illik sem Lélhez, sem egy napfényes szombat délutánhoz. El is bóbiskolt, ami szinte soha nem fordul elő. Ez nagy bajok előszele lehetett, a vak is meglátta. Lél üres volt, mint az avas zsírosbödön. Tucatnyi telefonszám kukucskál ki a noteszéből, de jobb most heverészni, mint mást vigasztalni. Sötéten süt a nap.
A telefon felébreszti félálmából. Haragosan,dühösen szólna bele, de mire megnyikkan, száraz, egyhangú.
– Tessék.
A hívó fél mondja a nevét, kérdezi, vajon ő-e az.
– Igen, én én vagyok.
– Zavarhatom?
– Sajnos, éppen ez történik, ehhez képest már nem lesz rosszabb a helyzet.
– Itt ülök az autómban a Déli pályaudvarnál. Felmehetek önhöz egy fontos témában?
– A világon nincs olyan téma, amelyről beszélgetnünk kellene, bár nem tudom, miről van szó.
– Akkor legalább szeretném átadni a telefont egy hölgynek, aki a kocsimban ül szintén.
Mire Lél nemet mondott volna, már a nő beszélt. A vállalkozó(kedvű) fiatalasszony bemutatkozott, – Aha!, mondta Lél meglepetten. A nő arra kérte zaklatott hangon, hogy mégis, mégis fogadja őt, szeretné meglátogatni, most, rögtön.
– Persze, természetesen, várlak.
– Felhozhatnak autóval?
– Nem. A busz rendszeresen jár ilyenkor. Nem akarok mással találkozni.
Lél bizonytalan érzésekkel várta a kapucsengőt, majd a belépő nőt. Véget ért vele minden a konferencia utolsó estéjén, mi kezdődhet újra, ráadásul ilyen alkalmatlan hangulatban.
A „lány" ugyanolyan jókedvvel, elragadó erővel és derűvel lépett be, majd Lél egyetértő tekintetét megértve ugyanúgy csúszott be az ágyba, mint fél éve, azon szép ajándéknapokban.
S semmi sem változott más téren sem. Hosszú órákig idézték a múltat.
– Tudod, ki hívott fel?
– Gondolom a taxis.
– Taxival jöttem volna kétszáz kilométert? Gazdag vagyok, de bolond nem.
– Budapesti taxis.
– A férjem.
– Mi-i-i-i?!
– A férjem volt. Ő kért meg, hogy fogadj. Tudja, hogy mi történik most köztünk ezekben a percekben, és vár rám a Délinél, mindaddig, amíg vissza nem megyek.
Elhadarta – Lél a felét fel sem fogta –, hogy valamikor valamilyen vitájukban elárulta férjének, hogy lefeküdt Léllel. A férje kinevette, kicsúfolta, nem hitte el neki, megvádolta, hogy csak henceg a felesége jó dolgában. Léllel? Na ne.
A veszekedésük napi sértegetéssé fajult. Férje a viták tetőpontján azt ajánlotta, menjenek fel együtt Pestre, ő felhívja Lélt, s ha azt hallja első szóra, hogy fogadja feleségét, akkor, de csak akkor elhiszi.
– De akkor fel is megyek hozzá, és ott maradok, ameddig akarok! – zárult a replika.
Így vagyok itt, mondta a lány.

– Utoljára, édes – mondta Lél. – Utoljára, s most se maradhatsz tovább. Elképzelhetetlen számomra, hogy földig, sárig alázzak egy férjet.
– Nem tehettem mást. Nem hagyott békén a vádaskodásával, hogy csak jár a szám, hogy beképzelt vagyok, s csak kitaláltam.
– Nagyon jó volt újra látni téged. Senki mást nem fogadtam volna. Mert elmondhatom, hogy kétszer is boldoggá tettél, bár nem tudtad. Egyszer régen volt, mikor majdnem te voltál te. – Lél elmesélte a déjà vu érzést, a megkettőzött valóságot a veszprémi menyasszonnyal Münchenben és vele a konferencián. – De nem tehetem meg, hogy tönkretegyem a férjedet. Hogyan fogad most téged vissza?
– Nagyon boldog lesz, egész életében. Szembe kellett ugyanis néznie azzal, hogy elveszít, most és mindörökre. Ő ajánlotta fel, hogy tisztázzuk az egészet, s ha te fogadsz engem, nem hogy ő bocsát meg, hanem tőlem kér elnézést azért, mert nem hitte el a kapcsolatunkat. Tudom, hogy vaj lehet az ő fején is, nem kell aggódnod. Örül, ha már ma lát, s nemcsak holnap este vagy hétfőn reggel. Mert addig vár, míg nem megyek.
– Elmész most, ha kérlek?
– Igen. Nagyon, nagyon köszönöm, hogy itt lehettem. Egész életemben szeretni foglak, most már majd ismét ismeretlenül, messziről, a soha nem látlak világából. Megváltoztattad az életemet. Eddig én voltam otthon a másodhegedűs, aki mindent elfogad. Más embernek megyek haza. Szeretlek.
Lélben a nap a sötétből világosba fordult. Már éppen lemenni készült, lebukó vörös fénye csendesen világította meg a lány örökre eltávozó alakját.
Mese, mese, mátka.

Levél Lélnek

„Magam sem tudom, miben vagyok biztos és miben nem. Még fájón él az emlék a lelkemben, amikor minden eddigi találkozásunk zűrös vitákba torkollt. Félek, hogy ezután is így lenne. Mi két nagyon különböző ember vagyunk. Az én világom idegen a Te számodra, ugyanígy a Tiéd is az én számomra. Más dolgok fontosak Neked egy párkapcsolatban, és egészen mások nekem. De nem vitás, hogy nagyon jó volt Veled minden alkalommal, amikor csak a testünkön keresztül „beszélgettünk''. Szerettem szeretkezni Veled.
Drágám! Közöttünk mindig is ellentétek feszülnének, amelyek megmérgeznének minden gyönyörű érintést, minden kellemes percet. Én nem vállalnám újra ezt a lelki gyötrelmet. Nekem több kell Belőled, mint amennyit Te adni tudsz, ha együtt vagyunk. Számodra én sem vagyok megfelelő beszélgetőpartner, hiszen az én műveltségem és világszemléletem a közelébe sem ér a Tiédnek. Innentől kezdve nem hiszem, hogy nekünk kettőnknek szabad kockáztatnunk bármit is csak azért, hogy néhány csodálatos percet követően egymás torkának ugorhassunk. Egyébként azt mondtad nekem egyszer, képtelenség, hogy én megszerethettelek Téged, mert ahhoz kevés a levelezgetés szintjén történő kapcsolatteremtés. Hát kérlek, hidd el, hogy én már akkor szerettelek, amikor még személyesen nem is találkoztunk. Megszerettelek nagyon, őrülten, és ezért is szenvedtem oly sokáig, amikor lemondtál rólam. Most, hogy már túl vagyok rajta, nem szeretnék ismét hasonló fájdalmakat átélni.
Itt élsz a szívemben, a lelkemben, minden tekintetemben és gondolatomban. Úgy őrizlek magamban Téged, mint akit könnyedén megszerettem, és akit nem tudok elfeledni soha. Részemről igazi érzelmek gyúltak Irántad, és most is ezeknek a varázsában élek. Most és mindig.''

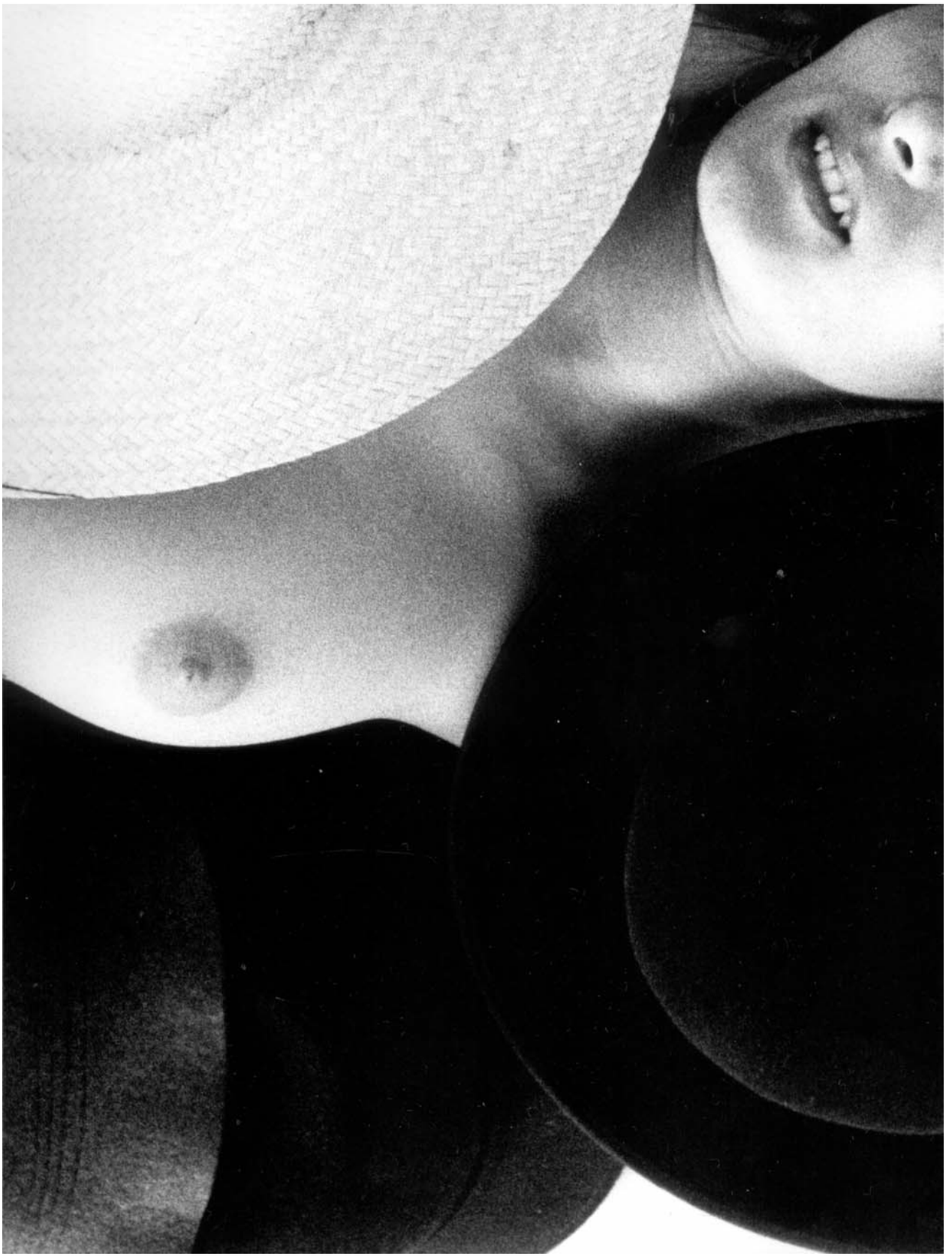

Kérdezz, felelek levélben

„– Kérdés:
Nem akartalak elszomorítani. Ma nem tudok menni. Elindult az év végi őrület. De szeretném mielőbb személyesen is megköszönni, főleg testi teljességemben, ami nekem jó volt az életben, és Veled kapcsolatos. Az életem elég bonyolult. Továbbra is. Hidd el, ez nem kifogás és mellébeszélés. Karácsonyeste gondolok majd Rád és küldök is gondolatban valamit, remélem, megkapod. Meg tudsz várni?

– Válasz:
Most egy nagy és őszinte monológ következik. Én nem hagyom el, akik mellettem voltak, aki hűséges hozzám. Ezért van a hiányérzetem a tegnapi elmaradásod miatt, mert mégis inkább kifogásnak tekintem, amit fokoz a tehetetlenségem ez ügyben. Hűséges lévén – ez komoly a dolgok tartalmában, még ha a nők száma nem is ezt támasztja alá! – nem engedem el egykönnyen mások hű kezét.
De ha kell, nagyon határozott vagyok, mert nagy az önuralmam. Meg tudnám tenni bármikor, hogy azt mondjam: vége, vége teljesen. Ezt eddig soha nem tettem Veled kapcsolatban. Így nincs vége. Ha egyszer azt akarod tőlem kérni, hogy „Legyen vége teljesen", ennyi idő és kihasználatlan, eltékozolt erőforrás végén megteszem. Maga az idő is megteszi magától. Lehetetlen ennyiszer újra kezdeni.
Most még sem én nem tartok itt, sem az idő, se Te talán. Marad a hűség.
De sajnos marad az is, ami annyiszor volt: dúl a bizonytalanság, a se ide, se oda. Ez vonzó, akár izgalmas is volna, ha látszana a vége. Most én nem látlak Téged a végén, kereslek, és nem látlak. Túl messze kerültél tőlem. Nem biztos, hogy várni akarok még Rád.
Ez nem panasz akar lenni, hanem a valóság, tudom, hogy most így fest. E festmény kaotikus érzelmileg. Vágyam, hogy tedd tisztává a szándékodat, s persze ne a bizonytalan félelmeid útján.

– Kérdés:
Tudom, hogy ebből így a „soha többé" lesz. Érzem a hideg, logikus szavaidból, csak nem mered világosan kimondani. „Soha többé" nem akarsz látni, amit először Te mondasz majd ki. Tehát végérvényes lesz. Nem is akarok semmiféle reakciót az alábbiakra, csak néhány dolog még bennem maradt.
Tudom, hogy a „soha többé" a helyes. Mindkettőnk szempontjából. S mégis szomorúvá tesz még mindig. Szomorú vagyok, mert valami, ami iszonyú jól működhetett volna, nem működött. Szomorú, hogy még most is rengeteg érintés, simogatás van a kezemben, ami Neked szólna… Annyi mindent tudtam volna még adni! Annyi mindent szerettem volna még kapni! Még mindig érvényes az is, amit mondtam telefonon az utolsó, 13. alkalommal, június 23-án, órákkal az után, hogy elmentél: „Még mindig érezlek magamban." Akkor nem úgy tűnt, mintha eljutott volna Hozzád ez a mondat, de utólag kiderült, hogy mégis…
Kár, hogy nem működött. Kár, hogy nem tudtad azt adni, amire szükségem volt. Kár, hogy nem tudtam azzal azonosulni, amire Neked volt szükséged. Kár, hogy nem kezdjük újra. Kár, hogy ha újra kezdenénk is, nagyon hamar ismét borulna minden.
Az a megdöbbentő dolog vált számomra nyilvánvalóvá az elmúlt időben, hogy bár én otthon egy hétvége alatt több kedvességet kapok, mint Tőled félév alatt, mégis Te voltál, vagy és maradsz is számomra: a FÉRFI.
Ez a tény bizonyára tavaly decemberben is élt bennem, különben nem léptem volna át a szigorú monogám belső berendezkedésemen. S bizonyára ez táplálta az együtt töltött számomra nehéz, keserű-édes évet is.
Valószínű az is, hogy ha már akkor jelzed, hogy a családod számodra szent és sérthetetlen, és hogy minden ünnepet velük fogsz tölteni a jövőben is, akkor megspóroltál volna nekem – és talán Magadnak is – néhány nehezebb napot. Akkor nem reménykedtem volna, és nem csalódtam volna, talán még el is fogadtam volna, hogy Te soha, semennyire nem leszel az enyém.

Még egyszer: nem várok semmiféle reakciót e levélre, hiszen tudom: most Te mondtad ki… a trianoni gyalázat utáni ismert magyar jelszót: SOHA! És akkor az szent. Vagyis soha többé nem kezdjük újra. S nem is foglak többé zavarni."

***

Ősz hajúnak kedve támad rangsorolni a városokat, élményt nyújtó gazdagságuk szerint, a szám és a mélység szorzataként. Pécs, Veszprém, Nyíregyháza, Sopron, Eger, Kiskunfélegyháza a sorrend, s persze a dolgok természeténél fogva Budapest. Aztán München. S ami nagyon feltűnően hiányzik: Párizs, London, az Egyesült Államok, Kína. Egész Közép- és Latin-Amerika, az áldott. Debrecen és Győr.
– Késő – sóhajt, feladva önmagát. Mire lenne jó új démon? Hogy ismét szétszórja önmagát…

Itt vagyok

Sírva és nevetve
De mindig egyszerre
Bomlik ki szavunk
Szeretlek

Csillogón csillansz
Csendesen villansz
Csacsogón csókot adsz
Esthajnal

Melled mentén mancsom
A szád rám szabtad
Add ölelő karodat
Ez álom?

Holnap is megizzad a Nap
Neked kel fel, izzik vágyaidnak
S nem érzed, amint vétlen kifosztottak
Az éjjel

(Valaki dobog a szívemen)

4·7 rejtett év

1. Tűzrőlpattant hűség

Mint egykoron. A lány 20 éves volt, a munkában a legérettebbeket is meghazudtolta. Szava, keze gyors volt, mint a gépfegyver, iróniája vágott, mint a borotva, nevetése betöltötte a folyosót. Közvetlen vezetői közül a férfiak szemet vetettek rá, de senki sem próbált ennél többet, féltek a felvágott nyelvétől.
Lél nem sok időt szánt a megfigyelésre. Néha hónapok is elteltek, míg elszánta magát a céllövésre. Most egyenesen és azonnal felemelte íját, megfeszítette a húrt, és szíven lőtte az őzet.

Melyet az őzike nagy, csodálkozó szemekkel nyugtázott.
– Lőni én is tudok, mester – szólt a nagy vadászra. – De vigyázzon, ugyancsak a szívre célzok – mondta az őz, és kéjesen elterült.
Ez a fenti, kissé egyszerűre stilizált beszélgetés a munkahelyen kívül zajlott, egy véletlen folytán egy közösségi ünnepen, és persze hétköznapi módon, hosszabban. A vadásznak itt volt először alkalma kikerülni a kíváncsi szempárokat, magát az íjat már korábban kihúzta, de nem merte elengedni a húrt. A lánynak tetszett a hirtelen halál ötlete, ez már napok óta látszott rajta, a tavasz felmelegítette az érzékeket.
Azonnal megadta magát, s megadta mindazt, amit adni képes egy túlfűtött kezdő. És itt most mindkét szónak különös jelentősége van. A kezdő vagy nagyon gyáva, tartózkodó, olvadásra képtelen jégképződmény, vagy túlfűtött, aki mindent egyszerre szeretne bizonyítani. Ez nagyon röhejes az esetek többségében. Az arra termettek azonban alkalmasak a csodákra is, mert gyorsabban tanulnak, mint Einstein. Azonnal képesek reprodukálni és alkotó módon tovább tökéletesíteni azt, amit szeretve látnak, éreznek, megfigyelnek. Az ilyen nők varázsa az ösztönükben rejlik. Az Isten is arra teremtette őket, hogy napról napra, alkalomról alkalomra elővarázsolják ösztönük mélységeit, tálcára tegyék, s felkínálják a legszebb terített asztalokon.
Mindegy, hogy íróasztal, tálaló-, zsúr-, vagy pingpongasztal. S talán ne is ragadjunk le az asztalnál. A varázslók értenek ahhoz, hogy mindent átminősítsenek. Így lesz a kopott szőnyegből baldachinos ágy, az erdő füvéből brokát, perzsa, az ágyból mennybolt.
Ha egy lány húszévesen odaadja magát a nagy fehér főnöknek, a fekete sasnak, akkor sok ok van rá, hogy az övé is marad. Nem megy vissza a saját korosztálya fiúihoz, lenézi őket. Nem köt alkalmi kapcsolatot, neki ennél jobban megy a sora. S nem köt tartósat sem, mert az ő szemében és terveiben mindez a viszony bármeddig eltarthat. Hiszen nem zavarja, talán táplálja is előremenetelét a munkában, stabilitását érzéseiben. Tudja, hogy a férfi soha nem lesz az övé, de nem is szeretne soha senki mellett kiszolgáltatott lenni.
Lél az évek multával mindig búcsút mondott az ilyen lányoknak. Nem szerette volna elszakítani őket a természetes társválasztástól és a családtól, a gyerektől. Nem mindig sikerült megértetnie őszinteségét. Szembe kellett néznie a váddal, hogy „meguntál, ki akarsz dobni, ugye?" S máris visszalépett a megszokott melengető burokba, folytatta, ahol abba illett volna hagyni, míg aztán az idő múlásával mégis meg tudta értetni, hogy nem ő az igazi választás, ő fölösleges gát. S fájó szívvel, sok év után sikerült elengedni a lányt a jövő felé.
Ez esetben, a tűzrőlpattantnál nem sikerült. Ragaszkodott. Semmiképpen sem akart elmenni. S nagyon jó volt érezni a hűségét. De Lélt zavarta, hogy a lánynak nem lesz gyereke, s szíve mélyén mindig is úgy érezte, hogy egy nő, akinek lehetne, de nincs gyereke, bűnt követ el, maga ellen, a világ ellen – a gyerekre váró, még meg sem született, de életre vágyó világ ellen. Ezért nem akart rosszat egyetlen nőnek sem, magát nemcsak bajnak, hanem hibának tekintette egy idő után a lányok sorsát illetően. A lány gyors esze most megértette ezt is, s csak annyit mondott, elmegy egy időre, de visszajön, Lél ne is reménykedjen, hogy vége.
– Elmegyek, de visszajövök. A többit bízd rám.
Lél megörült, sikerült szabad útra engedni, tudta, hogy nem látják többé egymást.
Két év múlva a telefonon a lány hangját hallotta.
– Eljött a vissza.
– Szó sem lehet róla, most még kevésbé. Neked család kell, gyerek.
– Az én családom az édesapám, az édesanyám, a nővérem. Soha nem hagyom el őket. És…
– Gyerek nélkül soha nem leszel boldog.
– Lehet, hogy boldogabb vagyok, mint te. A kislányom elmúlt egyéves. Ne félj, nem rád hasonlít.
Lélnek elállt a lélegzete. Nem a félelemtől, nem volt oka, a kétévnyi távolság kizárta őt az apai sorból. Hanem a ténytől. Irén tehát…
– Szültél? Kislányt? Mikor mentél férjhez?
– Nem hallasz? Nekem van családom. És most már teljes, a kislányom mindannyiunk szemefénye.

– Nem mentél férjhez?
– Nem is fogok, soha. Tehát eljött a vissza.
Eljött és ott folytatta, ahol abbahagyta. Éretten, felelősséggel, tiszta, erőtől duzzadó, boldog szívvel szolgálta a fekete sast. Mindaddig, amíg az évek során be nem következett a hosszú kapcsolatok legfőbb veszélye: megunták egymást, és jobb volt mindennek véget vetni.

2. Falusi hűség a városban

A mondás szerint a kígyók hét évente új bőrt növesztenek. Irén esete ezt bizonyította, éppen hét év múltán végül elment új, másik bőrt növeszteni. S részben időben vele párhuzamosan, részben őt követve Zsuzsa is hét évet vállalt, olyan sokat, de nem többet.
A kígyók bőre e hét év alatt csodálatos, sima, feszes. S milyen szerencse, ha nem kell megvárni, míg új bőrük kinő, mert éppen akkorra, vagy akkorra végleg új kígyó surran be az ajtón, az eddigi pedig másik életre indul – megújulásra vágyik.
Iszonyatos felhördülést hall most ősz hajú, nem az elsőt, a sokadikat, de ez vérszagú. Vérben forgó szemekkel hörögnek a nők. MICSODA, MI, KÍGYÓK???!!!
Elnézést, természetesen nem, s végképpen nem a sziszegő, mérges, gyilkos állat megidézésével. Ha már hasonlóságot kellene keresni, akkor a mitológiai kígyó bölcsességét, kitartását, elpusztíthatatlanságát idézné ősz hajú Lél fiú megmentésére.
– De jobb, ha hallgatok. Érdemes gyorsan, míg lehet, visszavonulni a rosszul sikerült kígyóbűvölésből – mondja az óriáskígyók bölcsességével.
Zsuzsa sem tudhatta, hogy hét év lesz belőle. Amikor Lélre kacsintott – hát igen! Kacsintott! – a metróban, oly észrevétlenül, hogy csak ketten tudhattak róla, nyilván nem gondolta, hogy hét évig tart egyetlen pajkos kacsintás. De oly élhetetlen sem volt, hogy nem gondolt volna legalább egy nyirkos éjszakára.
Mert ezzel kezdődött. Lél az első pillanattól kezdve különleges vonzalmat érzett a lány iránt, nem tudta még, hogy miért, de ősi erővel tolult fel benne a természetes bizalom. Hamar rájött, az első ölelések közelebb vitték a válaszhoz, amit aztán a lány szóban is megadott.
Úgy érezte Lél, hogy soha nem volt része ilyen ölelésben. Hogy milyen az ilyen, azt nem tudta volna megmondani, maradt tehát magyarázatként az „ilyen”. A lány később mesélt az életéről. Kiderült, hogy ő Lél első olyan szeretője, talán az első lány az életében, aki egy kis faluból származó parasztlány – bocsánat, mégse, volt már egy ilyen sorsajándék a közgazdák-magángazdák között –, s megőrizte természetes paraszti erejét, származásának tudatát, annak ellenére, hogy fél évtizede a fővárosban él, dolgozik. S minden hétvégén hazautazik dolgos szüleihez.
Olyan lány volt, aki képletesen, az ideák szintjén, képzeletben szívesen kötötte életét Léléhez, bár tudta, hogy csak alkalmanként találkozhatnak, a nyilvánosság teljes kizárásával. Mert Lél nem volt ugyan házas, éppen elvált, de ekkor sem, sohasem akarta, hogy nőügyei kapcsán emlegessék. Szívesen vállalta volna a lányt természetes helyeken, étteremben, moziban, de… A lány úgy volt, mint Lél. Nem akarta, hogy hírbe hozzák.
Évekig tartott így, éppen hét évig. Ő sem akart férjhez menni, s ami még különösebb, gyermeket sem akart. Lél számára soha nem derült ki, hogy miért nem. Kérlelte, győzködte a lányt, de ő nem szívesen beszélt erről. Milyen trauma érhette? Miért nem bízott magában, vagy a férfiakban, egy leendő férjben? Miért érezte úgy, hogy egymaga erősebb, mint párjával?
Mert nem érezte magát igazán erősnek. Egyre közelebb került Istenhez, az aktív valláshoz, a hit gyakorlásához. Évekkel elválásuk után találkoztak, s Lélnek úgy tűnt, hogy a lány talán elment volna apácának, ha nem találkoznak. De mert találkoztak, ebből kizökkentette az élmény.
Maradt Isten, minden nap, minden este. Talán az éjszakákon is.

Menj

Mennem kellene
Mielőtt jönnek a vashegyek
S reám döntik
Amit magam is eldönthetek

(Valaki dobog a szívemen)

3. Gyors szárny, éles ész, villámló test

A hím sólyom kitárt szárnyakkal, lassan, méltóságteljesen köröz fönt a magasban. Áldozata vidáman szedegeti a magot a földön. A sólyom szeme mindent lát, az áldozaté csak az eleséget. Eszébe sem jut, hogy ő az eleség. Nem feleség, csak táplálék, táperő, az élet forrása, bár ez az ő életének alighanem a végét jelenti. A másik, a tojó is sólyom, ő is éppen úgy repked, elesége nem feleség, hanem férj, vagy szerető, esetleg csak balek. Ha kell, újra tölthető gépfegyver vagy egyszerűen csak feltöltő állomás, használt, de felújítható akkumulátor.
Mindkét sólyom egymást figyelte. Ki csap le hamarabb. Addig-addig tekintgettek egymásra, míg minden mozgó kis állat észrevette őket, elmenekültek, elbújtak, az ennivaló felszívódott. A két sólyom, mint két megvadult héja, egymásnak esett, tépte, vágta, szaggatta egymás testét, míg mindketten holtfáradtan zuhantak a földre. Mozdulni sem tudtak, úgy tűnt, végük. Héjanász az avaron. Aztán lassan magukhoz tértek ismét, lassan odébb vánszorogtak, egyre távolabb egymástól, hogy soha többé ne fordulhasson elő az ön- és testvérgyilkos tánc. Magányukban erőt gyűjtöttek, s bár a sas nem vadászik légyre, lent a föld porában még a kis nyamvadt rovarok is jól jönnek az elpusztulás ellen, kapkodták hát bizony a legyeket is, a cserebogarat, a pillangókat, mindent, ami nem tudta elkerülni mardosó, dühödt élni akarásukat.
Lél nagyon nehezen gyógyult ki a sebekből, a tojó keresett magának egy elhagyatott fészket, később kiderült, hogy van gazdája, s mert a teljes felépüléshez nagyon kellett a fészek biztonsága, a madár felfogadta férjéül a magányos hímet. Lél undorral nézte volt társát.
Amikor megismerkedtek, mindketten magányosak voltak. Lél a sok sört választotta magának, a lány a divatos ruhákat, frizurát, magára költött minden pénzt, ami a világon létezik, csak azért, hogy legalább valaminek tekinthesse magát. Keserv ellen. A szüleivel szakított, tanulmányait otthagyta, külföldi tartózkodásáról veszteségként tért haza, örökölt sok pénze gyorsan fogyott, nem is értett hozzá, csak a napi boldogulást látta benne. Késő este a bárban ücsörgött az elázott Lél és a fényesen öltözött, gyömbért iddogáló lány.
– Hukk – mondta Lél, de ez csak vicc volt. – Hukk, kukk. – ez is vicc volt, a kukk már a viccek csúcsának számít ilyen elázottan.
– Mindig ilyen szórakoztató? – tette fel a kérdést a lány, költőkhöz való tömörséggel. És elfordult.
Lél vigasztalásul egy konyakot rendelt a lánynak, a bárpultos tanácstalanul tolta oda, a lány sokkal határozottabban lökte Lélhez a poharat. Lél nem volt sértődős típus, azonnal megitta ezt is.
– Kukk? – folytatta vigyorogva.
– Kukk. Jól van, legyen kukk, ha mindenáron ezt akarja – és a lány elnevette magát, most már tényleg őszintén, önfeledő jó kedvvel.
És lőn kukk. Nem akkor, nem ott. Onnan gyorsan el kellett távoznia Lélnek, mielőtt elrontja az egész nyiladozó reményt. Maradt annyi ereje, hogy megőrizze a lány telefonszámát, mondott néhány sziporkázó, igazán szellemes megjegyzést a saját viselkedéséről, melyet illetően ezúton kérte valamennyi vendég megbocsátó jóindulatát, és botladozva távozott.
– Maga milyen gyakran részeg nyilvános helyen? – kérdezte Zsanett, a sólyom, aki majd héja lesz a násztáncban.
– Mi tagadás, minden este manapság – válaszolta Lél szemrebbenés nélkül.

– A kedvemért abbahagyná?
– Mennyi időre, az itt a kérdés.
– Ameddig akar, ameddig szeretne velem járni.
– Hát ez bizony bizonytalan. Így inkább ne is kezdjük el.
– Képtelen ennyit megígérni?
– Igen.
– Annyira alkoholista?
– Nem, csak ennyire nem szeretem és nem is tudom elfogadni a kiszabott feltételeket.
A lány nagyon okos volt, az esze, mint a férfiaké. (Hm.) Nem szólt többé egyetlen szót sem az iszákosságról. Nagyon bölcs döntés volt. Elkezdődött Lél életében a leghosszabban tartó alkoholmentes korszak. Meg-megszakította néha, ilyenkor kijelölték a demarkációs vonalakat, átmeneti fegyverszüneti egyezményt kötöttek, nem találkoztak, s mire Lél túljutott a következő ki- és sörbe fulladáson, új vágyakkal szaladt a tárt karok felé. Nagyon várták már a túloldalon az igazi békét. Mely újabb hónapokra biztosította mindkét fél örömét, fejlődését, erősítette vonzalmát a másik iránt. S ha elkövetkezett Lél újabb piszkos menete, tudták, hogy úgyis vége lesz nemsoká'.
Lél is járt másokhoz, a lánynak is voltak kalandjai, de ez természetes. Nem hűséget esküdtek egymásnak, hanem vad vágyak kimeríthetetlen kútját. Mindketten éveket töltöttek külföldön, s egymástól függetlenül, de egyszerre érett meg bennük a felismerés: ideje hazamenni, sólyomtárs várja már nagyon.
Zoológiailag nem teljesen megfejtett, hogyan lesz a sólyomból héja. Emberek között azonban mindennapos. Lél sokat olvasott egész életében, s többek között megmaradt benne a világirodalom egyik legtisztább felismerése: a szerelemtől csak egyetlen lépés a gyűlölet. Így lesz a sólyomból, a nemes turulból fosztogató, vájkáló héja. Szerencse, ha baráti kapcsolat keretei között, dráma, ha családban. Mert nincs nagyobb tragédia, mint amikor a viaskodó héja pár szétrúgja, széttapossa saját fészkét, és a kicsik egymás után zuhannak le az éles gránitkövekre.
A tojónak sok jót hozott a tépkedés és az új fészek. Veszekedésük nélkül soha nem talált volna magának állandó kakast. A végső szakítás után ráült végre tojásaira, és egymás után szépen kikeltette azokat új párjának, kinek ezúton is köszöni a fészket.
Most, hogy elhagyja. A kicsik kirepültek, saját fészket raktak. Mindenki elnézését és megértését kérve elszáll most, hátha a magasból meglátja, hol vedeli sörét az ő egykori nagy szerelme, az elfelejthetetlen hím. Belefulladt-e már, vagy még képes egy Hukk-ra, melyből aztán újra Kukk lesz?

Vélelmek

Kereső két karom
Lehajtom
Vállaidra
Szíveidre, szíveimre
Szakadó, csorgó könnyeidre
Szép hajnal virraszt ma ránk
Szemeink szomorú fényével ölelkezve
... ...
Az úr a pokolban is űr
Kétkedve szétnéz legfelül
Lyukas lelkeden áthull az élet
Míg hallgatod hazug mesémet
Mely fekete-fehérre festi létünk

Törölve a színt, amelyért éltünk
Én is kárhozottan vergődöm
Vigyorog rajtam az ördögöm
Űzöm-hajtom a világom
Mélyek a rések az imámon
Morzsolgatom utolsó vágyamat
Örök hó födte Föld, itt a kárhozat

Átszakadt gát az elrontott élet
Nemtelen vádak oltják ki eszmédet

Nem lépheted át halhatatlan határodat
Ha a gyávaság kioltja hangodat

S mielőtt feladnád elhaló reményedet
Énekeld szózatod, az ég megnyílik feletted

Erősödnek a torkodon átütő szívhangok
Pislog a fény, szepegve veled vagyok

(Valaki dobog a szívemen)

4. Hű anya a csalfa feleség

A történet meglepő példa arról, ahogyan egy anya és hű feleség széttépi a pórázt, hogy hét év elteltével újra magára vegye. Csak ő tudta a családból, hogy egy ideig nem volt rajta szíj.
A nők negyvenéves korukban súlyos mérleget készítenek. Szembenéznek életükkel, s legtöbbször kétségbe esnek. Alig visszafordítható keserűség lesz úrrá rajtuk, amit csak hosszú évek múlva, a menzesz mérséklődésével, az aktivitás csökkenésével kezdenek kiheverni, és ezzel párhuzamosan saját munkájukba temetkezésükkel és az unokák iránti vágyukkal próbálnak enyhíteni. Sikerrel teszik, mire ötvenévesek, nincsenek bántó illúzióik.
De a negyven és az ötven közötti átmeneti időszakban sok nő akar – új, ámbár fölöttébb törékeny – hidakat felépíteni, vad kísérletbe kezd az áthidaláshoz viharos múlt és csendes jövő között. A merészebbek ezt megkezdik harmincöt évesen, korán megsejtve, hogy gyermekeik kezdenek kicsúszni alóluk, s magukra maradnak. Mert még a jó házasságok esetében sem érzik úgy a nők, hogy van igazi, állandó, szerethető támaszuk, a férjük. Mert sokszor nincs is. S ha van, bajnak van. Természetesen ugyanezek az érzések húzzák le a mérleg másik serpenyőjét is, a férfiak sincsenek elragadtatva az ekkorra kialakuló helyzetektől. Eljött az első őszi hónap. Elindul a szarvasbőgés. S a magasba emelt agancsokra mindig rácsodálkozik az erdő szélén ácsorgó, eddig sosem látott anyaállat meleg szempárja. Se szeri, se száma a nagy erdőszéli találkozásoknak. S aztán megy mindenki a dolgára, jön majd fagy, kemény tél, nélkülözés, talán pusztulás is. Az örök reménykedők nem foglalkoznak ezzel, már a tavasz kezdetét látják a kezdődő elmúlásban.

***

Egy alkalomnak indult, annak is túl veszélyes volt. Hét év lett ebből is. Szűk helyett hét bővérű esztendő. Férj és feleség találkozója egy-egy másik család másik nembeli oszlopával.

Lél helyzete egyszerű volt. Válásukat régen elhatározták, csak a kényelem, a formaság, a gyerekek iránti kölcsönös elkötelezettség tartotta vissza őket a bírósági felmentés beszerzésétől. Lél és felesége független életet éltek.
Vera azonban kőkeményen megszervezett házasságban múlatta napjait. Férjével együtt dolgozott, közös volt a cégük, a szakmájuk, az életkoruk, az elmúlt tizenöt évük, három gyermekük, gazdagon berendezett otthonuk és nyaralójuk. Virágoztak. A férjben minden bizonnyal erősen munkált a féltékenység, jelentéktelen külleme alatta maradt annak az életkort meghazudtoló kebelcsodának, amely miatt a felesége mindig is bámészkodás tárgya volt. Félt a férj, ezért magához láncolta feleségét, elszámoltatta minden lépéséről, forintjáról, ha tehette volna, minden gondolatáról is.
A szellem azonban szabad. Ha bezárják, láthatatlan lévén sikerrel igyekszik kitörni. Azon munkálkodik szabadságának megalázó korlátozásában, hogyan büntesse meg fogva tartóját. A női szellem még inkább ilyen, mert erős benne az asszonyi szabadság lényege: a beteljesíthető szerelem iránti vágy. Ha nem kapja meg otthon – s másfél évtized után, rabláncon kullogva hogyan is kaphatná meg –, kinyújtja karját olyan messzire, amilyenre bírja.
Lélt elérte ez a kar. Ültek nagy, összeszokott csoportban a Szabadság-hegy tetején, a Gellért-hegyen villódzó tüzeket nézték, a fények játékát, az égen égő parádét. A hadonászások, évődések, viccek közepette néha hozzáért egy-egy kéz. Később észrevette, hogy ugyanaz. Éppen hogy csak, megérintve és továbbszaladva. Újra, újra. Játék a fényben, játék a térben, játék az életben.
Amikor a társaság oszlani kezdett, a nő – régi ismerős, de csak messziről, érdektelenül látta eddig – megszorította a kezét. Súgva kért telefonhívást két nappal későbbre, amikor egyedül lesz otthon.
Lél szép, nagypolgári lakásban találta magát. Minden egy célt szolgált: a család rendjét, kivehető tiszta szokásait. Nyoma sem volt semmi űrnek.
Mert az igazi űr a lelkekben viaskodik önmagával, és a nagy kérdéssel: mikor lesz végre úr. A test és a lélek ura. A kettő csak rövid intervallumra távolítható el egymástól.
Vera úgy érezte, második férjet talált magának. Valakit, akitől az ellenkezőjét kapja annak, mint amit már oly kelletlenül fogadott el a férjétől. Keménykedés helyett laza, bohém habitust, póráz helyett simogatást, kényszeredett ágykínzás helyett szertelen szeretkezést. Mert semmi sem számít, ha az ellenkezőjét teheted annak, mint amire naponta rutinból köteleznek. Amit már régóta nem szeretsz, de teszed, mert nem mersz mást.
S most, hogy merte, tette. Kibontotta minden vágyát, erejét, tudását. Férje ágyában, férje fürdőszobájában, s ami a fő, férje tulajdonát képező testében fogadta a Léltől remélt újításokat, az utolsó megújulást. Lél értette a helyzetet. Most nem fruskákat bízott rá a sors, hanem felnőtt érzelmet, reménytelenül behálózott sorsot, hogy ha teheti, engedje levegőre az aranyhalat, mert megfullad. Mestersége tetőfokára hágott. Nem adott semmit. Amit adott, semmi volt. Mégis szívesen, önfeledten, számolatlanul adta az évek során. Ezúttal nem tiltakozott az érzés ellen, hogy ki akarják sajátítani, mert tudta a dolgok végét. A csendes kimúlás úgyis eljön magától.
Mert a nő soha, egyetlen percre sem feledkezett meg gyermekei jövőjéről, minden másodpercben fontos biztonságukról. Elképzelhetetlen volt, hogy szeretkezési hullámai miatt elkéssen az edzésükről akár csak egy pillanatra is. S ha érezte, hogy buszra szálltak az iskola előtt, a hazafelé útra, bezárult mindene. Ahogyan nem tisztelte fogva tartóját, még ágyának szemérmét sem, mert abban csak ágyas lehetett, úgy imádta gyermekeit. S mikor kezdte érezni, hogy túl felnőttek lettek, s anyjuk egyszer úgyis lebukik előttük, egyszer bekövetkezik az in flagranti, akkor szépen kezdte bezárni egész életét is. A záró fejezet melodrámává vált. Azért találkoztak, hogy velejéig ható búcsúzásba kezdjenek. De neki se láttak. Tudták mindketten, hogy gyermeteg muzsikára, kis vékony moll gyerekdalra csendesedne a finálléra szánt férfias dúr akkord. Az utolsó nagy vérengzés helyett megittak egy kávét, sok boldogságot kívántak egymásnak, és Vera – „ver a férjem egész életemben, ha ezt megtudja” – már azelőtt elkezdte bedugni a fejét a póráz szíjába, mielőtt Lél kilépett volna az ajtón és az életéből. Lél visszanézett, és bús, hűséges kutyaszemeket látott, lefelé pislogva.

***

Guboti A.

„Verem, beverem

Hogyan lehet eljutni Hozzád? A hogyan nemet jól ismerem.
A féltékenység vasgyűje zár körül. Kinézel-e a kulcslyukon néha?
Mindig ott állok az ajtód előtt, kirekeszt az irigy harag – férjektől amúgy jogos szokás –, s most már azt sem tudom, átsúgsz-e valamit az ajtó résein. Rég be van csukva minden, erényöved zárját komor tekintetű úr szorongatja.
Súgj egy szót, hideg van kint, régóta fagyoskodom, csak a te forró leheleted tehet ellene, perzselőn, mint egykor az ágyban, megadó állapotban, amikor levegőt sem kaptál, már csak a forró párára futotta, s aztán széles vigyorra: rángatóztál némán, és behunyt szemmel nevettél, egyre hosszasabban fújtatva a levegőt. Adj most ebből egy fuvallatot, szemeremrésed helyett az ajtón küldj egy utolsó vágyjelet. Hinni szeretném, hogy élsz, hogy emlék a múló álhalál csupán.
Él, mint az éj, elhagyatottan, feketén és kihülőben, de levegőt vesz még, mert csak hajnalig kell kibírnia.
Hajnalig. Erre várok három éve. Közben gyerekem született, neked kettő is egyszerre, s most jön a harmadik, dúvad szüléstempó, mi lesz a vége, ha a lelked kielégítetlen marad. Szülj gyorsan évente háromszor-négyszer, s akkor nem kell szétnézned, mi lett a jövőből. Gyerekroham.
Kopp, kopp. Én voltam. Kértél, soha ne adjak életjelt magamról, te fogsz jelentkezni, s én meg is igértem, de kopp. Nem bírtam. Először őszi falevélként az öledbe hullottam, majd cseperegtem az ereszen, hogy a hajadba pottyanhassak. Télen markolni kezdtél, mikor az első hógolyót gyúrtad – az én hógolyómat –, jégcsapot szopogattál játékosan, s élveztem az ajkadra csurranó cseppeimet. Amikor ibolyaként szedtél le a kertetekben, s nem győztél betelni az ismerős, régóta áhított illattal, a férjed bizonytalanul kényszervigyorgott a kert sarkából, érezte, itt most nem ő a vágy tárgya. Nyáron a slagot szorongattad, paskoltad velem a testedet lent és fönt, jó, hogy nem látta a fiatalúr, ezt már nem bírta volna el. Ott voltam mindenhol három éven át. Rám léptél, a föld kéjesen nyögött. Kinyitottad a számítógépedet, s én megsúgtam a Phillips-görbét és a Vénusz-hajlatot, geometriai képzelgésben kerested a gépen a G-pontot, s én oda mutattam rajtad virtuálisan. Három dimenzióban, mint régen, mindig. Egészen belesápadtál az izgalomba.
Meguntam. Belefáradtam, türelmetlen lettem, nem tartom a szavamat. Álvirtuális szeretőd újra valóság kíván lenni, csak még a helyszínt kell jól megválasztani. Az időpont adott. Rögtön.
Ezért kopogtam. Rejtett frekvenciákon, hogy csak te tudd észlelni. Ne pirulj el. Zavarba jöttél ugyan az ismert néma nesz hallatán, de ne mutasd ki. Számítanod kellett rá minden percben az elmúlt években. Eljöttem. Érted?
Vagy csak a múltunkért? Milyen is lehetsz most? Hatezer gyerekkel a hónod alatt, a férjed horkol, sok a munkája, egyre később ér majd haza, lesz hamar, aki ott marasztalja.
Milyen lehetsz? Szűkek még az izmaid vágyaid kapujában, vagy hanyagul lazára hagyta a szülész? Nedves még forrón is az ajkad, vagy unalmas-szárazon fittyed alá? Égi kifejezések, gyönyörű mondatok, jellemrajzok csillannak még a szemedben, vagy az átvirrasztott éjszakák és az unalom közönyt pecsételt a közepükbe?
Elillant pupillák.
Kopp. Többé nem tágítok. Nem vagyok árny, szellem, az önkorbácsolás világbajnoka, az érzelmi távolságtartás bohóca, nem respektálom a férjurat, inkább vizsgáltasd meg tested mélyebb részeit, nem indultak-e már el az idegen testgombák, hogy óvatlanul benned tenyésszenek tovább szöszikéinek áldásai.
Beverem az ajtót, csak egy mozdulat az egész. Kopogtam, nem lehet szemrehányás. Beverem, érzem, hogy beverem, újra mozog bennem minden régi ösztön, be bizony, elölről minden...
Kinézek, kint esik a szürke semmi. Verem, verem...”

(Istentelenül, 2001)

Képzelt levél egy női szívből

„Ne haragudj, hogy zaklatlak levelemmel. Biztos nem vártad. Te már elbúcsúztál, s Nálad ez biztosan mindig végleges. Ki kell írni magamból, másképp nem megy.
Nem kérdeztél, hogy én mit szólok hozzá, hogy hirtelen befejezed (ritkán kérdeztél egyébként is). Bizonyára következtettél szó- és jelenségfoszlányokból, hogy én egy kicsit visszavontam magamat a korábbi lángolásaimhoz képest, s te ezt sértőnek érezted. S gyorsan legyintve, férfi büszkeséggel, önérzettel kimondtad a szentenciát: „hagyjuk az egészet”!
S már köszöntél is el, nem várva ellenvetést, magyarázatot. S mintha jövőbe mutató muníciót küldenél, batyuban hamuba sült pogácsával, még elhadartál egy „vigyázz magadra!” szűkszavú mondatot. Sietős, határozott, tömör, kompakt fellépés, ilyen a habitusod. Már megszokhattam a megszokhatatlant… másodperc tört része alatt… aztán csak a kagyló kattanása visszhangzott, amint visszahuppant a gravitációval a készülék nyomógombjára. Engem pedig levágott a földre ugyanaz a gravitáció.
Ugyanaz a gyorsbeszédű, pár szavas, tárgyilagos „flesh”, ugyanaz a hirtelen befejezés. A sietve leejtett kagyló távoli tompa zöreje, mint azon a napon, sok éve, mikor hangod először megszólalt, s gyorsan tova is tűnt a telefonvégen… sokat sejtető közléssel szólalt meg… S aztán csak fáziskéséssel, hetek elteltével próbáltam utánakapni, mert végre megértettem, mit mondtál, s megértettem, hogy nagyon örülök a csábító közlésednek, és azonnal megszerettelek. S most is ugyanaz a tempó… lassan fogom fel … de későn … már vesztettem … előre kódolt vesztés.

Könnyeimet nyelem napok óta.
Nem azokat a gyémánt könnyeket, amelyek leperegnek szeretett nőid arcán.
Valami sötét, sűrű, fénytelen könnyek ezek.
Fáradt, törődött, kilátástalan, csatakos bánatkönnyek monszun áradáskor.
Folynak kéretlenül, s velük bugyog ki gejzírként a mélyből valami kénes lélekfájdalom.
A ki nem mondott szó nyomorúsága és magányossága…
Valami szorítja a torkom … valami, amit érzem, hogy el kellene mondanom, de nem tudom,
Mert már nincs kinek ... érdektelen…
A visszafojtott szavak belső harca ... feszítése, kitörni vágyása s agóniája.
Csak a könnyek folynak csendesen. .. megadóan, keserűen... könnyítő könnyek.
Bennük van az elmúlt fél évtized minden kimondatlansága.
Az el nem küldött levelek kérdései, érzései, kételyei, panaszai.
Az utolsó levelet karácsonyi ihletettségemben írtam … de annak is az lett a sorsa, mint a többinek.
Mint a visszafojtott sóhajoknak, melyek nem az ég felé ..., hanem a pokolra szállnak...!

S kavarog bennem minden, ami történt, mint mikor felkavarodik a csendesnek látszó tómeder s zavarog, ágaskodik, ami addig békésen megült, s sűrű iszaplepelként egymásra tapadt... de most a megszokott, zavartalannak látszó rendet megzavarta valami látszólag semmiség, alig hallható neszezés, mocorgás. A rendet, ami a szürke hétköznapok egymásutánjában szükségszerűen kialakul, szerveződik, s partjai között folyik az élet... a felszínen is, és a láthatatlan titkos régiókban... látszólag zavartalanul... a felszín sima, halk, csendes… de rejtély a mély …
Ebben a kialakult rendben a dolgok olajozottan működnek... amíg meg nem bontja valami banalitás, s a gépezet kisebb-nagyobb csikorgások közepette elkezd köhécselni, nyikorogni, majd ha nem kap idejében segítséget, le is áll …
Mi kell, hogy megint meginduljon… ?
Amikor adva van egy bizonyos keret egy kapcsolathoz, s e kereten belül kell megtalálni a mozgásteret, ez egyértelmű és világos. Családok sorsa forog kockán mindkét oldalon.

Az optimális megoldás könnyen megtalálható, rá kell mindent bízni a titok törvényeire... ám lehet-e tökéletes és problémamentes, mindig jól olajozott egy nem tágítható szűk keretben való mozgás? Lehet-e örök szabály a titok, s a távolság, melyre a titok kötelez?
Mi biztosítja, hogy e keretbe zárt kép ne váljék túl merevvé, hogy mindig kellő fényt és oxigént kapjon ahhoz, hogy mindig teljes pompájában csilloghasson? Hogy ragyogását ne homályosítsa el az idő pora és hordaléka, hogy friss színei ne fáradjanak meg, s mindig harmóniát sugározzon? Hogy lehessen szeretni titkok súlya alatt is?
Lehet, hogy egy kis törődés, odafigyelés segíthet, vagy az ilyen monotonná, unalmassá váló képet egyszerűen ki kell cserélni egy újra, ami ismét ragyog egy darabig??
Szinte pontosan négy évvel az első találkozónk után e képet már egyszer leakasztottad a falról Nem esett jól, de nem ért egészen váratlanul, hisz semmi és senki sem tökéletes, megunhatatlan és pótolhatatlan.
Az már inkább meglepett, hogy ugyanaz a kép pár hónap múlva ismét visszakerült a helyére… vajon mi történhetett addig a helyén, üres volt a fal, vagy felkerült rá valami, ami aztán szintén lekerült onnan? De aztán jól megvolt ott ismét a felakasztott kép. Bár ez a kis malőr, rövid mellőzés nem múlt el egészen nyomtalanul, mert azután sokszor elgondolkodott (a kép) azon, vajon mennyire lett stabil, s meddig tart még ez a helyzet?
Mikor jön megint valaki (egy újabb nő) és akasztja le, s hoz helyére újabbat, szebbet, csillogóbbat?
Soha nem beszéltem arról, hogy e keretbe zárt létet milyennek éreztem... a ki- és elzártság és az érzelmi fejlődés hiánya hogyan hatott rám.
Volt egy Almodóvar film, amelynek a címe: Beszélj hozzá... arról szól, hogy a beszéd, a figyelem, az érdeklődés s vele együtt a szeretet melege milyen csodákra képes, életeket menthet meg, s még a félholtat is fel tudja támasztani… de ennek hiánya beletaszíthat a mélybe… a ki nem mondott szó, szavak súlya, mint Toldi valamiféle láthatatlan malomköve, képzelt röptében valahol egyszer földet ér… s valakit, valamit valahogy el is talál…

Nem beszéltem soha arról, hogy időnként bajom volt az éjszakázással, mert fáradt voltam, de érted sok mindent megtettem, amit egyébként nem tettem volna meg másnak… mert fontos volt számomra a jöveteled, hogy lássalak… Így alakult ki, hogy vidéki útjaid miatt ez volt a legkivihetőbb időpont. Volt amikor aztán, távozásod után már rosszul aludtam, vagy túl korán felébredtem, s nem aludtam eleget, s ez fokozatosan kezdett stresszelni, enyhe nyugtatók átsegítettek ezen… aztán már nemigen ment e nélkül… ha kevés volt az alvás, nehéz volt az egész hátralévő munkanap… de az együttlét mindig feltöltött, s nem bántam ennek hátrányait …
Az ember korra és nemre tekintet nélkül esendő lény, s ha még nő is ráadásul, nem tudja mindig a legjobb fizikai, szexuális formáját hozni, időnként kimerül, kifárad, fáj a feje, nincs kedve és összerogyik fizikailag, ha túlfeszíti magát, s lelkileg, ha fájdalmait, kételyeit magába zárja kimondatlanul… hisz nem gép, hogy csak meg kell nyomni a gombot és már megy is. A lelki és testi egyensúlyát mindenkinek magának kell magában megtalálnia, megalkotnia és megőriznie. Nem mindig sikerül.

Azt értékelem, hogy azt a szűk keretet, amit közös létünk betölthetett, nem próbáltad hamis illúziókkal megterhelni, de néha jólesett volna a figyelmességnek az a parányi szikrája, ami átsegíthetett volna nehezebb pillanatokon, feloldhatta volna a feszültségeket, vagy ami újabb töltetet adhatott volna lelkiekben e keretben való egzisztálásomhoz.
Igazából nem vártam semmit, mert tudtam, hogy nem is várhatok... s mindaz, amit tettem, szívből jött, és örömöm leltem benne... sőt büszkeséggel töltött el, hogy más szférákat is megnyitottál előttem, a nagyvilágot, a pénzügyeket, a hozzám oly közeli művészetek világát, s hogy bíztál bennem, s rám bíztad legféltettebb és legdrágább kincseidet, a mások számára ki sem mondott, mély gondolataidat.
Rengeteget tanultam belőlük… szép szót, magyarságot, történelmet… olvasni a sorok között, meghallani a belső lélek rejtett hangjait... észrevenni a határon túli ősi földet és népünket.. keresni Rákóczi, Zrínyi Ilona, Mátyás király nyomdokait ott, ahol más nem látja, a székelyek hősi tartását, s a többi közös nemzeti kincsünket… szűkebb pátriánk szépségeit.

Jó volt megízlelni a haza új örömét, s Te adtad ezt nekem.
Mindez addig ismeretlen tartalmakkal töltötte meg életemet, különös értelmet adott neki.
Titkon reméltem, hogy kicsit szorosabb kapcsolat alakul ki köztünk, de ezt a mi kettőnk közötti kapcsolat titkos volta eleve lehetetlenné tette... így maradtam egy szürke „barátnő" álruhában… bántott kicsit, hogy ebből az álarcból soha nem bújhattam ki, soha nem törhettem ki... nem nyerhetett más minőséget a viszonyom veled... hazugság volt az egész ..!
Jólesett volna, ha a születésnapomon (amiből volt legalább öt melletted) egyszer, csak egyetlen egyszer egy szál virágot valaki a kezembe nyom..., hogy biztos örülni fogok, hogy gondolt rám... Meg talán nekem is öröm lett volna adni, akármilyen jelt, pici szeretetgesztust... akármit... egy névnapi jókívánság sms-t... kis embermeleget... akár egy darab gyufaszálat átkötve egy kis cérnamasnival, hogy mint Andersen meséjében, ennek fényében egy pár másodpercig melegedjek, mint a mesebeli gyufaárus lány, azzal, hogy ez csak neked szól, csak neked... annak a szeretetnek, amit ebben az álarcban megpróbáltam én adni teneked...
Nem baj... ezt sem rovom föl... így is mentek a dolgok... jó volt minden... nem voltak hiábavalók a veled töltött órák... talán adtam valami kis többletet... s ezzel én is kaptam, nagyon sokat...
Nem tudom, mit gondoltál rólam úgy általában. Néha szerettem volna megkérdezni, hol a helyem abban a népes arzenálban, amelyben magad úgy helyezted el, mint akinek „családi állapota: nők"... Van-e becsülete e dimenzióban az első után következő(k)nek ?
Bocsáss meg, ha megsértettelek, amikor egy percre kedvetlennek mutatkoztam, s megtorpantam a szex ajtaja előtt... nem állt soha szándékomban... a túlhajtottság néha átmossa az ember agyát... s nem tud reagálni... kellően, kellő időben.

Bár nem kecsegtettél soha szép szavakkal, de mindig jöttél... s ez jó volt.
Jó volt, hogy erre a kis frissítő „oázisra" mindig lehetett számítani, hogy ettől mindig nőnek érezhettem magam... nem volt soha ilyen kiegyensúlyozott az életemnek ez a szférája, talán egy rövid ideig házasságom első éveiben... s ez mindig pozitív töltetet adott... ezeket az időnkénti kialvatlanságokat leszámítva.
Jó volt minden, csak a titokba kényszerítés volt baj.
S a kereteket kinövik... ugye... ???
S nem jött a képbe soha más (bár lett volna jelentkező)... kétszereplős maradt... az én oldalamról nézve legalábbis.
Szerettem, hogy jöttél mindig... Bár nem mondtál szép szavakat, de mindig jöttél, ha fáradtan is, ha külföldről is...
Szerettem hozzád bújni... szerettem a boltozatos melledre hajtani a fejem... s hagyni, hogy felkapjon, s elröpítsen a vágy... valami belőled sugárzó elemi őserő mindig hatalmába kerített... néha úgy éreztem, rokon lelkek vagyunk, hisz földik is vagyunk kicsit...
Néha nehezen viseltem a második, harmadik, ötödik szerepét... megpróbáltam nem venni róla tudomást... de sohasem fogadtam el... ki is akartam lépni mindahányszor a kapcsolatból... aztán mégis maradtam... beletörődtem... magam sem tudom, hogyan és miért.
Sokszor próbálom megfejteni, miről is szólt valójában az a legelső telefonhívás... s mi történt az utána következő 1-2 hétben... mikor aztán hirtelen elszántam magam és visszahívtalak, világos válaszommal a rejtett kérdésedre.
Sok minden történt azóta... s mi sem lettünk fiatalabbak.
Te kézben tartottad a dolgaidat közben, a magad javára... én meg öt-hat évvel öregebb lettem.
A könnyeim majd elapadnak..., mint maga az élet is egyszer.
Majd felszárítja a tavaszi napfény..., ha kibújik..."

A vámon és a réven – a 90-es évek

„Fölébrendsz-e…
Hogy letöröljed lankadt pilláimról
Az érted omló könnyek záporát.”

Petőfi merengő, kétségbeesett szavai jutnak ősz hajú eszébe. Ha most öreg volna, s nemcsak ősz, talán jutna most is egy csepp abból a záporból a földre.
Soha ne légy szerelmes.
Az leszel. Mert nem kerülheted el. Pokolra jutsz te is, élveteg barátom. S ha annyi nő öntött ki könnycseppet utánad, mint amennyi minden bizonnyal, akkor vigasztalásul megüzenheted nekik, hogy az élet belőled is kicsavart, kifacsart ugyanannyit. Keserű, fájdalmas könnyeket. Míg aztán kisírtad mindet – mint ahogy egykoron kiittad az összes neked rendelt bort –, nem maradt semmi. Újra útnak indulhattál, hogy szeress szerelem nélkül. Szeress tisztán, zavar nélkül. Le a szerelemmel, a fájdalmakkal, a fellángolással és a kiégéssel!
Míg eddig eljutsz, elpusztulsz néhányszor. Éppen annyiszor, ahányszor szerelmes voltál. Gyógyíthatatlan betegség, s csak akkor van szerencséd, ha a legélesebb sebészkéssel ki tudod metszeni magadból, mielőtt elterjedne minden szövetedben, megbénítaná izmaidat, leblokkolná az eszedet, megbénítaná a nyelvedet, s aztán lelökne oda, ahonnan vétettél: az általad elhagyott, beléd szerelmes nők könnyektől is megfosztott világába.
De sebaj, barátom. Mert a legmélyebbről lehet a legnagyobb nekirugaszkodással újra kezdeni – feltéve, hogy nem haltál bele.
Nincs senki, aki letörölné lankadt pilláidról a könnyzáport. De szerencsére nincs is már könnyed. Helyette nagy, nyitott szemeiddel oly távolra látsz, hogy csak csodálkozol: az előbb még megvakultál a szerelemben, s íme, milyen hatalmas a horizont, mely magához hív. Elérhetetlen, de soha nem ütközöl korlátba. S te, tegnap még korlátolt szerelmetes gyarló, ma ujjongsz. Megszabadultál minden béklyódtól, a kolonctól, melyet a magad nyakába akasztottál, hogy aztán akasztott bolondként nézd végig lelógó kocsányokkal elkerülhetetlen végzetedet. Kidobnak, elhagynak téged is, mint te tetted ezt oly gyakran másokkal.
Lélt, a hóhért felakasztják. Otthagyják lógni, míg képes nem lesz levágni magát. Háromszor is kötélen, s háromszoros szabaduló művészként vissza az életbe. Nők akasztották fel, lángoló szerelme tárgyai, hogy aztán nők mentsék meg, szeretni tudó, csendes szavú, tiszta hölgyek.

***

Dereng már a határ

Sajnálok minden szót, mikor mással beszélsz
Sajnálom a mozdulatot, amivel máshoz érsz
Sajnálom a tekinteted, mikor azt másra veted
Sajnálom a szégyentelen, kettősen elvesztett életet

Irigylem az utat, amit másnak mutatsz
Irigylem a jövőt, mi másnak nyújt futamokat
Irigylem a ráncokat, miket kezem már nem simogat
Irigyellek minden józan percedért, mely nélkülem szalad

(Valaki dobog a szívemen)

***

Megszabadulva egy-egy akasztófáról, szép élet kezdődött. Hogy aztán a vak sors őt, a rablót rabként újra kiszolgáltassa a bosszúálló szerelem következő királynőjének. Meddig még, Istenem?
Három szerelem, hárem-szerelem.

Az első hullám – forró égövben

Megegyeztek a válásban. Konokul, összeszorított foggal, ok nélkül. Az egyetlen ok, hogy ennek így nincs értelme, a házasság betöltötte szerepét, a gyerekek felnőttek és önállóak, s nekik házastársként nincs szükségük az eldurvult közös életre. Mindenki több külön-külön.
Hagyományos családi keretekben ilyenkor elkerülik a válást, átfestik a homlokzatokat, ha kell, külön lépcsőt építenek, megújítják a régi házat. Festenek, púdereznek. Ez nem tetszett volna Lélnek, gyűlölte volna, hogy meghamisítják a régi szép időket, csupán azért, hogy kényelmet nyerjenek a következő évtizedekre. Az utálkozás nem illett Lélhez, s feleségéhez nem illett Lél ivászata (vad nőzése, amelyről ugyan nem tudott, de amely ott hatott közöttük kimondatlanul), hangoskodása és eltúlzott vezető szerepe a családban. Ezért bár ok nem volt a válásra, ezernyi oka volt annak, hogy Lél felajánlotta az elválást. Egyelőre csak a mindennapok elválasztását, s majdan, „amikor tényleg meg kell tenni", a jogi, a valóságos válást is.
Egy család, amelyet tegnap még – látszólag – elszakíthatatlan kötelékek kapcsoltak szorosra, most hirtelen nagy ívben berepült a légüres térbe. Látták egymást fuldokolni a légszomjtól, kapálózni a szokatlan hideg űrben, de már nem segíthettek egymáson, ki így zúzza össze magát, ki úgy.
Lél kiürült. Eljött a bosszú. Az élet szétrúgta egy csapásra. Minden, amiért küzdött a családja jövőjét illetően, szertefoszlott.
A megelőző fél évben megpróbáltak még egy – akkor nem látszott annak – utolsó próbálkozást. Lél hosszas és lelkes próbálkozás után meggyőzte feleségét, hogy negyvenéves koruk ellenére adjanak életet még egy, harmadik gyereknek. Úgy érezte, hogy a szétsodródó szálakat összefűzi majd a kicsiben testet öltő szeretet, nevelésének lenyűgöző felelőssége. Maga hajlandó volt ezért mindent feláldozni. Hónapokon át egyetlen korty alkoholt sem fogyasztott, s – ezt csak ő tudta – megszüntette kapcsolatait minden nőjével. Felesége fel sem tételezte, hogy lehetnek nők. Készültek a gyerekáldásra.
Őszintétlenül. Felesége talán nem is gondolta komolyan az egészet, lehet, hogy csak időt akart nyerni, s látni szerette volna Lél alkoholtól tiszta éveit. Az első buktató fel is bomlasztotta a hatalmas tervet, melybe Lél belesűrítette minden vágyát. Harmadik gyereke lesz, Istenem!
Egy véletlen miatt összedőlt az álom. S ha már összedőlt, el is vitt nagy léptekkel a válásról szóló közös elvi megállapodásig. Lél így kétszeresen kiürült. Nem lesz kisgyermeke, s elveszíti a családját. Szüleinek brutális válásából magával hozta a fogadalmat, hogy ő soha nem tépkedi a gyerekeket apa és anya között. S mivel az anyjuk – az anyák, az anyjukat! – soha nem mondanak le gyerekeikről a férj javára, neki egyetlen választás maradt: az életét megcsonkító lemondás. Olyan száraz, kietlen lett az ébredése a megállapodás másnapján, hogy...
És ekkor csoda történt. Lélt megmentette ismeretlen belső ereje, a hatalmas életösztön, a *soha nem adom fel!* energiája. A várható letargia, behúzódás helyett, a részegség tév- és kiútja helyett kinyílt, mint tavasszal a virágok, mint az erős, hatalmas fák a fagy után, kizöldellt. Maga sem tudta, nem vette észre, hogy ez a hatalmas életerő rá van írva a törzsére, a rügyeire, s hogy mindenkinek szembeötlő, ahogyan (a lerogyás helyett) emelt koronával jár-kel. Izzani kezdett benne a vágy az újra. A feleségével eltékozolt szerelem és a cserbenhagyott családépítő szeretet után feléledt benne az ösztönös vágy a jóra, a szépre.

Ady izzása:
„Álljon előmbe izzó, forró nyárban:
Téged szeretlek, Te vagy, akit vártam”

Egy héttel később megtalálta. Nem mondta senkinek, még a lánynak sem – aki nagyon fiatal kora ellenére feleség volt –, hogy az első pillanattól kezdve forró égövi hullámok vették hatalmukba. A világ, Föld közepén érezte magát, tényleg, mint a forró égöv gyermeke: az Egyenlítő körül, a térítők között száguldott sebesen körbe, oda-vissza – s mindig a centrum, a szerelem felé.
S a lány ugyanott száguldott. Ő másként döntött a házasságáról. Soha nem válik el, mert egyszer igent mondott a hűségre. De soha nem fogja szeretni a férjét, mert az rabságban tartja őt, fegyelmezett, lélektelen, érdekházasságokra jellemző rabságban. Amelyből úgy kívánt szabadulni, hogy tudta: másban találja meg élete szerelmét.
Felrobbant a világ Lélben és a lányban.
Az oly sok eltékozolt érzés, szexuális csapongás és a mindent fel- és kiégető válási szándék halálra gyötörte Lélt, akinek a lelkében most minden arra vágyott, hogy betöltsék. Néhány hónap alatt eljutottak arra a felismerésre, hogy az Isten is egymásnak teremtette őket a jövőre nézve. S a teremtés közben az Isten egyben meg is fosztotta őket ettől az érzéstől. Hol a lány mondta, hogy igen, elválik azonnal, mégis, minden esküje ellenére, hol Lél érezte úgy, hogy hozzá kellene látni „otthon” a tényleges elváláshoz is, hiszen a feleségével már semmi nem köti össze őket, hol pedig mindketten együtt rettentek vissza attól a sok bajtól, drámától, amit a családjuknak okoznának. Különösen Lél érezte magát számára feloldhatatlan helyzetben. A válás még odébb kell, hogy legyen, a gyerekeknek szükségük van két-három évre, mire teljesen megérnek az önálló létre: addig szükségük van az apjukra és az anyjukra, bizony, együtt, amennyire lehet. A világ nem is vette észre soha, hogy egy eldöntött válást hordoz a négyes.
Lélben élt tehát az örökös kötelezettség, hogy másért a hozzá tartozókat el nem hagyja. Most éppen ezt készült megtenni. Hogyan álljon a gyerekei elé, hogy egy náluk alig idősebb lány az ő jövője?
S a fiatal feleség hogyan mesélje el szüleinek és férjének, hogy egy-két évvel az esküvő után felrúg mindent, s főleg hogyan győzze meg saját magát arról, hogy az esküben rejlő örök hűség írott nulla?
Egymáséi voltak. De csak titokban, a legnagyobb bújócskát játszva, amire Lél valaha is kényszerült. Ikrek jegyében született? Most élvezhette a kettős élet összes átkát. Új szerelme olyan perspektívákat nyitott meg lelki szemei előtt, amelyek elértek az új család megteremtéséig is, akár. Lél ebben nagyon óvatos volt még a képzelgés szintjén is. Istenkáromlásnak tűnt számára, hogy létező gyerekei mellé újakat álmodjon, más anyától. De az álom ott suttogott a fülébe: álmodj meg újra, minden nap, Lél.
Ám az Ikrek Janus-arca a másik oldalon torz vigyorral felelt. Nem, barátom, nem mész sehova. Nem fogsz szétrombolni egy másik családot. Nem fogsz a gyerekeidben sírást, könnyeket fakasztani, elmosódott arcvonalakat rajzolni gyönyörű fejükre. Nem kapsz mást, csak egy gyötrelmes – kalandot. Tedd a többi mellé!
– Undorodom Tőled, Ikrem! – ordította volna Lél vágyódó arca, de csak csúf fintort kapott a másik oldalról: ő volt az is.
Másfél év menny és pokol. A legnagyobb szerelem, amit Lél megélt. Vakon, érzéseinek kiszolgáltatottan, minden pillanatban rögtönözve és játszva az élet legfontosabb dolgaival, napról napra feldúlta sorsát a korlátozhatatlan szerelem. Ha valaha volt belé szerelmes csak egyetlen lány, asszony a sok mellékszereplő között, ha valaha szenvedett valaki miatta, és ezért elátkozta őt, akkor most az átok triplán fogott. Lél elvadultan szerelmes volt, s minden percben tudhatta, hogy semmi értelme.
Másfél évig tartott Lél és a lány tündöklése és bukása. Héjanász a zavarban. A lány szintén csaknem beleőrült férje napi átverésébe, a millió hazugságba, a Léllel kitalált közös programok hamis igazolásába otthon, házastársként érzelmi és szexuális érdektelenségébe, a férjtől érkező vádak elhárításába. Választaniuk kellett. Másfél év alatt szinte le lehetett élni egy egész házasságot, csak a közös gyerekek hiányoztak. A nyitó tűz és a páncél vastagságú elzáró jég két véglete között lejátszódott minden, ami nemes és felemelő, hogy aztán mint a pelyvát szórja szét a titkos jegyeseket, visszakergetve őket oda, ahonnan menekülni akartak.

Csokonai szavai:
„A tiszta szívet megvetette,
Ki őtet oly forrón szerette.”

S Lucifer boldogan felkiáltott: a pokolra veletek, drága gyermekeim!

***

A második hullámzás – jégmezőkön

Tévedések vidám játéka követte Lél tényleges válását, melyben végül mind a négy családtag megtalálta nyugalmát. Lezárult a bizonytalan korszak, melyben szirénhangok súgták: nem kellene elhamarkodni, ti összetartoztok, ennél szebbet kitalálni sem lehet, minden családban, minden házasságban vannak bajok, veszekedések. Nem volt könnyű kibújni a hangok hatása alól, részben, mert a valóságot érintették, részben, mert a válás soha nem ígér jót: mély, sötét, fekete, ismeretlen lyuk tátong a végén, főleg akkor, ha a szakítás enyhítésére nem áll ott a hívogató angyal a volt férj számára, vagy a herceg fehér lovon az asszony felkarolására.
A tévedések e vidám menetében Lél megtalálta régi önmagát. Nem érdekelte, hogy egy-egy kapcsolatban nem rejlik több, mint a szexuális újítás, avagy régen bevált módszerek alkalmazása: új testben új lélek, ez volt a hit, mely vezényelte jókedvű ország- és világjárásán. Kiürült személyisége a közelébe sem került váratlan érzelmi mélységeknek, oly határozottan szórta szét a szélben férfiúi spóráit, hogy biztos lehetett benne, a por virágra talál. Ment, mendegélt hetedhét országon keresztül, találkozott az angyalok hadával, és azok mindig útbaigazították, mondván: Jó úton jársz Lél, hiszen nem mész sehova!
Fél évtizeddel az után, hogy a láng a jég martaléka lett, Lél szükségszerűen kibújt a zúzmara alól, feltámadt égni vágyása, s ha már feltámadt, biztos lehetett benne, hogy eljő a szikra.
Edina személyében megérkezett.
A helyszín a szokásos, több évtizede nyitott kincsesbánya, melyet Lél fedezett fel magának annak idején: a szakmai konferenciák, a szőke szakik serény hada. Edina barna volt, de más tulajdonságaival a szőkék fölé emelte őt a sors. Hihetetlenül szép, egyenes, sudár termetét a legszebb ívben törte meg mellmagasságban két idom, hogy aztán a derék felé haladva karcsú lebegéssé-libegéssé módosuljon, mondják, mint a darazsaké, olyan az ilyen derék.
A többnapos konferencia résztvevői már felszálltak a buszokra, Lél téblábolt bizonytalanul, valami nagyon fontos hiányzott neki ezekből a napokból, valami, ami nélkül korábban soha nem ment haza. Egy lány visszalépett a buszról, mint aki lent felejtett valamit, de ezt nem találta, belebotlott viszont Lélbe, mondván:
– Ön nem jön velünk?
– Nem, mondta Lél, és megérezte a belebotlást.
– Kár, mondta a lány, s mivel nem akart tovább botladozni, átnyújtotta Lélnek a névjegyét. – Ha arra jár véletlenül – mondta nevetve.
Lél ritkán járt Pécsen akkortájt, most sem érzett újabb okot a távoli utazásra. Ezért néhány nap múlva felhívta Edinát, és megkérdezte, hogy nem szokott-e Pestre utazni.
– Nem, mondta a lány. – Mikor kellene?
– A hét végén. Hozza magával a tankönyveket, hátha tudok segíteni valamiben, tudom, hogy elkezdődött a vizsgaidőszak.
– Tanulni itt is tudok.
– Jó, tanuljunk könyv nélkül.
Ez így ment sok hétvégén. A fiatal egyetemistának nem esett nehezére az utazás, cserében Pesten végtelen kéjutakra nevezett be, s mellette szóljon, hogy soha nem ugrált le a vonatról menet közben. Mindig csak a végállomáson szállt ki.

Így ment ez sok hónapon át. Lél szép lassan ismét leépítette párhuzamos kapcsolatait – nem teljesen, csak a hőfokot vette alacsonyabbra –, mert lassan kezdte belé marni magát a métely.
Eleinte csak furdalta, aztán a velejéig hatolt, Lél kezdett belebetegedni.
Szerelmes lett, és ez öt éve nem fordult elő vele. Szerette az egyetemista lányokat. Kinyíló és hatalmasra táguló értelmüket. Szinkronban szimbólumukkal, a testükkel: kinyíló, táguló szemérmükkel. Mit hozott az elmúlt időszak? Sok év magány, össze-vissza kapcsolatok, egyik sem vitte sehova. Edinát illetően éppen dupla volt az évgyűrűinek a száma, mint a lányé, de ez a fát nem lombozta le, sőt: naggyá, erőssé, éltető erejűvé tette koronáját.
– Felköltözöl hozzám? – kérdezte egyszer a boldogságtól ragyogó lányt.
Nem kapott választ, ez bántotta egy kicsit. Magában úgy kódolta: a lány persze hogy felköltözik, talán csak meg akarja várni az év végét, vagy az egyetem teljes befejezését. Esetleg nem jut szóhoz az örömtől. Lél mindenesetre úgy viselkedett, mint aki megtalálta élete következő, igaz párját.
Ekkor már fél évtizedes viszony kötötte ehhez a korosztályhoz. Egyetemista lányok, fiatal asszonyok tették szebbé, változatosabbá életét. Mesternek érezte magát, tanárnak, vigasznak, a presztízs hordozójának. Nem akarta azzal áltatni magát, hogy a huszonéves lányok vágya a negyvenéves férfi. Sokkal inkább azzal magyarázta népszerűségét, hogy bölcsességével, tapintatával, szexuális kiegyensúlyozottságával olyan érzéseket váltott ki e lányokból, amilyennek korábban, kortársaiknál nem találkoztak. Soha nem adta oda magát teljesen, megtartotta a természetes távolságot, nem akart senkire rátelepedni, még kevésbé kisajátítani. Rendelkezett azzal a képességgel, hogy mellette mindenki maradhatott, ami volt. Kifejezetten megvetette a mesterkéltséget, a megjátszást, a rátartiságot. S ő sem volt más. Mindig tudhatták róla, hogy az, aminek látszik, aminek mutatja magát. Lél nem is vette észre, mily nagyon kezdtek felértékelődni e tulajdonságok a 90-es évek Magyarországán. Ahol a szó elveszítette rangját, az igazmondás elveszítette becsületét, Magyarország is kezdte elveszíteni önbecsülését, becsapni készült önmagát, mert a kor divatja a csalásra épült. A gazdagság kezdett azonosulni a galádsággal. Akinek gyorsan lett pénze, azt tapasztalta, hogy mindent megvehet magának, és persze mindenkit: újságírót, politikust, színésznőt, tévéműsort, parlamenti döntést.
A csalók könnyen megvették a nőket is pénzért, befolyást ígérve, mert pénzért legkönnyebben éppen azt tudták megvenni. Nem a kurtizánokról beszélünk, ők minden korban hivatásszerűen megvehetők. Hanem azokról a nőkről, akik eladták tisztességüket.
De minden ilyen fő áramlat megteremti az ellensodrást is. Minél több nő adja el magát, annál több lesz, aki arra büszke, hogy érzelmei, teste nem vehető meg. Talán ők lesznek mindig többen, mert soha nem fog kiveszni a nőkből a tartózkodás, a benső érték iránti elkötelezettség, s ezzel párhuzamosan az undor a közönségesség iránt.
Lélnek jellemzően nem volt pénze. Gyakran még annál is kevesebb. Minden jövedelmét elköltötte az általa vállalt és az élete részéve tett mecenatúrára. Előre elköltötte azt, ami majd bejönni látszott. Feneketlen tó lett a szponzorálás. Szívta magába Lél minden erejét.
S ezt pótolták vissza a nők. Adományuk vastagabb volt a milliárdosok pénztárcájánál. Testüket, lelküket adták, önzetlenül. Lél olyan erőt merített belőlük, mint soha életében, feleségeit leszámítva. Agglegényként élve nem kellett többé rejtőzködnie, senkit sem kellett erre késztetnie. Élete minden területén a legfőbb vágya és eszköze a nyilvánosság volt, mindig nyomorultul érezte magát a kötelező titkolózástól. Megkönnyebbült, hogy megadhatja nőinek, ami jár nekik: saját magát, mindenkinek annyit, amennyit kér belőle. És persze, amennyi jut, hiszen társválasztása távolról sem egyetlen mederben folydogált.
Edina felébresztette benne régen kihűlt élményét, a valakihez tartozás vágyát. A lány mindenben erre született. Szeretetében olyan puha és meleg volt, mintha mindig ezt gyakorolta volna két műszakban. Fiatalos, jókedvű lendülete sodorta magával a tartózkodásra hajlamos „tanárt”. Olyannyira, hogy Lél is feladta ezt az évek alatt kialakult nagymesteri szerepet, és egész viselkedésében a lányhoz, életkorához és szokásaihoz igazodó szerető lett.
De ez már kevésnek bizonyult. Férj akart lenni ismét. S kimondatlanul, titokban, még halkan sem sejtetve: apa. De csitt! Apa vagy! Ott a két gyermeked!

Jó, csitt.
De legalább férj.
– Költözz fel hozzám, kérlek, legkésőbb nyáron, a vizsgák után – mondta újra.
Kezdett szöget ütni a fejébe, miért nem kap választ most sem. Edina csendesen mosolygott, s másról beszélt. Lél látta magát, egész jövőjét felépülni újra, Edina szárnyaival megtoldva. Edina csak Lélt látta. Tetszett neki az egész viszony, el nem hagyta volna soha okos barátját.
És aztán Lél elkövette a hibát, szükségszerűen. Egyszer Edinát úgy mutatta be barátainak, mint leendő feleségét.
Ez volt az első és utolsó hibája. A lány semmit sem árult el érzelmeiből, úgy telt el a hétvége, mint mindig. Néhány nap múlva csörgött a telefon, amelynek hangszórójából (bár ezt abban a pillanatban még nem tudhatta) több hétnyi könny csorgott ki: Lél éppen most eleredő sűrű könnye.
– Nem megyek fel hétvégén.
– Menjek én?
– Ne. Találkozzunk félúton, Pakson, a halászcsárdában.
Ott Lél pislogott, mint a ponty a parton. A lány – szemében ugyancsak könnyekkel – elrebegte, hogy amitől félt, az bekövetkezett: úgysem tudná kiverni Lél fejéből, hogy ő semmiképpen sem akar férjhez menni, sem Lélhez, sem máshoz, neki még nagyon hosszú időre van szüksége ehhez.
– Nem baj, megvárom – motyogta Lél megalázottan.
– Úgysem bírnád ki, ismerlek. Most a legőszintébben megígéred, s legközelebb ugyanazzal állsz elő. Te nem tudod elviselni a nemet. Soha sem fogod tudni, mert olyan erősen élnek benned a vágyaid, a terveid. Te ettől vagy az, ami. Ezért is szeretlek. De megrémülök, összerezdülök, ha arra kell gondolnom, hogy feleségnek tekintesz, nevezel.
Lélben összetört öt év. Nem tudta, de most kiderült számára: az elmúlt fél évtizedben, a forró égövi lány elveszítése óta ide, Edinához vezette minden női szem, öl, ölelés. S már a magáénak érezte, tudta, oly sokáig várt rá, és nagyon kellett volna már... megállni, csendben lenni, jövőt látni.
Kifújta magát, felállt, a lába remegett, a keze bizonytalanul mozdult kézfogásra a lány felé, puszira nem is gondolt, olyan harag dúlt benne.
– Helló – mondta, és imbolyogva, mint akinek több hetes piálás után jártányi ereje sem maradt (tapasztalatból jól ismerte ezt az érzést), kidőlt az ajtón. Elvánszorgott az autóig, beült, és soha nem tapasztalt csigalassúsággal elindult Pest felé.
Jéggé fagyott.
Egyesek látni vélik, hogy másfél évtized elteltével még mindig ül az autóban, vezet, bár kissé lassan ér célba: állítólag véletlenül Pécs felé fordult vissza, s a város határában várakozik.
Valaki integet Pest felé a paksi halászcsárda küszöbéről, ezt is látni vélik ugyanazok.

Tajték és hullámtörés – forróhidegben

Mások mást láttak. Vélték, hogy Lél megérkezett Pestre. Bevetette magát a kocsmák mélyére. Sörsorozatai általában két hétig tartottak korábban. Most egy-egy menet négy-öt hétig elhúzódott, a sárga földig itta magát. Közben talált ott lent egy-egy lányt, a butik tulajdonosát, egy kozmetikust, egy biztosító ügynököt, két német turista diáklányt, ők megvigasztalták. A város egyik legporosabb utcáját elnevezte Champs-Élysées-nek, az ottani büdös kocsmát kinevezte Hotel Bristolnak, s bevetve magát Párizs eleganciájába, a pincérrel a szemközti piacról füstölt és fehér szalonnát hozatott minden nap, kitette a mocskos asztalra, hatalmas veknivel és nagy hagymával a kezében vidáman hadonászva tartott elnöki fogadást a diplomaták számára. Jöttek is a vendégek, zöldségesek, rég kirúgott újságírók, munka nélküli tudományos kutatók. Megalapították a franciaországi díszmagyarok társaságát, és szalonnával kínáltak meg mindenkit, aki a fejét csóválta.

Amikor szervezete nem bírta tovább, a lányok-asszonyok pedig őt nem bírták tovább, kidőlt egy egész hónapra, majd folytatta teljes erejéből. Így töltötte el az egész nyarat Monte-Carlóban, a Seychelle-szigeteken, Thaiföldön, rosszabb időkben Kenyában szafarin. Mikor magához tért, vágott egyet a szalonnából, de egyre nehezebben ment le a falat. Eltelt a nyár, elmúlt a vénasszonyok nyara is. Fogalma sem volt a paksi küszöbről, az integető lányról, régen kimosott magából minden fájdalmat.
Csendes vizekre vágyott leginkább, az óceán ringatására, Florida hullámaira, mely a forró homokban őt is megsimogatja.
Jött a tajték. Felborzolt mindent. Elsodorta, ami volt. Eluralkodott mindenen. Főleg Lélen.
Mintha megírta volna a sors, hogy Edina volt a figyelmeztető hullám a cunami előtt. S aztán megérkezett a soha nem látott áramlat, istenverés, természeti csoda, megtisztító erő.
Megjött a Széna téri lány. Csak úgy egyszerűen, minden figyelmeztetés nélkül, csapzottan, hogy belecsapjon Lél életébe. A helyszín a szokásos, Párizsban ücsörgünk, zajlik a forgalom, egy büdös Trabant leéli dicsőséges életének utolsó felvonásait, a levegő elkékül. A hab már régen leült a pohárban, alig megy le, Lél lassan kikészült az elmúlt két hétben.
Más emlékekben megírtuk már, hogyan menekítette ki innen Lélt a lány, amikor megígértette vele, hogy nem iszik, illetve nem találkoznak, ha iszik.
A bogárfekete szempár, a benne ülő értelem, a huncut gödrök az arcon elejtették Lélt. De csupán annyi történt volna, mint oly sokszor ilyen esetekben, ha a lány meg nem mutatja magát a munkában. Ha nem ég a keze alatt minden tennivaló. Ha nem gyorsabb mindenkinél, akit eddig látott Lél. Ha a memóriája helyén nem ül ezer gigabájt. És ha nem olyan forró a vére éjjel-nappal.
Lél nem ismerte korábban a forróhideg kifejezést. A hideglelésről hallott már, de mi lehet a forróhideg. Pedig tudhatta volna, maga is átélte egyszer: a 70-es évek elején túlhajtott szervezete nem bírta tovább, este otthon úgy rázta a hideg az ágyon, mintha száz ellenség tört volna rá, majd váratlanul fölszökött a láza 41 fok fölé, a mentők szirénázva vitték kórházba, ahol nem jutott el az ágyáig, gyomrából a láz végigspriccelt minden tartalmat a szobára.
Erről van szó, jön, zúz, elmúlik.
A legnagyobb szerelem. Isten mentsen tőle mindenkit. A cunami fogalmát csak később ismerte meg a világ, nos, ilyen a forróhideg szerelem.
Lél megkapott mindent, amire vágyott. A nála évtizedekkel fiatalabb lány minden fenntartás nélkül bízta rá szemérmét, tudását, egész életét. Lél egyszer azt mondta róla, hogy ő az anyja, a felesége, a lánya, a szeretője és a munkatársa egy személyben – de soha el nem venné feleségül. Mert megégetnék egymást. Jobb így, távolról.
Máshol e könyvben talán lesz okunk leírni, hogyan lettek férj és feleség, miként csörrent meg a telefon, a vonal végén Lél hangja a Bonn fölötti Petersbergről a Petersburg kastélyból, és miért érezte úgy Lél, hogy közölnie kell: eljött a házasság ideje. Alig egy évvel az után, hogy Pakson megfagytak valakik ketten.
Azóta tagadta maga előtt is, hogy házasságot szeretne kötni bárkivel. Mégis beütött a ménkő. Hatalmasat csapott Lél tarkójára, akinek nem maradt más választása, mint hogy kimondja:
– Ötven százalék valószínűsége van annak, hogy ez a házasság nem sikerül. De mi van a másik ötven százalékkal? Az hogyan derül ki? És a házasság próbája a házasság. Nincs semmi, ami rajta kívül eldönthetné.
Hiányzott minden feltétel a jó házassághoz. Nem volt jövedelmük, legalábbis fix nem. Nem volt közös otthonuk, legalábbis igazi nem. Nem volt munkájuk, csak az, amit másokért végeztek, mint önkéntes félkegyelműek. Nem volt semmi, ami fenntarthatta volna az eskü értelmét.
Csak a tűzként terjedő szerelem. Minden nap erősebben pusztított, ledöntötte az értelem oszlopait, beköltözött a jövő csarnokaiba és kisöpört onnan mindenki mást, születendő gyerekekben gondolkodott, miközben a majdani szülők minden éjszaka máshol hajtották le a fejüket – jobb esetben együtt máshol, más lakásában; rosszabb esetben különkülön, előző, megbukott életük omladékain. Szerelem lehet-e a megbonthatatlan érzés, ami a szeretkezés végtelen élményére, a közös munkára és a kilátástalanságból fakadó együvé tartozásra, egymásra utaltságra épül? Elég ennyi?

S ha mindez leépül? Mi lesz akkor a szerelemmel? Álldogál az utcasarkon, kegyelmet kéregetve az élettől, melynek bódult szerelmesként minden pontján hátat fordított?
Betegség dúlt Lél és a Széna-téri lány hatalmas szerelmében. Objektív betegség. A létfeltételek hiánya.
Biológiai betegségként a forróhideg a jéghideggel, a megfagyással kezdődik, s iszonyú lázba csap. Férfi és nő érzelmi viszonyában fordítva, ordítva: forrón indul, lázba csap, hogy aztán jéggé váljon. Hirtelen jégcsapok zuhannak az ember fejére békésnek hitt otthona tetejéről, az agyába fúródnak, megbénítják, s recsegve kérdezik: – Kell még szerelem, jeges?!
1988-1995 között hét év telt el. Hét gonosz év. S három a magyar igazság. Lél háromszor érezte úgy, hogy megtalálta szerelmét. Háromszor törte össze magát. Kiégetten bolyongott. Alkalma volt elgondolkodni azon, hogy vajon volt-e belé szerelmes akárhány nő azok közül, akiknek csak testrészeit nyújtotta, magát azonban soha nem adta.
Hányan sírhattak? Hányan átkozták meg? Hányan szerették mindig, talán egész életükben titokban?
Átkaik mindenesetre hatottak. Lélt háromszor döfte le a szerelem felnőtt korában.

Újra megtanulta, immáron végérvényesen, amit első házasságában oly tisztán megérzett már. Távozz Sátán, távozz szerelem, küldd hozzám derék szolgáló lányodat, az örök és tiszta szeretetet.

Nincs a világon senki, aki ne tudná ezt. S nincs senki, aki tehetne ellene. A Sátán és az Isten együtt vannak jelen.

Válása a Széna téri lánytól épp oly gyors volt, mint a döntés az esküvőről. Aminek nincs jövője, azt nem szabad erőltetni megalázó módon.
Második válása súlyosan érintette Lélt. Szerencsére nem volt idejük elhatározni magukat a gyermekáldásra, így csak a saját sorsukat csorbították, s nem tettek tönkre meg sem született életeket. Éppen akkor elvált felesége még sokáig maradt Lél legfontosabb szerelme, s ez így volt fordítva is: felesége, aki alig egyéves házasság után elment újra lánynak, még évekig Lélt választotta a maga szerelmének, senki mással nem pótolható férfijának. De a jövő elszállt előlük, csak a jelen szépelgett.
Viharos volta ellenére ez a házasság mély nyomokat hagyott Lélben, kitörölhetetlen érzéseket és tapasztalatokat. Semmi sem választhatta el többé ettől a korosztálytól. Úgy érezte, hogy a legnagyobb szakértője a fiatal női szívnek, vágynak. S megtanulta, amit oly kevéssé tudott két évtizeden keresztül: a monogám tisztességet. Ha meg akarod őrizni a véletlenül megtalált kincseket, akkor vigyázz rá minden percben, azokban a percekben is, amikor véred szerint éppen megcsalnád.
A tisztesség és a hűség nem osztható. Ha csak egy darabka is leválik belőle, az már nem ugyanaz, hanem csak az egész másik fele, fél, s soha nem lesz újra egész.
Pedig nehezen elhárítható, vonzó helyzetek sora kísértette Lélt házassága alatt is. Ha összevesztek néhány napra, vagy rossz szokása szerint eltűnt a kocsmákban egy-egy hétre (második házassága idején is), valami ismeretlen erő vonzotta felé a nőket. Nyilván a szemében ilyenkor ott ült a csábítás vezérlő sugara, s volt érzéke az iránt, hogy ki felé kell irányítania.
Egy éppen akkor ismertté vált, és később szupersztár pályát befutó tévés műsorvezető nő hívta magához, egyértelműen, kertelés nélkül. Nem ment. Egy külkeres lány – a sokadik ilyen biztos befutó az évtizedek alatt – látogatta sorozatosan és mindenféle ürüggyel az irodájában, amely irodának semmitől sem pirult volna már el az orcája, annyi mindent látott, s ez talán nem is volt ismeretlen a lány számára. A külkeres egyetemista egyszerűen gyönyörű volt. Mintha egy vadító arab Leilát, a démont keverték volna össze a legszebb székely lányarccal. Fiatal volt, húszéves, s minden vágya az volt, hogy éppen Lél mutassa neki az utat a kinyíló jövő felé, mutassa, s az Istenért, abba ne hagyja a mutatványt! Szégyen, nem szégyen, Lél néhány akrobataszám után unni kezdte az egészet, bűntudat fogta el hűtlensége miatt, s nem nyitotta ki többé irodája ajtaját e célból. A luxus szintű külker uszoda partján korábban, a házasságát megelőző években sok önként jelentkező pihenő pihe-nőnek mondott boldogító igent a gyors

és célratörő távozásra. Most azonban, házassága burkában egy mellcsoda mellett ment el részvétlenül, pedig a lány biztosította arról, hogy nagyon szép lakása van, és ő maga kedves vendéglátó lenne akár hosszabb időn keresztül is. Ilyen ajánlat Lélt lázba hozta volna élete bármely korábbi szakaszában, most azonban csaknem illetlen közömbösséggel tért ki az ajánlat elől – a szíve azért persze megszakadt egy picit.
Felfogta, hogy megváltozott. Ez még nem ment végbe, de az útról nem fog letérni. Zavarta nagyon, de megtörtént. Ahogyan véget vetett az italozásnak is. Ha e két nemes visszavonulás a bűnözés mezejéről időben nem is esett egybe, mindenesetre azonos életszakaszban történtek. Fáziskésés volt ugyan, de talán csak egy évig. Már régen nem ivott egy kortyot sem, amikor egymást követően még három lány járt nála egyazon napon – de mentségére szóljon, hogy régi kapcsolat volt mindhárom, újakat nem vállalt volna már. Régi, hűséges társainak mégsem mondhatta, hogy bocsánat, Lél elment, nincs itthon, és nem is jön már haza többé.
S láss csodát. Bekövetkezett ez a pillanat is. Maga sem tudta, mikor, miért világosodott meg. Egyszer csak megérezte, hogy ő nem azért van a világon, hogy az önként jelentkező lányokkal, hölgyekkel tartson kurzusokat. Hagyja a dagadt ruhát másra – igen, ezt kell tenni. S mikor végre elengedték egymás kezét második feleségével, mikor végre elemi ösztönnel tudták, hogy a saját jövőjüket árulják el, ha még mindig egymást szeretik, s mikor kimondták az utolsó érvényes búcsút az utolsó ölelésben, Lél már más ember volt.
Nem látta még maga előtt, hogy ki lesz az. De tudta, hogy huszonéves, csendes, jóságos, tanulni vágyó, magát odaadni tudó, önzetlen, az életre kihegyezetten kíváncsi, s egyben minden jóra és szépre igényt tartó, arra vágyó, attól boldoggá váló lány közeledik felé. Lehet, hogy egyszerre több is, de aki az övé lesz, köztük van.
Lél ekkor már régen nem ivott egyetlen mikrogramm alkoholt sem. Rohamos élettempója csenddé mérséklődött. Agresszivitása, erős meggyőző hajlama mások iránti türelemmé szelídült: inkább azt leste, ki mit gondol, mint azt, hogy mit akar ő elérni. Nem akart megszerezni semmit sem. Tudta, hogy aki most neki jár, ismeretlen, kiléte ködös, érkezésének időpontja megjósolhatatlan. De hogy jön, abban biztos volt. Egy, csak egy. Nem így akarta.
De. Így rendeltetett, mire eljött az ezredforduló, István megkeresztelésének, majd királlyá választásának millenniuma.
Ekkorra átfordult Lél élete is. Száműzte Lucifert, mert volt ereje hozzá. Nem fordult Istenhez, mert tudta, hogy a Jóisten nem szereti, ha valaki színleli a megtérést. Lél csak a mindennapi életében tért meg, a jót, a szépet, a tisztát keresve és megtalálva. Lelkében ugyanaz maradt, ami volt: gyarló ember, akinek nem jár a mennybolt.

Ezért dolgait itt e Földön szereti elrendezni.

Bár az ezredforduló óta sokszor érzi úgy, hogy Isten áldásával teszi.

Drágám

Meg sem szólalok és máris bánt a véleményem
Beléd halok meg, s te megátkozol minden éjjel
Miért vagyok megverve az eredendő szenvedéllyel
Mit neked úgyse adhatok, ha át-átjössz silány kéjjel
Mondd, miattad, belőled, tőled vagyok? – *s ha meghalok..?*

(Valaki dobog a szívemen)

***

Levél a női lélekből:
„Az árban sodródva

Az általános erénytelenségben, a vélt szexuális szabadság útvesztőiben hánykolódva, szenvedve, sóvárogva jobb társra, szeretetre, boldogságra, hol van már a tavalyi hó, hol van a régi nők toleranciája, hite, becsülete, tisztasága, kitartása, keménysége, önfeláldozása a maiakból? Hisz a régi értékeket a mai kor rég a történelem szemétdombjára hajította, de helyette nem talált jobbat, és ezért mindenki szenved, mindenki. Hol vannak ma olyan nők, akik feláldoznák magukat, vállalnák a börtönt és száműzetést, vállalnák a küzdelmet a frontvonalban? És hol vannak azok a férfiak, akikért érdemes lenne? Mikor ma minden fogyasztási cikké züllött, és a szerelemből jószerivel annak testi oldala, a szex maradt, annak is a könnyű, az eldobható változata. Ma már talán mosolyognak is a mai fiatalok a szerelem szón, s már nem is tudják pontosan mit is jelent! Ma kapcsolat van csak, vagy szexpartner, nem szerelem !!! Nagyot változtak a mai társadalmak és mi is bennük, mint ahogy az idők is változnak visszavonhatatlanul. Az emberi természet egyik alapvonása, hogy amiért nem kell megküzdeni, annak értéke is csekélyebb lesz, vagy nincs is egyáltalán. Így van ez a szerelemmel is. Nincs értéke. S aki nem akar ebbe az érték nélküli „értékrendbe" belesimulni, magára marad, vagy ha mégis a magánytól való félelmébe engedményeket tesz, maga is a többiek értéktelen sorsára jut akarata ellenére, vagyis sodródik az árral. Aztán a bukottak lassan megtöltik a kórházak pszichiátriáit. Ez a mai közszellem, tömegkultúra vagy – kulturálatlanság.

Igen rengeteg sztorit hallani minden sarkon. De hát legtöbbjében a hölgyeknek még a nevét sem lehet tudni. Névtelen hősök jelentéktelen futó kalandocskákkal. De te miért nem tudsz és nem is akarsz szelektálni? Valami feldolgozhatatlan traumára kívánsz állandó bizonyságtételt, valamilyen félelem, bizonyítási vágy hajt? Miért fogadod el azokat a kínálkozó alkalmakat, amelyek számodra csupán kérészéletű kalandot jelentenek, beleértve engem is? Elfogadod, mert jó étvágyad van, mert nem akarsz kihagyni semmit, még egy kis nyári futó záporhoz hasonló villanásnyi élvezkedést sem? Nem hiszem, hogy van olyan nő a földkerekségén, aki beéri a szeretet és szerelem nélküli testi kalandok sorával, csak azért, hogy egy újabb strigulát húzhasson az esetleg vezetett eseménynapló megfelelő rovatába. Nem hiszem, mert valahol mindenkiben bele van kódolva mégis egy kis Zrínyi Ilona, meg egy kis Lórántffy Zsuzsanna és Szendrey Júlia, az, hogy egyszer az életben valaki mellett, a saját ura és királya mellett királynő lehessen, vagy Jeanne d'Arc, a magányos hős, a mártír.

A férfiak szeretnek komoly perceikben monogámiáról beszélni, de közben érezni, hogy ez csak képzelet, a valóság másutt van, ez nekik csak egyik énjük, a másik továbbra is a kalandra éhes ragadozóé. Lehet, hogy a kettő viaskodik is egymással, de túl gyakran győz az éhség.

Miért is volt a szakítás köztünk, ha oly nagy volt a szerelem és vágy? Hisz éppen ilyenkor kellene, hogy erős legyen a kötelék és kitartás, a körülmények ellenére is. Hol van Thököly elszántsága, ereje, sírig tartó szerelme Ilonája iránt, akit élete árán mentett ki Bécsből, fogolycserével, akit nem érdekelt többé a fejedelemsége, a kurucsága, semmi már, csak hogy megmentse nőjét? Nem érthető az erre vágyó férfiak életében a sok nő. Vajon igazolható-e és mivel? S milyen erkölcsi tartalmakra világít mindez rá? Mi a tanulság? Hol van a katarzis? Megtisztulás nélkül irány a következő?!

A futó kalandok alanyainak, az érintett nőknek mit érdemel a sorsuk? Mit kapnak cserébe odaadásukért? Tőled mit kapunk? Köszönetet, vagy még azt sem? Egy szál virágot? Vagy még azt sem? Az elhagyottak nem pörölnek, félreállnak, mint Arany János, ha egy lócsiszárral találkozott, aki felverte sárral – csendesen és kifosztottan, tán valamilyen emlékkel és tanulsággal a tarsolyukban. Fájó tanulsággal…

Bezárták nálunk a bordélyokat s a végén mindenki a szexipar kiszolgálója lett, olcsón vagy netán ingyen? Ingyen prosti a nő?! Züllött lett az egész világ, s bennük maguk az emberek is. A legkisebb befektetéssel a legnagyobb haszon lett az elv.

Mikor ezeken a dolgokon futtatom elmém, néha azt gondolom, hogy igaza volt a vallásos világnak. A nő szervezete az utódok létrehozására és nevelésére teremtetett. A vallás ezt védi, okosan és joggal, hogy az emberiség

fenntartását, a nő és a család nyugalmát ezáltal is biztosítsa. A vallás paráznaságnak tekinti a gyereknemzési célon kívüli szexualitást. Nem szórakozás ez! Jó buli?! Nem. Nagyon is, és véresen komoly. Az életet könnyen el lehet játszani, s ami eljátszatott, már soha többé nem hozható vissza. A nőknek most is szükségük lenne – jobban mint bármikor – ilyen védelemre, mert nem védi őket semmi és senki attól, hogy ki ne használják, be ne csapják, boldogtalanná ne tegyék őket, és ne kergessék fölösleges élvhajhászatba, zsákutcákba... a semmibe, a nihilbe... mert vele a társadalom is a mélybe zuhanhat.
Amikor őszintén beszélgettünk egymással, s nem kellett tekintettel lenned női érzékenységemre, sok forró kalandról és lángoló éjszakáról számoltál be, de mintha valami ridegség fogná mindezt körül. Szívtelenség, talán önzés is, mikor nem fontos a másik egy határon túl, talán cinizmus is, felelőtlenség, érzelemnélküliség. Vagy akaratgyengeség, kritikátlanság, az erkölcsi érzék hiánya. A vallási korlátok leomlásával mennyire elszabadulhatnak az ösztönök és mennyire értelmetlen, megalázó játszmákba képesek belegyalogolni az eltévelyedettek.

Szenvedélybetegséggé válhat mindez… amitől nehéz szabadulni.
Popper Péter mondta: Ne tegyünk semmi olyat, amely sérti erkölcsi érzékünket, vagy megalázónak érezzük. Inkább vállaljuk a magányt! Igen, vállalni kell a magányt. Nem könnyű, de összeszorított fogakkal, mégis el lehet jutni a visszautasításig. Ezt kívánom minden olyan nőnek, akinek még mond valamit Szent Margit és Erzsébet, Zrínyi Ilona és Szendrey Júlia neve, mert nemcsak hogy nagyon sok szenvedéstől megkímélnénk magunkat, hanem vissza is nyernénk régebbi tekintélyünket, derűnket, bizakodásunkat, büszkeségünket, szenvedélyünket, szerelmünket, cselekvőképességünket és talán a kihalástól is megmenekülnénk, ami felé már jó ideje kitartóan araszolunk.
Azt hiszem, sokan ma is boldogabbak és kiegyensúlyozottabbak lennének, ha nem éppen a dühöngő kommunizmus nihilizmusába, romboló erkölcstelenségébe, hitetlenségébe és léleköl kilátástalanságába születtek volna bele. De a jövő nemzedékeknek azt kívánom, hogy valahogy találják meg önmagukat, és találjanak ki ebből a mindent elárasztó, a szívörömet távolról sem ismerő élvhajhász dzsungel kilátástalanságából. S akkor a nemzethalál víziója is talajt veszthet. S valahol a boldogság szigetére is rátalálhatunk.
Köszönöm a leveledet, s hogy meghallgattál. Nem hiszem, hogy hatottam Rád. De talán egyszer mégis majd…”

***

Derengésben
Tovább feszít majd szép szíved hiánya
Vesztes az, ki kényes viszályban szeret
Ha már a múlté a dúlt idill vak világa
Mikor a valóság könnyen megreped –

– akkor tedd vissza megfojtott szívemet. *(Valaki dobog a szívemen)*

***

– Megérte?
– Meg. Nem lehetett másként. Valamilyennek születünk, és ha szerencsénk van, később a jellemünk, az életünk ezen a vonalon erősödik tovább. Legalább hűek maradunk önmagunkhoz. Sokkal nagyobb baj, igazi veszély a meghasonlás, a szerepjátszás, a karriervágyból elkövetett megalkuvás. Maradj az, ami vagy – ez nem kevés.
– Te ilyennek születtél?
– Milyennek?

– Nőket halmozó hímnek?
– Nem, dehogy. Senki sem születik ilyennek. De születésem magában hordozta az örök kezdeményezést, a jövő kergetését, azt, hogy ami ma megvan, az abban a pillanatban már nem is érdekes számomra. Amikor más a jelent simogatja, én már a jövőben járok, járatlan utakon is.
– És ehhez miért kellett annyi nő? – Ősz hajú megcsóválja fehér fejét. – Soha nem fogom megérteni. E nélkül kevesebb lettél volna?
– Igen, sokkal kevesebb. A nőknek köszönhetem az önbecsülésem szilárdságát. Ha a férfiakkal vívott folyamatos harcra szorítkozott volna az életem, már régen elfáradtam, elfásultam volna, s bizonyára vissza is vonultam volna abból az aktivitásból, melyet ma is élek.
– Te vagy az ikrem. Nekem nem hiányzik ez az érzés, amelyről beszélsz. Nekem elég, ha ránézek megannyi gyerekem buksi fejére, csillogó szemére.
– Őket én is látom. Ők az életem. De el kellett jutni hozzájuk, s nemcsak szülőként, hanem szerető emberként is. Szeretni pedig csak a nőkön keresztül lehet megtanulni. Én azt is szerettem – ha csak egy órára is –, akit életemben egyetlen egyszer láttam test test elleni nemi küzdelmünkben. És ez a lényeg. Megtanultam ezer módon szeretni. Megbecsülni másban azt, ami neki fontos, függetlenül attól, hogy magam követném-e, akarnék-e olyan lenni. Szeretni lehet a színt, a szemet, az érintést, a kibontakozó vágyat, az ismeretlen iránti bizonytalanságot, az önzetlenséget, a vadságot, a meggondolatlan érzelmi kitörést, szóval mindazt, amit nőről nőre szállva láthattam, érezhettem. S hidd el: most, hogy gyerekeim harmadik generációját nevelem, most, hogy két korosztály vált felnőtté a kezem alatt, s mostani kisgyerekeim kérdő szemei mondják kimondatlanul is, hogy „apa, felnevelsz bennünket is?”, nos, most tudom csak igazán, hányféle szeretet van. Mindenkinek jár a saját magáé. S megtanultam megadni ezt. Nők révén jöttem rá, mert csak velük lehetett.
– De figyeltél-e rájuk akkor is, amikor elhagytad őket?
– Nem, kivéve a feleségeimet a válás után. Nem. Mert soha nem ígértem mást, mint pillanatnyi szeretetet. Megváltást az éppen megoldhatatlan érzelmi zűrjükben. Érintést, mely még nem érte el őket addig. Jó szót, a saját igazukat, melyet hiába kerestek. És ha csak egy órára kapták meg, hálásak voltak érte. S ha egy évre, többre, akkor azért szerettek is. Soha egyetlen zokszót nem hallottam utólag, egyetlen vádló mondatot, kérdőre vonást.

A szivárvány rövid életű, és mégis csodálatos, ezerszínű. Kibogozhatatlan, követhetetlen színorgia egymásba ömlő, átáradó tömege. Hogy aztán oly gyorsan elszálljon, amilyen váratlanul felragyogott az égen.

Szétszakadt szivárvány

A kettétört, szétzúzott, s aztán darabokra hullott, semmivé porladt szivárvány – egész szomorú sorsa – nagyon elszomorított. Én még soha nem láttam ilyen gyönyörű életet kudarcba rohanni. Ezer színben fénylett, azt hittem, meleget ad, szór rám, hogy bearanyoz engem is, és most hatalmas üres lyuk tátong fent a helyén.
Az én szelíd képzetem varázsolta élőnek a felhők alá, az eső, a zápor mögé színes pici babámat, a szivárványt. Benne volt minden szerelmem, minden eltűnt remény. Percekkel ezelőtt a Nap rajzolta meg sugarával, ekkor még szikrázó volt, s csak az enyém. A könnycseppekként csordogáló meleg nyári eső párája szedte égi csokorba a Nap ömlő fénysugarait, ömlött a levegő forró nedve, párád rám, a párodra, kedvesem. Néztelek, kedélyesen pompáztál, orgiákat idéztek a bomló színek, tele voltál bujasággal ott fenn az égen.
Most aztán hirtelen tomboló, irigy szelek, viharos lökések kapaszkodnak a szivárvány-szoknyád szélibe, rám hajolnál újra, mintha csókért nyúlnál, de én már észrevettem a kétségbeesést, amikor összeszorult az ajkad, s leesett az első szélrázta szivárványgyöngy a nyakadról, zuhant bele a tihanyi mélybe. Szaggattak az idegen déli

fuvallatok, te átkaroltál volna még – ilyenkor mindig megteszed, ha elveszítésemet érzed. Pedig tündökölsz még, bíborvörös a hátad mögött a tér, de bal és jobb oldaladon most éppen leszakad aranyos lábfejed, hangtalanul a tóba. Riadtan nézek fel.

Nem fogom elhinni soha, hogy e tüneményt, az enyémet széttéphetik a láthatatlan sunyi viharok, alattomos suttogásaik, felhők közötti pletykálkodásaik, a rosszarcú, a szépreféltékeny modortalanság. Egy rég elfeledett némber, felhő vágtat most feléd, kielégítetlen hajlamaival, bosszúvágyaival, belemar esőáztatta, napbarnított szemeidbe, te hirtelen elveszíted a lelkedet, az erő elhagy, az erő, ami a zivatarok utáni váratlan, légies szépségből, a friss levegőből, víz és fény szerelméből táplálkozik. Elhitetted velem, hogy át tudod karolni az egész világot, s a teljes kör minden pontján, ég és föld között mindenütt ott vagyok én, a komoly férfi, éppen és mindig én, mert én vagyok a te egyetlened, a te egyetlen ellentéted.

Most egy villám csap át rajtad, megvakít mindenkit, aki téged csodált. Sűrű, fekete ordas felhők tolakodnak eléd, közénk, hang nélkül zokogva összeomlasz, még csak nem is rám, aki erre várok minden árva szivárványlány láttán, hanem száz kilométerrel odább, keletre szöksz. Elolvadsz máris a mindjárt újra rekkenő nyári forróságban. Egyetlen nagy, megtisztító eső, tiszta szerelem utáni vágy adott volna értelmet, mióta élek. Megfagysz most te is, jégcsillogássá keményedsz a felhők kegyetlen hidegében. Keresed máris az új napot, amelynek aláfekhetsz ismét egyszer, valahol, ahol már nem is látlak, a tízperces szivárványcsillogásért. S aztán megint továbbszaladsz a következő ismeretlen párák útján, s már nem akarsz emlékezni, hogy volt egy párod itt lent a földön.

(Dallam az éjben)

II.

A HÁRMAK – VEZÉRLŐ CSILLAGOK

Előre egy szó

Az irodalomtörténészek szerint a 19. század legszebb magyar házassága Petőfi Sándor és *Szendrey Júlia* között köttetett.

Szűkmarkú ez az egyébként rajongó tétel. Petőfi házassága szerelmével – frigyük két éve és azt követő halhatatlanság – a magyar irodalom legfényesebb együttléte. A világirodalom legtündöklőbb hűsége, a legszebb szerelmes versek forrása. Számomra.

És a magyar történelem legszebb házassága is. Csak kettő hasonlítható hozzá.

Rákóczi Ferenc fejedelemé *Sarolta Amália* hesseni hercegnővel, akinek semmi köze nem volt a lázadó magyarsághoz, de aki életét áldozta volna, hogy férjét kiszabadítsa a bécsújhelyi halálos cellából. Aki ugyanazon percben azt is tudta, hogy soha nem láthatja többé urát, hogy éppen megszületett és hamarosan éppen megszülető fiai nem fogják ismerni apjukat, hogy rájuk szolgasors vár Bécsben. A hercegnőnek mindennél fontosabb volt a férje élete. Így egyesült a magyar kuruc vér a német hűség vérével, örök dicsőségükre.

És ugyanilyen heroikus Rákóczi anyjának, *Zrínyi Ilonának* a házassága Thököly Imrével. Amikor a kivégzett Zrínyi Péter lányát, Ilonát, akkor már két Rákóczi-gyermek anyját Munkácsról Bécsbe kényszerítik, elszakítják gyermekeitől, és persze férjétől, a szökésben és száműzetésben élő kuruc fejedelemtől. S mikor évtizedes késéssel elérkezik az egyetlen pillanat, hogy fogolycsere révén bukott férje után mehet a kilátástalan messzeségbe, a megvert török szultán birodalmának ismeretlen világába, távoli török zugba, akkor úgy dönt, ahogyan talán egyetlen feleség sem tenné. Tudja, hogy nem láthatja többé az osztrák császár által túszként kezelt lányát és fiát, Júliát és Ferencet, látja lelki szemeivel, hogy saját vérét veszíti ezzel, véreit, mégis a bukott férj sorsát követi, a levert magyar vezérek keserű életét vállalja: a száműzetést. S ott is hal meg, messze Törökországban – már nem tudhatja meg, hogy dicsőséges fia, a hajdani kis Ferkó ugyanabban az évben, 1703-ban elindult ősei, köztük anyja nyomán: útnak indult, hogy a szabadságáért ő is feláldozza szerelmét. Hazájáért feleségét, gyermekeit. Mint az anyja.

Petőfi tőlük tanulhatta e kettős választás drámáját, nem csak versben, hanem tettben is.

Ez a könyv minden sorában emlékezni akar a magyar nemzet legnagyszerűbb asszonyaira, akkor is, amikor talán profánnak tűnő mai, ezredfordulós történeteket mesél el. A szerző szeme előtt bálványok lebegnek az íráskor: Zrínyi Ilona, Sarolta Amália, Szendrey Júlia. Három nő a magyar asszonyok önfeláldozó világában, Mária országában.

***

Máriát idézi a könyv alcíme, a Napba öltözött Asszonyt, Jézus anyját. A magyarok Nagyasszonyát. Lél hosszan elmereng. Megrázza a fejét, és bár istentagadás, leírja: az ő Napba öltözött női nem ilyen magasztosak. Testük igazi, lelkük bonyolult, természetük csapodár, és mégis: a Napba öltöznek mindannyian.
Neki. Nem tud különbséget tenni rossz és jó, nemes és nemtelen, gyarló és fenséges között, ha nőről van szó. Nem tudott. Most már tud. Megtalálta végső nőjét, és feltette a fejére azt a koronát, melynek gyöngyszemeit, aranypántjait, rubinjait és brilljeit egyenként kellett volna ráilleszteni a sok szép fejre. Ő megspórolta, összegyűjtötte azokat, koronát készített belőlük, a Nap fényében megfürösztötte, és egyetlen határozott mozdulattal feltette azokat a majdan mindent – az ő lezárult szemeit is – megsirató asszonya fejére. Valamennyi smaragdban bent fénylik valaki más is, a tőlük kapott szeretet, a náluk megtalált kéj, bűn és bűnhődés, testük vonagló öröme. A Napban benne rejlik minden nőjének minden belső sugára. S a Nap koronájában mindegyikük külső ékessége, tüze, ragyogása és örökkévalósága.
Lél Máriára gondolt, aki megszülte Jézust, és úgy érezte, őt ezer – jó, ez túlzás, néhány száz – Mária szülte olyanná, amilyen mára lett. S most visszaadja az ő egyetlen asszonyának ezt a tengernyi elnyert kegyet. Hálával gondol e pillanatban minden nőjére, azokra is, akiknek még a nevét sem volt ideje megkérdezni, olyan gyorsan fel- és alámerültek az egyszeri bujaságban.
– Tőlük mit kaptál? Semmit!
– Amit adtak magukból, az akkor, ott a mindenük volt. Ne feledd: egy nőnek a teste a mindene, de azt csak, csakis lelke mélyével adja oda. Sokan pénzért, de róluk most nem szólok.
– Micsoda idétlenség! Lefeküdtél valakivel, találomra, italtól hevítve, s a lelke mélységéről zagyválsz, miközben a neve sem volt fontos.
– Ma már tudom, amit te csak évtizedek múlva tudsz majd, fiatal barátom: egy nő soha, egyetlen másodpercre sem létezik a lelke nélkül. Ne becsüld le azokat, akik csak egy órát kértek tőled, akiknek csak egy órára futotta belőled. Akkor ők a mélyükbe fogadtak, oda, ahonnan az élet születik. Az a hely az ő szentségük. Mondtál egy fohászt, hogy ott járhattál újra és újra? Ha nem, nosza.
– Vicc. Ők ugyanazt akarják, teszik, nem többet, csak ugyanannyit adnak, mint mi férfiak. Minek az érzelgősség? Csak a gátig nehéz eljutni, ha odaértél, gázolhatsz benne kedvedre, kedvükre. Ha átadta magát, nincs megállásuk, már nincs mitől félned, tűzhányók forróságát árasztják beléd.
Az őszhalántékú eltűnődött, biccentett. Igen, hihetetlen nehéz eljutnunk nekünk, aggályoskodó férfiaknak, gyávaknak, tapasztalatlanoknak, komplexusokkal sújtottaknak és fontoskodóknak, szinte lehetetlennek tekintjük, hogy ölbe jussunk, hogy ölre menjünk a nővel, a nőkkel, de ha eljutottunk a kritikus pontig, ha először megadták magukat, akár csak egyetlen másodpercre is, onnan már nincs visszaútjuk, elragadja őket saját termékenységre vágyó kéjes ösztönük.
– Igazad van, fiatal barátom – tűnődött ősz. Aztán maga elé morogta: – Legyen bár mindenben igaz ez a könyv, lesz egy hatalmas, tátongó rés az őszinteség oltárán. Mindhárom feleségemnek jár a tisztelet, hogy kihagyjam őket e különleges számvetésből. Ők *fele*-ség voltuknál nem sorolhatók be a hosszú menetbe. A *fele*im voltak vagy maradtak, nem besorozható tartalékosok.

Valaki engem is köszönt

Arcod fordítsd a végtelen reménynek
Napfény áldja éltedet virágporral
Jövőd így biztos gyümölcsöt érlel meg
Az éter halk szava neked írt dallam

Jelen szeme ragyog a múltad láttán
Az élet túlsó oldalát ne keresd
Főnix madárként szállsz, majdnem-holt bálvány
Hasadó hajnalok ébresztik lelked

(Az élet túlsó oldala)

Vallomás helyett

Mélybarnán felzokog egy hatalmas kerek könnycsepp
És tudom, hogy háttal állva látni könnyebb könnyed

(Valaki dobog a szívemen)

1.

Az „Élet” nevű alapítvány

Két pillanat: az első…

Lél vonatát törvény vezette az NDK-ból Miskolcig. Félig-meddig elhagyott barátnője delejes vonzást gyakorolt rá, nyilván szándékosan. Egymásra találásuk után csak két-három hét telt el az eljegyzésig, és onnan számítva két hónap alatt lepergett a homok az órán: Lél férj volt egy késő őszi délutánon, szakadó esőben. Hűséges, imádnivaló, szerető férj, tele derűvel – s egy egészen tele bőrönddel, melybe mindene belefért, amije volt. A másik bőrönd ugyanezt állította a feleségéről. Erős bizakodást érzett házassága, legtisztábban szeretett felesége iránt, ez különös, ismeretlen érzés volt, nem is foglalkozott vele túl részletesen. Lél néhány hónapja végzett diplomásként gyakornok volt, s egy megalázóan alacsony színvonalú munka végzésével bízták meg, feleségének pedig még csaknem egy éve volt hátra a diploma megszerzéséig. Lél nagy elszántsággal dolgozott, s felesége szintígy tanult, úgy tettek, ahogyan a nincstelen ifjú házasok szokták tenni a dolgukat.
Egyet biztosan tudtak. Olyan fiatalon vállalták a házasság szigorú kötelékét, egyetemi éveik alatt oly keveset engedhettek meg maguknak az élet szebbik, virágzó oldalából, hogy most belevetik magukat az örömökbe. Vagyis egyelőre előre búcsút mondanak a leendő gyereknek.
– Maradj a helyeden még három-négy évig, fiam – mondta Lél, mert tudta, hogy neki elsőként csakis fia születhet, Lél néven. Alig volt olyan dolog kettőjük között, amiben a felesége ennyire tökéletesen egyetértett volna Léllel, mint ez a három év.
– Maradj a helyeden még négy-öt évig, kislányom – mondta a felesége. Az egy év különbséget az okozta, hogy ő egy évvel később szerzett diplomát, ennyivel több szabad feleségi boldogság járt neki. Gyerekmentes. Mire is jöhetne?

***

– Mi a fene volt ez?! Ki van itt bent?!
Lél szinte semmit sem látott a sötétben. Ki is lehetne? A házinéni, akinek a szobájából nyílik az ő bérelt szobája (nem az övé, az öccsé, ő csak társalbérlő az öccse jóvoltából), csak reggel szokott átmenni rajtuk: mást nem tehet, rajtuk keresztül vezet az út a vécéhez. Most azonban sötét hajnal van, korom reggel előtt, így van ez január elsején, hideg téli reggelen, a kialvatlan szilveszterrel a fejében. Kettős sötét. Lenne.
Ha nem tettek volna ellene. De mert tettek, fényben úszott minden. Lél és ifjú felesége az év első reggelének kezdődő óráit széppé akarta tenni. Szoros ölelésben töltötték az elmúlt órát, lágy, hosszan elnyújtott erotikus dallamokkal köszöntötte testük a boldog újévet. Most is éppen önfeledten szálltak egyre magasabbra, amikor…
– Ki a rohadt fene?! Te is hallottad? – nyögött nagyot és fájdalmasat Lél, hangjában inkább riadtsággal, mint bátorsággal.
Felesége láthatóan fáziskésésben tért vissza az evilági dolgokra, mert először nem hallott semmit, mondta is, alulról felfelé súgva. Aztán újabb tompa puffanás, Lél összehúzta magát, hogy ha fejbe vágják, ne tudják eltalálni.
Csend. Néma, sötét hajnali csend. A házinéni odaát horkol. Ki lehet itt? Ki leselkedik? És aztán egy újabb, kisebb puffanás.
Felesége riadtan bújt ki Lél alól. Inkább csak kidugta a fejét. S hangosan felnevetett. Már Lél is sejtette, hogy nem kell félni a lopakodó ellenségtől, rájött az okra, amikor az orra hirtelen tele lett porral, s jutott belőle a szemébe is.
A felesége felfelé mutatott kacagva.
– Megnyílt az ég! Milyen isteni jel?!

Ha az ég nem is, a plafon igen. Jókora malter darabok hulltak alá, egyenesen Lél és felesége mellé, szinte súrolta őket, csak nem vették észre elfoglaltságuk magas hőfoka miatt. A plafonról, az ócska kis belvárosi lakás mennyezetéről három helyen hiányzott a vakolat, mely mellettük hevert ekkorra. Szállt a por, s Lél világosan felismerte: kicsúfolta őket az élet.

– Azt üzeni, hogy ti kis nyavalyások. Ez nektek a családi élet?! Az öcsédtől kizárólagosan ma éjszakára, csak neked való használatra kölcsönkért albérleti szobában köszöntitek a boldog újévet, s sietni kell, mert ő is jön haza nemsokára, addigra mindennel végezni illene. Egy düledező öreg életben kaptatok néhány órát. Ti, az élet nyomorult albérlői. Erre kötöttetek házasságot? Hogy a feleséged egy-két óra múlva siessen vissza a kollégiumi szobába, magolhassa a polgári jogot és a matekot, míg te itt körmölöd a doktori disszertáció szövegét január elsején?

Lél megértette, hogy a malter azt jelenti: ők együtt ennyi, ketten, egy nincstelen semmi férj, akinek a felesége szintén nincstelen matematikailag: a semmi fele, semmi. S hogy nyomatékossá tegye haragját és megvetését, az élet elküldte a nyakukba a százéves maltert, a port, a megaláztatást. Tűnjetek már el! Kisasszony! Várja a kollégium! Ott majd két hét múlva fogadhatja a férjét egy órára, annyit engedélyez a szobatársa kéthetenként. Úrfi! Addig meg körmöljön! És most vége, viszlát.

A por elszállt, leülepedett végre. Súlyos gond telepedett volna Lél és felesége vállára, olyan, ami megszabhatta volna egész jövőjüket. A malter világosan beszélt. Lélék azonban érthetetlen módon iszonyatos, véget nem érő hahotázásba kezdtek. Ha – amúgy oly gyakran – egyszerre kezdtek el nevetni valamin, annak soha nem lett vége, kifulladásig, a könnyezésig tudtak kacagni.

***

Semmi sincs ingyen. Lélék sem röhöghetnek ingyen, gond nélkül olyasmin, amin más joggal sírni kezdene. Két hét elteltével – amikor Lél engedélyt kapott az egyórás kollégiumi szexre – megtorpantak egy kicsit. Valami nem stimmelt.

Aztán vártak néhány napot, s tipegni-topogni kezdtek az egyetem aulájában, ahol találkoztak a menzai vacsora előtt. Kezdett kínos lenni. Felesége talán fehérebb volt, mint Lél, de ezt a bőrszínük eltérésével könnyen meg lehetett magyarázni, Lél alföldi legény volt, felesége északi típus (ahogyan Hamvas Béla mondta volna nekik, ha ismerték volna Hamvas Bélát).

S végül abbahagyták az önámítást.

Gyerek jön. Újévi, maltergyártású, porfödte gyerek. Porból leszel, porrá leszel.

Most még csak Lélék terve vált porrá, füstbe. Azon időkben nem volt nehéz abortuszt kérni, az orvosok minden további nélkül engedélyezték volna, részben felesége tanulmányai, részben anyagi helyzetük miatt. Hol neveljék a gyereket? A kollégium és az albérlet közötti villamosmegállóban?

Magyar ember azonban nem csibész. Eszükbe jutott ugyan a vágy négy-ötévnyi szabadságra, egyszer talán nyaralásra, valaha majd egy bulira, sőt, akár moziba is mehetnének egyszer... de az nem jutott eszükbe, hogy elvegyék valakinek az éppen most születő reménységét.

Lesz egy újévi kisbabájuk. Végül is teljesen rendben van minden. A vakolat tapintatos volt, amikor jött, ők már elmentek. A porfelhő csak az első percekben volt kínos, amikor elült, s meglátták az egymás izzadt képére ragadt pormaszatot, elementáris erejű nevetés tört ki rajtuk: ez a nehéz helyzeteket kinevető vidámság használni fog a kicsi jellemének. Mert nem kétséges tehát: a pici – *fiú*, mondta Lél, *lány*, mondta felesége – akkor már néhány perce élt, még nagyon elvontan ugyan, de már elkezdett készülődni a nagy életre.

Arra, amelyre most már hiába vár Lél és felesége. Kölcsönbe adták a kicsinek.

Kilenc hónap múlva a huszonhárom éves anyuka boldogan dugta férje kezébe a kicsit a kórház folyosóján egy hajnalon. Vele egyidős férje olyan esetlenül vette kezébe gyerm ekét, mintha nem is volna keze, vagy legalábbis az ősmajom átalakulási folyamatában nem vett volna részt.

Hát igen. Nagy baja volt Lélnek. Nem vitás, hogy hihetetlenül örült, tudta, hogy apa. De kinek az apja??!! Lánya született, csak egy kislány.
Lél visszanyújtotta feleségének a leánykát, és jó hangosan, hogy hallja mindenki, azt mondta:
– Vigyázz nagyon a kis Lélre.
Kislánya úgy tett, mint aki hallja mindezt. Szép lassan kitekerte magát a pólyából, megvetette a lábát jó stabilan, egyetlen szemvillantás alatt hátralendítette a jobb karját, és hatalmas pofont kevert le Lélnek.
– Apa – mondta nehéz helyzetekhez szokott vidám jellemével –, ideje megismerned a nőket!

Ébredés II.

Mélyen pihen édes álmod, könnyedre váltod életed
Könnyeket rejtesz szemed mögé, siratni mindig nem lehet
Táltos regél a titkokról, miket a kínok olykor feledtetnek
ÁLOM marad itt mindig minden, öleld csak a rejtelmeket.

A rejtjeleket, miket csak a te szemed ért
hisz' fizettél már eleget a szerelemért
a szenvedélyért, mely óvatlanul hozzád ért
s nem kérdezted, miért hal meg a virág a világért

Veled hajtottam álmodba megadó fejem
Dúdolgattam, volt-e már valaha ilyen. – Jó nekem
Elűztem a rossz, vásott víziókat a világ végére
Ha visszajönnek, melled lesz a bástyám, vegyél a szívedre.

Úgy hallom a messziből, neszedből, szerelmed illatából
Úgy érzem hellódból, hajad balzsamából, lépted dallamából
Úgy látom szemed sugarából, léted ébredésedből, öled vágyából
Tested összes hajlatából, hogy itt vagy megint, lány a Holnap álmából.

(Szem, fényvesztés)

… és az utolsó

Bőrönd a bőrönddel, kéz a kézben lépegetett apa és anya fél emberöltőn át. Apa építőmunkás volt, anya test és lélek gyerekorvosa. Mindketten ragyogtak pályájukon, s közben elveszítették a másiknak ígért fényt. Csillogás volt bőven, a tűzijáték égre szóló petárdákat lő fel, csodás minden, míg alá nem hull, s olyan csönd lesz, mint a pokolban: füst, sötétedés mindenütt, mindenki elmegy haza onnan, ahonnan eljött a hamis fénybe. Játék a tűzzel. Elteltek az évek, közel két évtized. Háttal álltak egymásnak, s mindketten azt a benyomást keltették, hogy egymást védik. Pedig csupán ellenkező irányban mentek.

***

– Elmegyek az orvoshoz. Kivizsgáltatom magam.
Amikor Lél meghallotta a félig-meddig véletlenszerűen csendes, odavetett szavakat, megnyílt számára az új élet, a jövő ígérete. Torkig volt sikereivel, részegségeivel, durvaságaival, pénzével és befolyásával. Gyerekre vágyott újra, kicsire. Aki visszahozza őt a családjába, visszavezeti a vad rohamok útjáról: vágták hatalomért, nőkért, féktelen szabadságért, sikerekért. S mihaszna. Mert közben szétrohadt a családja. Ő volt az erjedés baktériuma.
Lél okos ember volt. Tudta, hogy az idült folyamatokat nem lehet megállítani puszta elhatározással. Minden ugyanúgy megy tovább minden ígéret ellenére, hiszen a vágány nem enged módosítást. Hacsak…
Igen, mindent meg kell változtatni. Másik vágányt kell építeni. Új rendező elv kell. Lél ezt egy pici babában vélte megérezni.
– Minden más lesz – mondogatta két éven keresztül feleségének, aki egyrészt idősnek érezte magát újabb szüléshez, másrészt nem hitt Lél ígéretének. S volt még egy titka a feleségének, amit Lél csak sejtett, de nem akart elhinni. Talán úgy gondolta, hogy ő egymaga is sikeres tud lenni, minek ehhez egy erőszakos férj. Két éven keresztül elutasította a gondolatát is, hogy újra szüljön. Lél egyre kínosabban érezte magát. Igazán őszinte vágy élt benne egy kicsi iránt. Eszével tudta, hogy a kölcsönös felelősség visszaállítaná régi, közösen nagyszerű családot alkotó, önzetlen világukat. S most fel kellett ismernie, hogy ehhez nem kap bizalmat. Életében először találkozott azzal a feloldhatatlan – kimondatlan – váddal, hogy nem hisznek neki valamely lényeges dologban. Ezúttal a leglényegesebben. Egyáltalán nem foglalkoztatta, hogy tengernyi nője mellé hogyan tehetné oda a bölcsőt.
– Befejezem. A nőket is, a részegséget is. Az eltékozolt és értelmetlen közösségi erőfeszítéseket is. Másfél évtizedes kihágás után a családomnak élek – ezzel vigasztalta magát, amikor csalódásában az üvegek torkát nézegette, vagy felkelt egy tegnap még ismeretlen ágyból. – És éppen a feleségem vonja meg tőlem az újrakezdés jogát, lehetőségét?
Végtelen harag fogta el, ivott és nőzött, dolgozott és alkotott, haragudott és megbékélt, mint eddig is.
Felesége csendes szava megdöbbentette. Ő tehát még mindig a régi, az igazi. Az, hogy elmegy az orvoshoz és kivizsgáltatja magát, egy szerető, önfeláldozó asszony megbocsátó vallomása volt. Áttételesen azt jelentette, hogy felkészül a szülésre. Olyan váratlan áldás volt ez, mint a sejtek még nem is sejtett találkozása az újévi malter alatt egykoron. Hány év telt el azóta?! Két gyermekük, lányok és fiuk csaknem felnőttnek számítanak. És...
Üres, üveges az ő szemük is, amikor szüleik veszekedése elől elmenekülnek az irdatlan nagy ház – vár – valamelyik távoli szögletébe. Vétek ide a kisgyerek, vagy Isten kegyelme?
Lél egy csapásra megváltozott. Nem szólt semmit felesége mindent eldöntő szavaira. Átölelte, szótlanul kiment a kertbe, hatalmas friss levegőt szívott, nézte a várat – házat –, melyet úgy épített, hogy sok generációt szolgáljon a jövőben. Látta maga előtt a dédunokáit, a kertben eltemetett földi maradványa fölött a szépunokák hálás szemét. Másnaptól nem találkozott a hölgykoszorú egyetlen tagjával sem. Mindenki megértette, megsejtette egyetlen szófoszlányból, hogy a dolgok megváltoznak Lél körül, s vége a kapcsolatnak. Letette a poharat. Egyetlen korty alkoholt nem ivott hónapokon át, se születésnap, se karácsony vagy újév, se parti, se ünneplés – tiszta volt, mint soha életében kisgyerekkora óta. Saját szemében hasonlított a tervezett utódhoz – ártatlan volt és szeplőtlen. Aki nem tudta a változás okát, tehát egész családon kívüli környezete súlyos gyanakvást hordozhatott magában, voltak talán, akik rákra gondoltak, mások bizonyára elmebajra… ekkora változást nem lehet elviselni átlagos körülmények között.
…
Vagy négy hónappal később Lélt iszonyú stressz érte. Akkor már évek óta a gyerekeivel azonos gonddal építette, tartotta kézben az általa és barátai, munkatársai által életre hívott humanitárius, tudományos és művészi alapítványokat. Éjt nappallá tett értük, most, a picire várás makulátlan hónapjaiban még nagyobb erők szabadultak fel benne. Hogy egy csatornapatkány – egy kirúgott, mint kiderült, többszörösen büntetett előéletű, tényleges besúgóként az ő nyakába ültetett hivatásos besúgó, III/3-as spicli – mindenütt feljelentette őt, azon könnyű volt napirendre térni, megszokta már. A mindenütt szó szerint értendő: a Kádár-titkárságon, a KISZ KB első titkáránál, a Központi Népi Ellenőrzésnél, stb. OK – mondta volna Lél.

De hogy a vizsgálatokat azonnal be is indítják, bármilyen képtelenek voltak is a vádak!... mintha kapóra jött volna a hatalomnak, hogy újra elindíthatja a kutakodást, hátha talál mégis valamit most, két-három évvel a vele szembeni nagy kivizsgálások kudarca után. Léllel közölték a tényt: a vizsgálatok beindultak, álljon rendelkezésre.
Volt még egy kis dolga. Ekkor történt ugyanis, hogy az emberek ezerszámra kezdtek vállalkozói munkába. Tízezer számra kellett beadniuk a nyomtatványokat, amelyekhez mindösszesen egy-két kis boltban lehetett hozzáférni. Egy bizonyos szombaton, télvíz idején, havas esőben utcahosszúságú sorokban fagyoskodtak a „vállalkozók", az új világ hírnökei, szerencsétlen, megalázott emberek a nyomtatványbolt előtt, Lél munkahelyétől nem messze. Kinyittatta a tágas épületet, megszervezte, hogy a piciny bolt dolgozóinak egy része átjöjjön, az emberek fedett területen várakozhattak, ment minden, mint a karikacsapás, mindenki boldog volt…
Közben Lél szedegette össze az irodájában a dokumentumokat, hogy igazolja magát. De mit? Kizárólag a saját pénzüket adták be a nagy kalapba, a honoráriumokat, a megtakarításokat, teljesítményeik kifizetett jutalmát, s így gyűltek össze a milliók mások javára. S jön a csatornapatkány, harap kettőt, s ahelyett, hogy valaki kirúgná, meleg helyre engedik, s ő elkezd rágcsálni – III/3. S a hatalom hátradől, bebiztosítva érzi magát.
Ez lett Lél veszte, és pici babája veszte. Mert Lél bizony nem bírta tovább. A dokumentumokkal együtt előkotorászta a páncélszekrényből a derék jó whiskyt is, s mire kora délután bezárt a rögtönzött nyomtatványbolt, és mindenki örömmel vitte haza papírjait, Lél hatalmas adag előkészített dokumentummal az asztalán arccal lefelé dőlve mélyen és rendszertelenül horkolt az egy üveg whisky súlya alatt.
Mikor este hazament, nem kellett magyarázkodnia. Szemén, leheletén, járásán látszott, hogy brutálisan megszegte a maga által felállított szabályt, mely ünnepélyes ígéret formáját is öltötte: sem a kicsi megszületéséig, sem azután még sokáig nem fogyaszt egyetlen korty italt sem. Lél felesége nem mondott semmit, se orvosról, se gyerekről, se Lélről, se italról, helyette hisztérikusan összeszedte a párnáját, paplanját, és átment egy távolabbi ágyba.
Amely olyan távolra esett, hogy már soha többé nem kellett és nem lehetett visszajönni onnan.

Igazán szeretlek

Átsuttogtál hozzám záporozó könnyeden
Az ajkad nem nyílt ki, csak intett énnekem
Tudtad, hogy ezt így soha nem szeretem
De áthajlok hozzád, túl a szemeden
Vigyázva, meg ne sérüljön életem
Szívedből felszáradó könnycseppeden

Képet kérek, szépet, arcképet
Egy forgást, kéjes mozdulatot, ha érted
Mutasd meg a másik feled
Az én arcomat kérlek, ne lesd
Hagy láthassam, jobban melyik szeret
Melyik árulja el nekem testben a lelkedet
Az-e, amely bölcsen behunyt szemmel ad vágyjelet
Vagy az, amelyik kacéran tétova szemembe nevet

Veled újra mellém lép az élet
Te nem szólsz hozzá? – kérdeznélek
Véget érek nélküled, szó nélkül

Ha végignézed
Hogy az ágyadon
Hogyan nyúlok ki
érted.
Benyúlhat a lelkembe is
kis kezed
mutatóujjával
az újdonsággal
hogy mégis van hűség
átszorítod a nyakam
szűkül az artériám
mindkét szemed patakzik
könnyed nevetés
nem tudtam, hogy
ez volt az utolsó búcsú
a legutolsó a sok ezer
után.

Ha te sírsz, az az én sírom

(Valaki dobog a szívemen)

2.

Lángoló üstökös

Isten óvjon szerelmeimtől, ellenségeimtől megvédem magam is – Lél elmosolyodott azon, ahogyan módosította a nagy francia filozófus megállapítását ellenségeit illetően. Pedig mosolyra nincs oka. Mivel az Isten nem kellően figyel ránk – Lélre egyáltalán nem –, szerelmeinktől magunkat kellene megvédenünk. Nincs a világon senki, akinek ez sikerült volna. Olyan ez, mintha egy egyszerű ember elhatározná, hogy tizenöt percig kibírja levegő nélkül a tenger mélyén. Bátor gondolat, de az ötödik perc után nem sokat ér.
Lél második házassága a szerelem legszebb műve. Isteni alkotás.
Csodálatos, mikor a forró nyári éjszakában a milliónyi lusta, állócsillag között váratlanul, a semmiből felbukkan egy iszonyú sebesen vágtázó, szépségében utánozhatatlan üstökös. Le nem vesszük róla a szemünket. És egyszer csak ahogyan jött, eltűnik a semmiben, mi pedig állunk a sötét éjszakában. Nem is tudjuk, mi történt, mi volt az, álom vagy valóság, káprázott a szemünk egy percre, vagy holt lelkeink tettek egy hatalmas, őrjítő vágtát, csak mi, csak egyedül mi láttuk őket, köszöntek nekünk, s visszatértek a holtak örökkévalóságába.
Klári volt az ő vadóca. Elpusztíthatatlan jókedv, vibráló élet, pezsgés éjjel és nappal, égő munka, égető szemek. Elégetők is.
Egy lány, aki lemond mindenről, hogy az éj és a nappal pillanataiban állandóan mellette lehessen. Szüleiről, tanulmányairól, barátairól, jövedelméről, megspórolt pénzéről, leendő lakásáról, a megbecsülésről, melyet korábbi környezetében élvezett.
A szerelem értelmetlen, nem az értelem szüli és táplálja, hanem valami ismeretlen, a testben és a lélekben körbekörbe forgó szokatlan és megszokhatatlan felfordulás, megállíthatatlan erejű mozgás az ismeretlen felé. Valami, ami még soha nem volt, nem volt így, és jó lenne, ha örökké tartana. Minden korábbi egyensúly felbomlása, azért, hogy ellenőrizhetetlen új erőknek adjon teret. Szépség, melyet kergetni kell a fel- és elbukásig. Vágy, melyet minden pillanatban ki kell elégíteni, erőnk utolsó cseppjéig, a kiszáradásig. Felmagasztaljuk, ami eddig lent volt, s talán ott is a helye. S azt képzeljük, hogy éppen nekünk jár a mennyei varázslat, hiszen magasztosak vagyunk mi is, csak eddig nem adta meg az élet a csodát, kíméletlen, önző volt hozzánk, mert megfosztott a szerelem édes ízétől. De mi most megmutatjuk, hogy éppen ez lesz a mi egész jövőnk, a megváltásunk. Minden percben felemelkedünk a koszos valóságból az eszményi valótlanba, mert végre kiderült, mindig is odavalók voltunk.
Aztán egy rossz mozdulat, és valahogy megváltozik az irány. Száguld még minden, a sebesség csodálatos, de a végén észrevesszük, hogy reccsenő robajjal földet értünk, s a becsapódás halálos. Ami szép volt, most betört aggyal rútnak tűnik már, csak sajna elnémult szánkkal nem tudjuk kimondani. Bánjuk az utazást, de senkinek sem mondhatjuk el: szerelmünk szárnyalása idején kirúgtunk, cserbenhagytunk minden földi halandót. Korábbi barátainkat, szüleinket, testvéreinket, gyermekeinket, mert nyesegetni akarták szárnyainkat, ki tudja, miért! Kozmikus útra jogosító jegyünket szívesen becserélnénk egy pár debreceni kolbászra. De senki nincs körülöttünk, mindenkit elvesztettünk. A hentes elfordul…
Mi ez itt? Van, van itt valaki, mozog is talán… De jaj, ő az, meneküljünk, itt vonaglik mellettünk vérben és sárban a szerelmünk. Isten, csak most az egyszer segíts, híved leszek, csak ne kelljen őt látnom többé!
S a vonagló sérült felénk nyújtja kezét, és nincs mit tenni, meg kell fogni újra, megszorítani, letörölni, így ni… de jaj, húzz, ránt le magához! Már sárban a fejünk, lábunk, süllyedünk. Az imént még a fellegek felé szálltunk, most mocsár húz magába.
– Szerelmem – lihegi –, szerelmem, csak most még az egyszer add ide a kezed…
És odaadjuk, mert ő is annyiszor nyújtotta felénk, mikor nem volt egyetlenegy sem a világon, aki meg akart volna érinteni bennünket, aki legalább egy pohár vizet adott volna, egy kézfogást simító meleggel. Visszanyúlunk felé,

pedig most, most végre tudhatnánk, hogy ez volt az utolsó mozdulatunk itt e földön: együtt süllyedünk el a végtelen önpusztító szerelem hazugságában…
Aztán egyszer jön egy árokásó, véletlenül ránk talál, kihantol bennünket a szerelemből, ruhát ad ránk és megállapítja, hogy nem is igaz, hogy meghaltunk, tetszhalál volt csupán, és neki olyan gyógyír van a kezében, melytől jobbak leszünk, mint valaha.
– És a szerelmem, él szintén? – kérdeznénk, de ő gyorsan a szánkra teszi a kezét, pssszt!, nem szabad, fáj, mondja.
– Nikolett vagyok – teszi hozzá – és már évek óta figyelem magát, szerettem volna, ha megismerkedünk, de ez lehetetlen volt, ön állandóan az ég felé repdesett, meg kellett várnom, míg visszatér. Nikolett vagyok, hoztam magammal száraz ruhát, ennivalót, az autóját feltankoltam, a kéziratait rendbe szedtem közben, az ágy nagyon ocsmányul nézett ki a sok használattól, de kitisztítottam, ki is próbáltam, és tényleg, ön nagyon, nagyon tetszik nekem már évek óta. Hoztam friss kompótot, jót tesz a gyomrának. Nikolett vagyok, tudja. Holnap végleg eljövök.
És felnézel az égbe, ahol mások nevetve szállnak ragyogó arccal, lenézel a mocsárba, amely persze éppen újra megtelt szerelmes tetemekkel, és hálásan megköszönöd Nikolettnek, hogy holnapra új zoknit vesz neked.
Már csak cipő kell, hoz azt is, s megtanulsz ismét járni a leköpdösött aszfalton. Új élet kezdődik.

Egymás szemébe bújva

Elbújtam a szemedben megpihenni benned
Szerelem nyugszik csillag-fényei mélyén. Érted
Szikrázik itt minden, a nyári villám, s ha hó jön a fagy
Gyere, simogass a szemeddel, ha már bennem vagy

Kiesek egy új világba
Minek nem volt még soha álma
Fél, és ha merne, rám se várna

De száguld tovább, pörög felém
Feléled még, mint a halott remény
Mert a szememben Te csillogsz, s a tiédben én.

(Szem, fényvesztés)

Pokoli.
A Jó is meghal.

3.

Apostol

Az Úr elrendeli

Nők testén vonulva, szellemén gazdagodva, jellemén erősödve, lelkében nyomot hagyva élt Lél. S hiányzott a gyermek. Övéi felnőttek lettek, saját útjukat járták, s ezen az úton ritkán érezték fontosnak, hogy megálljanak az apjuk mellett. Aki viszont azt a benyomást keltette bennük, mintha nélkülük is kerek volna a világ. Hiányzott a kisgyerek. Angyal ereszkedett Lélre ebben az egyre gyérebb világban. Új barátnője az ezredfordulón egyszerre lehetett válasz minden kínzó kérdésre. Magánál 22 évvel fiatalabb nőjéből sugárzott a vidámság, a megértés totális képessége, a szexuális önzetlenség, s Lél kapcsolatuk első évfordulóján már tudta, hogy ütött az órája. Azt is tiktakolta neki, hogy „kicsi, kicsi", hiszen olyan önző soha nem lett volna, hogy elvesz egy fiatal lányt, és saját fényére, kényére és kedvére megfosztja őt attól, hogy anya legyen.
Ha az éveket latolgatta, vélhette, hogy 53-54 évesen ismét apa lesz. Mások talán megriadtak volna ettől az érzéstől – az ő apjának 54 évesen 6 unokája volt, az idősebbek közel tízévesek. Számtanilag talán riasztó lehetett volna az érzés, emberileg azonban derűre fakasztotta. Házasodni készült, nagyapa-apának a javából.
Öccse második felesége évekkel korábban váratlanul és kőkeményen öngyilkos lett, hátrahagyva két kisgyermekét. Öccse háromévi kemény csata után szintén távozott, egy agyérrög nemet mondott egy éjszakai órán, s egy perc alatt, szintén búcsú nélkül árvává tett egy lányt és egy fiút. Innen egyenes út vezet az árvaházba, az állami nevelőintézetbe. Lél alkalmatlan volt két tini nevelésére, saját magáról is nehezen tudott gondoskodni egymaga. Amikor megkérdezte a gyámhivatal, tudja-e vállalni a két kicsi felnevelését, legyen tehát apa és anya egy személyben, mindenki máshoz hasonlóan szomorúan és határozottan nemet mondott.
Aztán elment, és megnézte az árvaházakat. Kellő emberi tapasztalata lévén azonnal megérezte, milyen sors vár az ő elkényeztetett, diplomata élethez szokott kis rokonaira – alig ismerte őket, néha látta csupán egy-egy futó percre – azon cigánygyerekek között, akik ott éltek.
Másnap, az utolsó lehetséges napon bement a hivatalba, és elvállalta a gyámságot. Barátnője pedig a női gondoskodást. Ő volt az egyetlen, aki arra biztatta Lélt, hogy vállalja el, nagyfiát leszámítva mindenki más lebeszélte, mert féltette, hogy összeroppan a feladat súlya alatt.
Talán sejtette is, ami bekövetkezett: felbomlott vele a másfél éves szerelmi, házassághoz vezető viszony. Mert ki hiheti, hogy elfér egymás mellett egy készülő házasság, és a romokból kimentendő gyereksors? Hamarosan újra és újra választania kellett a szerelem és a dráma, a házasság és lepusztulás, a majdani saját gyerekek és az összetört életű gyámoltak között. Egyetlen percig sem gondolkodott, a kelleténél élesebben fogalmazta meg ismét és ismét, hogy a gyámságot választja, nem taszíthatja el a kiúttalan életet a majdan élők kedvéért. Viszonyuk minden hónapban visszasüllyedt a kilátástalanságba, a szakítás felé vezetve. Csak egyetlen hajszál választotta el őket a végsőtől: a kifürkészhetetlen sors. Amely minden alkalommal visszaterelte őket arra az ösvényre, amelyről mindketten tudták, hogy járhatatlan. Barátnője szemében a lemondás homálya pislákolt, Lélében a megmásíthatatlan vereségé. Nincs más út.
Nagylánya adta meg a döntő lökést: „Apa, vagy fejezd be az ámítást, vagy ígérj világos házasságot, időpont nélkül, de egyértelműen. Nem teheted tönkre egy téged szerető lány életét, még akkor sem, ha magadra vállaltad a két kicsi sorsát. Igen vagy nem! Meg tudod mondani neki?!"
Lél egy napnyi gondolkodás után a házasság mellett döntött. Titkát megtartotta kizárólag magának, leendő feleségével semmit sem közölt. Gyűrűket rendelt, eljegyzési vacsorát szervezett, amit mindenki egy egyszerű baráti meg-

hívásnak tekintett csupán. Ott, azon az estén Lél eljegyezte mit sem sejtő barátnőjét, s másfél hónap múlva feleségül vette. Az életnek meg kell oldania az alapvető konfliktusokat, ha rákényszerítjük – mert az élet eredendően humanista. Így gondolta ezt Lél, vélve, hogy gyámoltjai és felesége nem tehetnek mást, mint elfogadják egymást összes bajukkal, beidegződésükkel, s együtt élnek, egy családként, egy fedél alatt, amíg a gyerekek fel nem nőnek. Lél hálát adott az Úrnak a sok nőért, akinek testén és lelkén megedzette és professzorrá képezte őt. Soha nem lett volna képes megoldani ezt a feloldhatatlan konfliktust, ha nem érzi zsigereiben a női nemet. Sok női Nem!-en keresztül, és sokkal több női Igen!-en át az övé lett a női nem, mindenestől. Tudta, mi fáj nekik, miben rejlik anyaságuk ösztöne, s mi az örök hűség jelentősége számukra.
Lél hazaért. Egyszer valamikor képtelen volt közelíteni a nőhöz. Most, a gazdagság csúcsán képtelen lett közelíteni más nőhöz. Eggyé vált eggyel.
Játszi könnyedséggel teremtettek otthont a gyámolt gyerekek számára. Az esküvő utáni első lehetséges alkalommal új életet adtak egymásnak: a sejtek egyesülésével útra kelt egy utód. Előd – ez lesz a neve, akár fiú lesz, akár lány.

Ha egy angyal szeretni kezd

„Ha megcsókolsz, ajkaimra
Ajkadat szép lassan tedd”
(Petőfi – a szerelem királya)

Zaj, baj és jaj nélküli világ következett. A csend és az értelem együtt járnak minden bizonnyal. Lél önkritikusan felismerte, hogy a maga emelt hangja ugyanolyan zavaró és gyűlöletes lehetett másoknak, mint amennyire ekkorra elviselhetetlen lett számára az okvetetlenkedő szó. Harmadik felesége esténként beszélt hozzá valami egyszerű dologról, ült Lél ölében és mondta a történetet, és Lél két perc múlva tátott szájjal – aludt. Nem az érdektelenség nyomta mély szendergésbe, hanem a hang nyugalma, tisztasága. Az ágyban életében először aludt el úgy, hogy fogta a felesége kezét – hamarosan csak így tudott mély álomba merülni. Pedig élete eddigi, nagy részében katasztrofális alvó volt, és idegesen húzódott vissza, ha valaki hozzá akart érni az elalvás pillanataiban.
– Alszol? Vagy még mondjak valamit? – ma is nevetve emlékszik vissza erre az ismeretlen nyugalomra.
Más esetben természetesen brutális sértettség lehetett volna abból, hogy egy nő hozzá beszél, nyilván fontosat mond, s ő elalszik, mint egy részeg. Valójában csak összeért a lelkük, s mindegy volt, hogy ez ébren vagy álomban történik.
Másfél-, kétévente született egy-egy gyermekük ebben a nagy alvásban. Közben a gyámoltak felnőttek, elmentek, élni kezdték saját világukat. Amikor még voltak, és amikorra elmentek, soha nem volt egyetlen perc sem Lélék életében, hogy ne lett volna egyszerre legalább négy gyerekük, édes vagy gyámolt, az övéké.
Lél szemérmes lett. Rengeteg gyönyörű nőre nézett rá automatikus és évtizedek alatt begyakorolt mozdulattal, de egyiket sem látta közülük. Szépségek mentek el mellette, voltak körülötte különféle alkalmakon, de nem értek belé. Foglalt volt minden hely, a gyerekek születésével egyre zártabban.
– Az élet véges. Az erő véges. Az időnk, az energiánk véges. A szeretetünk is véges. Csak egy bizonyos mennyiségű és minőségű szeretetre vagyunk képesek. Utána betelik a szív, mint a pohár. Ha hozzáöntesz, kicsorog, földre hull. Megtelik egyszer minden szív, minden társát kereső lélek, s nem vágyik többre, nem is bírná elviselni.

Ez lett Lél új életfilozófiája az ezredforduló kezdetétől.

Fény a párán

Szent, szerelmem szép és szertelen
Vágy, arcomba simulsz épp' testemen
Lélek, ráncok nélkül hív az élet
Kemény, táguló erek, beléd érek

Tavasz tárul, a fény vakító forrása
Fagy hull szívemről, leülsz nyoszolyámra
Temettünk eleget, fakó létünk hajnalra vár
Mennyből süt rám a Nappal a bolyongó szemsugár

Visszasírom, holtig várom eltévedt, árva könnyedet
Forró zápor, ömlő láthatár: ott is szeresd a szívemet
Néma könnyet ejtek én is, cseppben a tengereket
Hogy feledjem a magányt, szívemben a jeget

A virágok buja illatát keresem, nem a bús temetőket
A végtelent, hol szabad szárnyán repdes a képzelet
Vágyadból átcsordul rám az utolsó csupor szeretet.

(Valaki dobog a szívemen)

Szemből szembe

Mit szól a szó, ha csendben faggatod
Mit ver a szív, ha zokogva zaklatod
Mit ad a kéz, ha többé nem nyújthatod
Mit lát a szem, ha elment a holnapod

Azt súgja – mindörökké szeretet
Azt dobogja – meghal nélküled
Azt inti – hit nélkül nem lehet
Azt nézi – nem halt meg jelened

Hol a szavak robbannak, nem jövök
Hol vernek a szívvel, messzire repülök
Hol koszos kéz lelket rabol, menekülök

Ott vagyok, hol a szemed fénye átragyog
Mindenen
Vakon is.

(Szem, fényvesztés)

Apa

„Hold kiséretében,
Mint hűséges apród, a kis Esti csillag mégyen”
(Petőfi)

Lél látja magát az alföldi pusztán, kisgyerekként a csillagokat bámulva, Csaba királyfi útját követve a szemével, a királyfiét, aki keresi, követné a halálig is, s íme, követi a halála után is dicső apját, Attilát-Etelét.
Most itt alszanak a késő éjszakai órában az ő kis Csabái: Előd, Botond, Etele, húguk, Emese, s valóban fent a csillagokban legkisebb húguk, Lelle, aki ugyan csak egy napot töltött velük e földön, de most is, távozása után egy évvel itt van nekik velük, beszélnek róla, megidézik, maguk közé sorolják. „Az én kis húgomnak is adok” – mondja Emese, s nyújtja felé a fagyiját, felfelé, tudja, hogy hova.
S alszanak néhány kilométerre távolabb a nagyok, Anikó és Lajos Levente, szülőkként immár ők is.
S keresik a maguk keserves útját a felnőtt gyámolt gyerekek. Van, amit soha nem lehet megoldani, visszük a hátunkon, mint az anyajegyet. Ők viszik, cipelik, senki le nem veheti róluk, csak maguk.

***

Megtaláltam békés otthonom

Házam a méztől kicsordul, tele szeretettel minden kaptár
Méhecske füttyög kicsit furcsa akcentussal, nyaldossa virágát
Nőm nyaka ível a fényben, haján táncot jár a sudár napsugár-fényár
S szemében kacér villanással jelzi, kérés nélkül adja nekem az éjszakát

Házam nemrég rom volt még, üszkei közt kóró, s a kórón vad darazsak rajban
Fekete volt az ég, sáros a föld, s nem volt földim, ki kérdezte volna: jó *így* lenni?
A titkok rejtélyes tudója, a termékenység anyaméhe egyszer felém nézett unalmában
S házamba küldte kirajzó méheit, mártsanak bele nyíló női szirmok mézébe megfürödni

Most várom egy új szív dobbanását, *én* nem hallom még, de az anyai ösztön tudja rég
Hogy teli a csupor, és csak a száj hiányzik, hogy gőgicsélve kérje a virág folyékony levét
Megszületve fehérbe borítsa a világot, a dermedtség után nyíló kelyhet emeljen magába az ég

Hogy föntaranyszőkét lássunk, a Nap kacagó lányait, csókjuk életre keltő forró leheletét
Hogy szeressem a varázst, ha hazug is, s imádjam a nőt, ha a kéj egyszer hidegre is hűl talán
Hogy a határban, a válaszútnál, ahol Krisztus irányít, kérjem: mást tisztelj, Uram, a kereszttel!

(Jó kedvedben teremtettél)

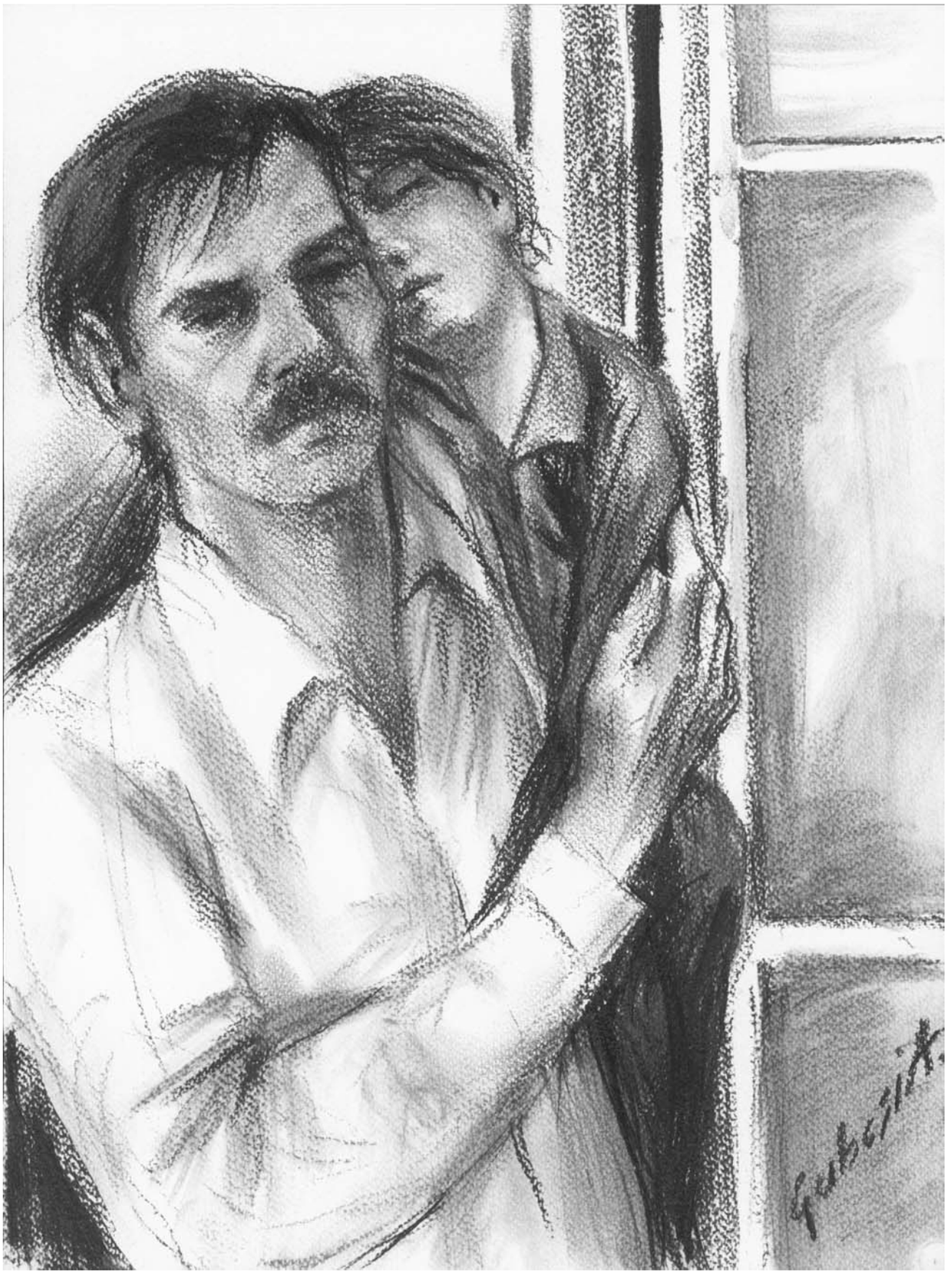

Tartalomjegyzék

I. Csillagok csillagképben 7

1. Szűz 11
2. Ikrek 29
3. Bika 55
4. Lucifer 61

II. A hármak - vezérlő csillagok 99

1. Az „Élet” nevű alapítvány 102
2. Lángoló üstökös 108
3. Apostol 110

Gubcsi Lajos: A Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtárában megjelent albumok

Gubcsi Lajos: Legényregény
http://mek.oszk.hu/08600/08677

Gubcsi Lajos: Korom Magyarország fölött – Leveleim Orbán Viktornak 2009-2010
http://mek.oszk.hu/08400/08497/

Gubcsi Lajos: Egy kun Budan és Pesten
http://mek.oszk.hu/07700/07793/

Gubcsi Lajos: Elég lett, ELÉGETT – Leveleim Orbán Viktornak 2009-ben
http://mek.oszk.hu/07700/07792/

Gubcsi Lajos: Elég, ami ELÉG – Leveleim Orbán Viktornak 2004-2008
http://mek.oszk.hu/06600/06608/

Gubcsi Lajos: Dallam az éjben
http://mek.oszk.hu/05700/05773/

Gubcsi Lajos: Ajánlott – Levelek Orbán Viktornak (részletek)
http://mek.oszk.hu/05800/05833/

Gubcsi Lajos: A szabadság népe
http://mek.oszk.hu/03400/03496

Gubcsi Lajos: Az ég felé...
http://mek.oszk.hu/03400/03499

Gubcsi Lajos: Üzenet a végekről III. – Délvidék
http://mek.oszk.hu/03400/03497

Gubcsi Lajos: IV. Üzenet Erdélyből (2008-ban)
http://mek.oszk.hu/03400/03498

Gubcsi Lajos: Summa - 55 évem ha ha 110 lesz - Lírai regény
http://www.mek.oszk.hu/02400/02426/

Gubcsi Lajos - Gubcsi Anikó: A csillagokban Bubik István.
http://www.mek.oszk.hu/02300/02355

Gubcsi Lajos: Üzenet a végekről I. – Felvidék
http://www.mek.oszk.hu/01900/01950

Gubcsi Lajos: Üzenet a végekről II. – Kárpátalja
http://www.mek.oszk.hu/02300/02324

Gubcsi Lajos: Üzenet Erdélyből
http://www.mek.oszk.hu/01600/01651

Gubcsi Lajos: Az élet túlsó oldala
http://www.mek.oszk.hu/01900/01947/

Gubcsi Lajos: Jó kedvedben teremtettél...
http://mek.oszk.hu/02500/02576

Gubcsi Lajos: Istentelenül
http://mek.oszk.hu/02500/02575

Gubcsi Lajos: Haza szerelem
http://mek.oszk.hu/02500/02574

Gubcsi Anikó-Gubcsi Lajos: Aranykönyv - A Magyar Művészetért
http://www.mek.oszk.hu/01700/01741

Gubcsi Lajos: Posztumusz
http://mek.oszk.hu/02700/02785

Gubcsi Lajos: Magyar parasztság a Kárpát-medencében
http://mek.oszk.hu/02500/02577

Gubcsi Lajos: Valaki dobog a szívemen
http://mek.oszk.hu/02500/02573

Gubcsi Lajos: Szem, fényvesztés
http://mek.oszk.hu/02500/02578

Gubcsi Lajos: 4 nap, amely megrengette az országot (1989. október 5-9. MSZMP-MSZP)
http://www.mek.oszk.hu/01500/01508

Gubcsi Lajos-Tarafás Imre: A láthatatlan pénz
http://www.mek.oszk.hu/02400/02442/

Gubcsi Lajos: A kommunikáció napja (Magyar Tudományos Akadémia, 1998. április 10.)
http://www.mek.oszk.hu/00100/00141

Gubcsi Lajos

Legényregény

Csak megízlelem a könnyedet,
s megérzem, hogy a szíved kihagy.
Egy csepp sós ízéből tudom, hogy
most nehezen ver. S szemed
e nemes verítéke megsúgja azt is, ha
majd szívtelen leszel. Én vagyok
a könnyrendek bús lovagja. Látom
e gyönyörű cseppben a tengert,
a könnygyöngyben egész életedet.
Elviszel hullámain az örök fagyba és
a napfény forró birodalmába.

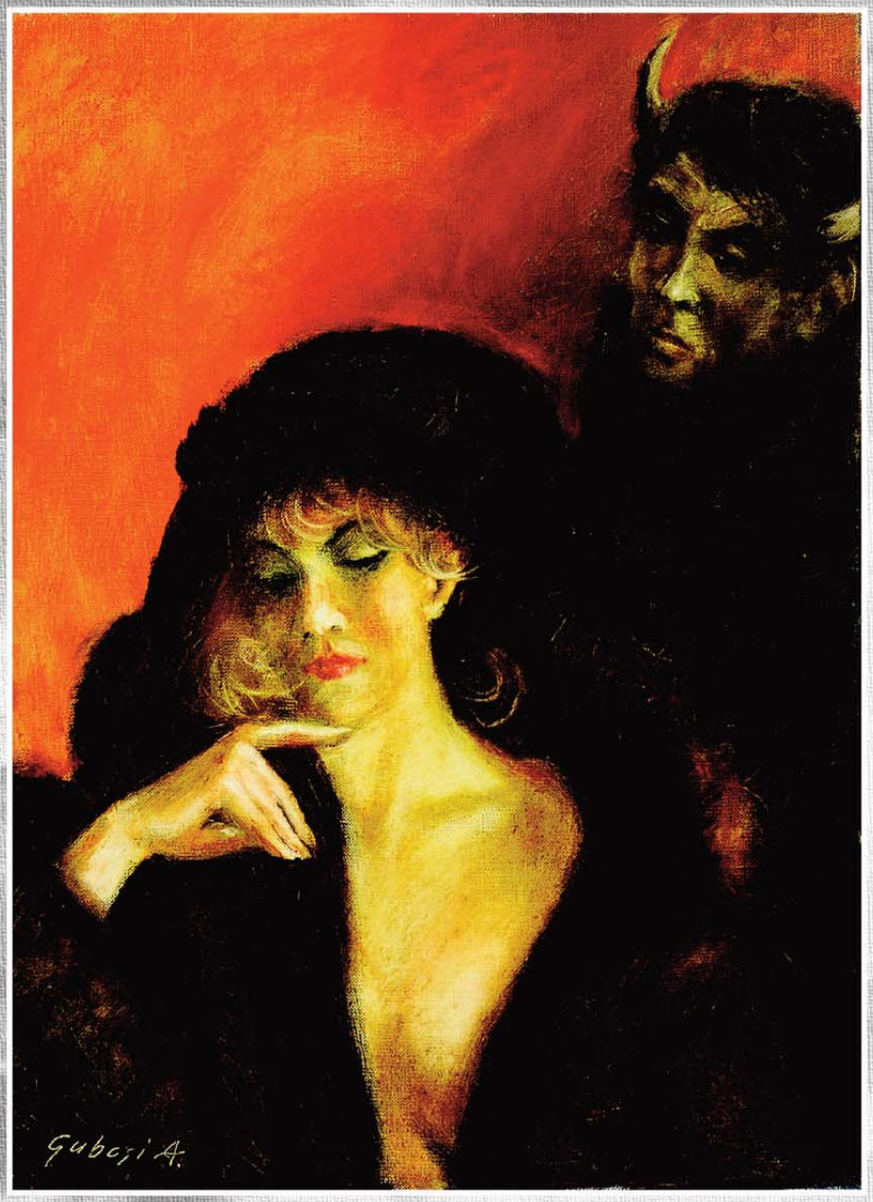

ISBN 978-963-88520-1-4

9 789638 852014

7.800 forint